

Briselē, 2023. gada 20. martā
(OR. en)

7568/23

Starpiestāžu lieta:
2023/0079 (COD)

COMPET 234
IND 123
MI 213
POLCOM 49
RELEX 367
RECH 95
IA 46
CODEC 412

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 17. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 160 final
Temats:	Priekšlikums - EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulu (ES) 168/2013, (ES) 2018/858, 2018/1724 un (ES) 2019/1020

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 160 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 160 *final*

Briselē, 16.3.2023.
COM(2023) 160 final

2023/0079 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulu (ES) 168/2013, (ES) 2018/858, 2018/1724 un (ES) 2019/1020

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC(2023) 360 final} - {SWD(2023) 160 final} - {SWD(2023) 161 final} -
{SWD(2023) 162 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Jebkura rūpniecības vērtības ķēde sākas ar izejvielām. Šīs regulas centrā ir ES ekonomikai būtiskās neenerģētiskās, nelauksaimnieciskās izejvielas, kuru piegāde ir saistīta ar augsta līmeņa piegādes risku. Šīs kritiski svarīgās izejvielas (KSI) bieži vien ir neaizvietojami izejresursi plašam stratēģisko nozaru kopumam, ieskaitot atjaunīgo enerģiju, digitālo nozari, kosmosa un aizsardzības nozari un veselības nozari. Vienlaikus KSI ieguve un apstrāde atkarībā no izmantotajām metodēm un procesiem var radīt negatīvu ietekmi uz vidi, kā arī uz sabiedrību.

ES teju pilnīgi paļaujas uz daudzu kritiski svarīgo izejvielu importu. Šā importa piegādātāji nereti ir ļoti koncentrēti dažās trešajās valstīs gan ieguves, gan apstrādes posmā. Piemēram, 97 % no ES nepieciešamā magnija tiek iegūti Ķīnā. Pastāvīgajos magnētos izmantotie smagie retzemju elementi tiek rafinēti vienīgi Ķīnā. 63 % no pasaules kobalta, ko izmanto baterijās, tiek iegūti Kongo Demokrātiskajā Republikā, savukārt 60 % no tā tiek rafinēti Ķīnā. Šīs koncentrācijas dēļ ES ir pakļauta būtiskiem piegādes riskiem. Ir bijuši gadījumi, kad valstis izmantojušas savas spēcīgās — KSI piegādātāju — pozīcijas pret valstīm, kas tās iepērk, piemēram, ierobežojot eksportu.

Līdz ar globālo pāreju uz atjaunīgo enerģiju un mūsu ekonomikas un sabiedrības digitalizāciju ir paredzams, ka pieprasījums pēc dažām no šīm kritiski svarīgajām izejvielām turpmākajās desmitgadēs strauji pieaugs. Globālais pieprasījums pēc litija, ko izmanto akumulatoros, kuri nodrošina mobilitāti un enerģijas uzglabāšanu, līdz 2050. gadam varētu palielināties pat 89 reizes. Gaidāms, ka līdz 2050. gadam seškārtīgi vai septiņkārtīgi pieaugs ES pieprasījums pēc retzemju elementiem, no kuriem tiek ražoti vēja turbīnās un elektrotransportlīdzekļos izmantotie pastāvīgie magnēti. ES pieprasījums pēc gallija, ko izmanto pusvadītāju ražošanā, līdz 2050. gadam, visticamāk, palielināsies 17 reizes. Paredzamo pieprasījuma pieaugumu zināmā mērā varētu mazināt, aizstājot materiālus un paaugstinot materiālu efektivitāti un apritīgumu, tomēr šāda rīcība nez vai pavērsīs tendenci pretējā virzienā. Patlaban pastāv risks, ka ar pašreizējām un plānotajām jaudām var nebūt iespējams izpildīt vairāk nekā 50 % no paredzamā pieprasījuma pēc kobalta, un tiek prognozēts, ka turpmākais pieprasījuma pieaugums pēc retzemju elementiem pārsniegs piedāvājuma jaudas¹. Saistībā ar to daudzas valstis ir pieņēmušas politiku, lai aktīvi nodrošinātu kritiski svarīgo izejvielu piegādi, palielinot konkurenci par resursiem.

Pirmās nepieciešamības preču piegādes pārtraukumi COVID-19 krīzes laikā un enerģijas krīze, ko izraisīja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, uzskatāmi parādīja ES strukturālās piegādes atkarību un tās iespējami kaitīgo ietekmi krīzes apstākļos. Tā kā kritiski svarīgajām izejvielām ir būtiska nozīme zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā, kā arī aizsardzības un kosmosa izpētes nozarē, to piegādes pārtraukums šīs nozares ES ietekmētu ļoti negatīvi. Tas apdraudētu vienotā tirgus darbību un kaitētu ES konkurētspējai, vienlaikus apdraudot darbavietas un jaunu darbavietu veidošanu, kā arī ietekmējot darba apstākļus un atalgojumu. Vienlaikus bez drošas kritiski svarīgo izejvielu piegādes Savienība nespēs izpildīt savus mērķus attiecībā uz zaļu un digitālu nākotni.

¹ Carrara, S. et al., *Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/386650, JRC132889.

2008. gada izejvielu iniciatīva un 2020. gada rīcības plāns kritiski svarīgo izejvielu jomā radīja satvaru iniciatīvām dažādu izejvielu kritiskuma novērtēšanai, starptautiskajai dažādošanai, izpētei un inovācijām, kā arī KSI ražošanas jaudu attīstīšanai ES. Ieviestie pasākumi palīdz nodrošināt lielāku piegādes drošību. Piemēram, rīcības plānā paredzētās ar trešajām valstīm izveidotās stratēģiskās partnerības palīdz dažādot izejvielu piegādes avotus, ciešāk integrējot ES izejvielu vērtības ķēdes ar resursiem bagāto trešo valstu vērtības ķēdēm.

Tomēr ar neregulatīviem pasākumiem nepietiek, lai nodrošinātu ES piekļuvi drošai un ilgtspējīgai kritiski svarīgo izejvielu piegādei. Patlaban nepastāv tiesiskais regulējums, kura mērķis būtu strukturāli samazināt dažādu kritiski svarīgo izejvielu piegādes riskus. Pirmkārt, tā kā nav vienota regulējuma, kas nodrošinātu ekonomikas dalībnieku noturību un gatavību risināt jaunas problēmas, nozare vēl aizvien ir pārlieku pakļauta piegādes pārtraukumu riskiem. Otrkārt, ES potenciāls palielināt savu ieguves, apstrādes un pārstrādes jaudu joprojām netiek pilnīgi izmantots. Dalībvalstīs zināšanas par izrakteņu atradnēm bieži vien ir datējamas ar laiku, kad kritiski svarīgās izejvielas vēl nebija tik pieprasīti resursi, kā patlaban. Reizēm kritiski svarīgo izejvielu projektu izstrādi būtiski kavē grūtības iegūt finansējumu, ilgas un sarežģītas atļauju saņemšanas procedūras, sabiedrības atbalsta trūkums, kā arī potenciālie vides apdraudējumi. Treškārt, atkritumu apsaimniekošanas regulējums nerada pietiekamu stimulu uzlabot kritiski svarīgo izejvielu apritīgumu (turpmāk tekstā — “to apritīgumu”) un izveidot sekundāro izejvielu tirgu. Visbeidzot, nav pietiekama pamudinājuma ziņot par ES tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu negatīvo ietekmi uz vidi un ierobežot to.

Saistībā ar to šim priekšlikumam ir šādi mērķi:

- nostiprināt Eiropas kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes dažādos posmus;
- dažādot kritiski svarīgo izejvielu importu ES, lai mazinātu stratēģisko atkarību;
- uzlabot ES spēju uzraudzīt un mazināt pašreizējos un turpmākos riskus attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu piegādes pārtraukumiem;
- nodrošināt kritiski svarīgo izejvielu brīvu apriti vienotajā tirgū, vienlaikus, palielinot KSI apritīgumu un ilgtspējību un tā nodrošinot augstu vides aizsardzības līmeni.

Šis paskaidrojuma raksts ir saistīts tikai ar šo regulas priekšlikumu. Kopējais stratēģiskais redzējums par Eiropas kritiski svarīgo izejvielu piegādes stiprināšanu, rīkojoties gan ES iekšienē, gan ārpus tās, ir izklāstīts minētajam priekšlikumam pievienotajā paziņojumā.

• **Saskanība ar spēkā esošajiem politikas noteikumiem konkrētajā jomā**

Šis priekšlikums atbilst Eiropas zaļā kursa stratēģijai un Eiropas Klimata aktam. Priekšlikuma nolūks ir palīdzēt ES iegūt spējas, kas nepieciešamas, lai sasniegtu tās mērķus attiecībā uz atjaunīgās enerģijas ražošanu, tādu stratēģisko ražošanas tehnoloģiju kā pusvadītāji, izstrādi, kā arī sasniegtu mūsu klimatneitralitātes mērķus.

Šis priekšlikums ir atbilde uz Eiropadomes 2022. gadā pieņemto Versaļas deklarāciju, kurā tika uzsvērti kritiski svarīgo izejvielu nozīme ES atvērtās stratēģiskās autonomijas un Eiropas suverenitātes garantēšanā. Tas arī atbilst Eiropas Parlamenta 2021. gada novembra rezolūcijai par ES stratēģiju kritiski svarīgo izejvielu jomā un Konferences par Eiropas nākotni secinājumiem. Visbeidzot, ar šo regulu tiek pildīts priekšsēdētājas fon der Leienas 2022. gada runā par stāvokli Savienībā dots solījums samazināt ES atkarību no kritiski svarīgajām izejvielām. Tas tiktu panākts, dažādojot un nodrošinot ilgtspējīgu kritiski svarīgo izejvielu iekšzemes piegādi, identificējot stratēģiskos projektus visā piegādes ķēdē un veidojot stratēģiskās rezerves. Pirms Eiropas kritiski svarīgo izejvielu akta izziņošanas tiesību akta priekšlikums attiecībā uz kritiski svarīgajām izejvielām jau tika izziņots 2022. gada maijā

REPowerEU paziņojumā un Kopīgajā paziņojumā par aizsardzības investīciju nepietiekamības analīzi un turpmāko virzību.

Šis priekšlikums ir vērsts uz ES spējas piegādāt KSI attīstīšanu un tam pievienotajā paziņojumā ir izklāstīta pamatstratēģija piegādes nodrošināšanai kritiski svarīgo izejvielu nozarei, kas ietver neregulatīvus pasākumus, lai dažādotu ārējās piegādes, kas tiek saņemtas no valstīm ārpus ES, un veicinātu izpēti, inovācijas un prasmju attīstīšanu. Šo regulu papildina Komisijas veiktā kritiskuma novērtējuma rezultāti, attiecīgās dokumenta sadaļas par kritiski svarīgajām un stratēģiskajām izejvielām (detalizētu skaidrojumu sk. 15. lpp.), kuras ir iekļautas šajā priekšlikumā, kā arī jaunāko prognožu pētījums. Priekšlikums tiek piedāvāts kopā ar Neto nulles emisiju industrijas aktu, kas tika izziņots Paziņojumā par zaļā kursa industriālo plānu neto nulles emisiju laikmetam un kas būs svarīgo tehnoloģiju rūpnieciskās ražošanas ES pamatā.

Šis priekšlikums atbilst Komisijas 2021. gada maija paziņojumam, ar ko tika atjaunināta 2020. gada ES industriālā stratēģija, kurā ir identificētas stratēģiskās atkarības jomas, kas var radīt ievainojamības. Pēcāk sagatavotajos divos padziļinātajos pārskatos tika sniegta plašāka analīze par stratēģisko atkarību izcelsmi un vispirms (papildus citām jomām) apskatīta KSI joma kopumā, pēc tam pievēršoties retzemju elementiem un magnijam.

Lai arī pirms šīs regulas nav bijis tiesiskā regulējuma, kas būtu vērsts uz KSI piegādes nodrošināšanu, šis priekšlikums atbilst iepriekšējām Eiropas KSI stratēģijām. Pirmkārt, šīs regulas pamatā ir kritiskuma novērtējums, kas kopš 2008. gada iniciatīvas tiek atjaunināts reizi trīs gados un sniedz informāciju par KSI un ES atkarību no tām. Otrkārt, tā papildina un nostiprina saskaņā ar 2020. gada rīcības plānu izstrādātās iniciatīvas. Tā arī nodrošina satvaru, kā atbalstīt projektus kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē, izvērsot Eiropas Izejvielu alianses jau paveikto. Priekšlikuma pamatā ir arī ES ilgtspējīgu izejvielu principi, kuru mērķis ir nodrošināt dalībvalstu vienotu izpratni par izejvielu ilgtspējīgu ieguvu un pārstrādi.

Turklāt atbilstoši 2021. gada rīcības plānam par sinerģijām starp civilo, aizsardzības un kosmosa rūpniecību Komisija veido kritisko tehnoloģiju observatoriju. Tā identificēs, uzraudzīs un vērtēs kritiskās tehnoloģijas civilajā, aizsardzības un kosmosa nozarē, to iespējamo izmantojumu un saistītās vērtības un piegādes ķēdes, arī stratēģiskās atkarības un ievainojamības.

Komisija ir arī dzīvē veikusi prognožu pētījumu, kurā izvērtētas Eiropas Savienības turpmākās vajadzības saistībā ar kritiski svarīgajām izejvielām un iespējamie sastrēgumpunkti piegādes ķēdēs attiecībā uz galvenajām stratēģiskajām tehnoloģijām un nozarēm. Ziņojumā tiek prognozēts, ka iepriekš nepieredzētā apmērā pieaugs pieprasījums pēc galvenajām izejvielām, kas nepieciešamas sekmīgai divējādās pārkārtošanās, kā arī ES aizsardzības un aerokosmosa nozares darbakārtības īstenošanai.

Priekšlikums saskan ar citiem tiesību aktiem kritiski svarīgo izejvielu jomā. Piemēram, tas saskan ar Konfliktu izraķeņu regulu², kas paredz, ka alvas, tantala, volframa un zelta importētājiem ir jāizveido un jāīsteno pienācīgas pārbaudes par cilvēktiesību ievērošanu kontekstā ar bruņotiem konfliktiem un darba tiesību ievērošanu vērtības ķēdes satvarā.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/821 (2017. gada 17. maijs), ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu (OV L 130, 19.5.2017., 1.–20. lpp.).

- **Saskanība ar citām ES politikas jomām**

Ņemot vērā to, ka kritiski svarīgās izejvielas ir daudzu rūpniecisko vērtības ķēžu daļa, kā arī kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes dažādo posmu īpatnības, piemēram, ieguvu, apstrādi un pārstrādi, uz šo jomu attiecas vairāki Eiropas politikas un tiesību aktu kopumi.

Pirmkārt, ES vides aizsardzības tiesību akti nosaka atļauju saņemšanas procedūras izejvielu, tostarp KSI, projektiem visā vērtības ķēdē. Ierosinātā regula tiktu bez izņēmumiem piemērota ES dabas aizsardzības tiesību aktiem, ieskaitot Direktīvu 2011/92/ES³ par ietekmes uz vidi novērtējumu, Direktīvu 2010/75/ES⁴ par rūpnieciskajām emisijām, Direktīvu 92/43/EEK⁵ par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/147/EK⁶ par savvaļas putnu aizsardzību, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK⁷ par ūdens politiku⁸. Priekšlikuma mērķis ir racionalizēt valstu atļauju izsniegšanas procedūras un padarīt tās paredzamākas, tādējādi nodrošinot, ka projekti atbilst ES dabas aizsardzības tiesību aktiem, netraucējot to noteikumu efektīvu piemērošanu.

Otrkārt, ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību akti regulē atkritumu, tostarp kritiski svarīgās izejvielas saturošu atkritumu plūsmu, savākšanu, samazināšanu, reciklēšanu un apstrādi. Ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas direktīva⁹ paredz, ka jebkuram ieguves rūpniecības atkritumu (t. i., kalnrūpniecības radīto atkritumu) apsaimniekotājam ir jāsaņem atļauja. Priekšlikums to papildinās, nosakot apsaimniekotājiem (attiecībā uz darbībā esošiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem) un dalībvalstīm (attiecībā uz slēgtiem vai pamestiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem) pienākumu analizēt potenciālu atgūt KSI no ieguves rūpniecības atkritumiem. Atkritumu apsaimniekošanas direktīva¹⁰ attiecas uz atkritumiem kopumā un paredz dalībvalstīm pienākumu veikt pasākumus, lai novērstu atkritumu radīšanu, īpašu uzmanību pievēršot izstrādājumiem, kuri satur KSI. Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu direktīvā¹¹ ir izklāstīti noteikumi elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu sagatavošanai atkārtotai izmantošanai, reciklēšanai un citiem resursu atgūšanas veidiem, lai veicinātu resursu efektīvu izmantošanu un sekundāro izejvielu, arī kritiski svarīgo izejvielu, atgūšanu. Patlaban kopā tiek pārskatīta Nolietoto transportlīdzekļu direktīva 2000/53/EK¹² un Direktīva 2005/64/EK¹³ par mehānisko transportlīdzekļu tipa

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (kodifikācija) (OV L 26, 28.1.2012., 1.–21. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17.–119. lpp.).

⁵ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7.–50. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7.–25. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1.–73. lpp.).

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008. gada 17. jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva) (OV L 164, 25.6.2008., 19.–40. lpp.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/21/EK (2006. gada 15. marts) par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu un par grozījumiem Direktīvā 2004/35/EK — Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas deklarācija (OV L 102, 11.4.2006., 15.–34. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3.–30. lpp.).

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/19/ES (2012. gada 4. jūlijs) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA) (pārstrādātā redakcija) (Dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 197, 24.7.2012., 38.–71. lpp.).

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/53/EK (2000. gada 18. septembris) par nolietotiem transportlīdzekļiem (OV L 269, 21.10.2000., 34.–43. lpp.).

apstiprinājumu attiecībā uz atkārtoto izmantojamību, reciklējamību un atgūstamību nolūkā samazināt lietoto transportlīdzekļu un to komponentu radītos atkritumus un palielināt gan tradicionālo, gan elektrotransportlīdzekļu, kuri satur ievērojamu KSI apjomu, apritīgumu. Uz šīs pārskatīšanas pamata izstrādātā likumdošanas iniciatīva papildinās šajā regulā ietvertās horizontālās reciklējamības prasības, nosakot konkrētākas prasības transportlīdzekļos esošo pastāvīgo magnētu reciklējamības uzlabošanai, tādējādi atvieglojot to atkritumu apstrādi un pārstrādi.

Treškārt, Regulā 1272/2008/EK par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu¹⁴ dotā bīstamības klasifikācija un Regulā 1907/2006/EK¹⁵, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*), paredzētie risku mazināšanas pasākumi ļauj nodrošināt ķīmikāliju un ķīmikāliju saturošo izstrādājumu drošību ES, kas ir īpaši nozīmīga KSI kontekstā. Saistībā ar to ES Ilgtspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija¹⁶ paredz darbības, kas atbilst Eiropas zaļajam kursam un ir nepieciešamas, lai labāk aizsargātu cilvēku veselību un vidi, īstenojot vērienīgu pieeju veidot vidi bez toksiskām vielām, ciktāl tas attiecas uz ķīmisko drošumu. Tās ietver risku mazināšanu un bīstamāko ķīmisko vielu aizstāšanu patēriņā un profesionāli izmantojamajos izstrādājumos. Stratēģijā arī ir atzīta nepieciešamība atļaut izmantot šīs bīstamākās ķīmiskās vielas, ja tās ir būtiskas sabiedrībai. Daudzos gadījumos tas attieksies arī uz KSI.

Ceturtkārt, ņemot vērā to, ka kritiski svarīgās izejvielas ir daudzu rūpniecisko vērtības ķēžu daļa, kā arī kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes dažādo posmu īpatnības, ir nepieciešami cilvēkresursi, tostarp nozares darbībā nodrošinot atbilstošu un prasmīgu darbaspēku. To īpaši garantē darbavietu aizsardzība, kā arī jaunu kvalitatīvu darbavietu radīšana, lai risinātu nozares darbaspēka vajadzības visos rūpniecisko vērtības ķēžu posmos, kam ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu taisnīgu zaļo pārkārtošanos un kritiski svarīgo izejvielu drošību un piegādes, kā arī nozares konkurētspēju. Saskaņā ar *REPowerEU* plāna un Eiropas zaļā kursa mērķiem Padomes 2022. gada 16. jūnija ieteikums¹⁷ par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti, sniedz visaptverošas vadlīnijas par politikas izstrādi, lai nodrošinātu nodarbinātības, arī darba apstākļu un atalgojuma, aizsardzību, kā arī veicinātu kvalitatīvu darbavietu izveidi visās rūpnieciskajās ekosistēmās un vērtības ķēdēs, tostarp atbalstot darbaspēka kvalifikācijas celšanu un pārkvalificēšanos, lai prasmes atbilstu nozares darba tirgus vajadzībām, un konsultējoties ar sociālajiem partneriem sociālā dialoga satvarā.

Visbeidzot šī iniciatīva arī saskan ar:

- Direktīvu 2007/2/EK¹⁸, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*), kuras nolūks ir nodrošināt, lai dalībvalstu telpisko datu infrastruktūras būtu saderīgas un izmantojamas Eiropas un pārrobežu kontekstā; un

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/64/EK (2005. gada 26. oktobris) par mehānisko transportlīdzekļu tipa apstiprinājumu attiecībā uz to otrreizēju izmantojamību, pārstrādājamību un reģenerējamību, un ar ko groza Padomes Direktīvu 70/156/EEK.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1.–1355. lpp.).

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru (OV L 396, 30.12.2006., 1.–850. lpp.).

¹⁶ COM(2020) 667 final.

¹⁷ Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti, 2022/C 243/04 (OV C 243, 27.6.2022., 35.–51. lpp.).

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1.–14. lpp.).

- Regulu (ES) 2020/852¹⁹ (taksonomija) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai.

Šis priekšlikums saskan ar šādiem starptautiskajiem instrumentiem:

- ES starptautiskās tirdzniecības saistības un ES kopējā tirdzniecības politika. Komisija šajā regulā ir iekļāvusi pasākumus ES kritiski svarīgo izejvielu ārējo piegāžu no starptautiskiem avotiem stiprināšanai un dažādošanai, neskarot tirdzniecības noteikumus un starptautisko konkurenci;
- 2021. gadā publicētā ES atjauninātā Arktikas politika, kuras mērķis ir palīdzēt saglabāt Arktiku kā mierīgas sadarbības reģionu, novērst klimata pārmaiņu ietekmi un atbalstīt arktisko reģionu ilgtspējīgu apgūšanu arktisko kopienu, jo īpaši to pamatiedzīvotāju, un turpmāko paaudžu labā;
- Komisijas un Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos kopīgais paziņojums par *Global Gateway*, jo īpaši attiecībā uz stratēģisko partnerību ar trešajām valstīm īstenošanu.
- Augstais pārstāvis pilnīgi izpildīs savu lomu un sadarbosies, lai nodrošinātu ES ārējās rīcības atbilstību pārējai Savienības politikai.

Regula arī nodrošinās saskaņotību ar citiem aktuāliem priekšlikumiem.

- Šī regula saskan ar Bateriju regulu²⁰, kurā ir iekļauti konkrēti noteikumi attiecībā uz KSI baterijās, kuras tiek laistas vienotajā tirgū, savukārt regulas mērķis ir uzlabot ES spējas piegādāt šos materiālus un padarīt informāciju par to ietekmi uz vidi pārredzamāku un pieejamāku brīdī, kad tos laiž ES vienotajā tirgū. Šī pieeja līdzinās ar vidisko pēdu saistīto pienākumu progresīvai noteikšanai.
- Regula papildina priekšlikumu direktīvai par pienācīgu rūpību attiecībā uz korporatīvo ilgtspēju²¹. Priekšlikums direktīvai par pienācīgu rūpību attiecībā uz korporatīvo ilgtspēju varētu attiekties uz uzņēmumiem, kuri izmanto KSI, nodrošinot, ka tie pienācīgi risina ar negatīvu ietekmi uz cilvēktiesībām un vidi saistītus jautājumus savā darbībā un vērtības ķēdēs, taču priekšlikumā nav izvēsta prasība sagatavot informāciju par kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu. Katras KSI regulā iekļautās izejvielas vidiskās pēdas aprēķins attiecīgos gadījumos varētu palīdzēt efektīvi īstenot pienācīgas rūpības politiku.
- Nostiprinot Eiropas rūpniecības noturību un gatavību attiecībā uz KSI, regula papildina Vienotā tirgus ārkārtas instrumentu, kas Komisijai modrības vai ārkārtas režīmā ļauj aktivizēt mērķorientētus pasākumus, ja rodas stratēģisko preču, kas var ietvert arī kritiski svarīgās izejvielas, piegādes apdraudējums vai traucējums.
- Šī regula arī nodrošina to, ka Mikroshēmu aktā un Neto nulles emisiju industrijas aktā atbalstītie svarīgo tehnoloģiju ražotāji var paļauties uz kritiski svarīgo izejvielu drošu un ilgtspējīgu piegādi.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (PE/20/2020/INIT).

²⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko atceļ Direktīvu 2006/66/EK un groza Regulu (ES) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

²¹ Priekšlikums — Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 (COM(2022) 71 final).

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Šīs regulas juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pants, kas Eiropas Parlamentam un Padomei ļauj pieņemt pasākumus vienotā tirgus izveidei un labas darbības nodrošināšanai.

Regulas mērķis ir nodrošināt drošu un ilgtspējīgu KSI piegādi ES. Bez šādiem centieniem pašreizējās piedāvājuma un pieprasījuma tendences, visticamāk, radīs nopietnus un strukturālus dažādu KSI piegādes traucējumu riskus. Tā kā šīs izejvielas ir būtiskas dažādu stratēģisko nozaru funkcionēšanai, potenciāli piegādes traucējumi ir jārisina, lai nodrošinātu Eiropas tirgu stabilitāti. Piegādes traucējumu un ar to saistīto deficītu un cenu svārstību gadījumā varētu tikt veikti vienpusēji seku novēršanas pasākumi valstu līmenī. Lai arī principā tie būtu pamatoti, ja šādos centienus nekoordinē, tie var kropļot konkurenci un radīt Eiropas Savienībā ierobežojumus preču brīvai apritei.

Ieviešot koordinētus pasākumus nolūkā strukturāli samazināt piegādes traucējumu iespējamību, tostarp iekšzemes piegādes stiprināšanas, kā arī riska un gatavības uzraudzības pasākumus, šī iniciatīva veicinās labu vienotā tirgus darbību, jo:

- tā nosaka kopīgus mērķus un vienotu kritisko un stratēģisko izejvielu definīciju;
- tā paredz kopīgu un konsekventu pieeju Eiropas KSI ieguves jaudas palielināšanai, nosakot un koordinējot atbalstu stratēģiskajiem projektiem, tādējādi palīdzot novērst iespējamus konkurences kropļojumus un tirgus sadrumstalošanos, ko varētu izraisīt nekoordinēti atbalsta pasākumi, un palīdzot saglabāt vienlīdzīgus konkurences apstākļus izejvielu uzņēmumiem, kuri darbojas iekšējā tirgū;
- ar to tiek ieviesti riska uzraudzības un gatavības pasākumi, nodrošinot, ka uzņēmumiem ir piekļuve līdzīgai riska uzraudzības informācijai visā iekšējā tirgū un jāizpilda saskaņoti gatavības pasākumi;
- ar to tiek saskaņotas prasības attiecībā uz tādu izstrādājumu laišanu tirgū, kuri satur pastāvīgos magnētus (prasības attiecībā uz magnētu reciklējamību un to reciklēto materiālu saturu), un tādu, kuri satur KSI (prasības attiecībā uz to vidiskās pēdas deklarāciju), tādējādi novēršot ierobežojumus ES iekšienē un palīdzot nodrošināt preču brīvu apriti.

• Subsidiaritāte (jomās, kas nav Savienības ekskluzīvā kompetencē)

Dalībvalstis vienas pašas nespēj efektīvi izpildīt šīs regulas mērķus. Pirmkārt, KSI ieguves jaudas palielināšana valstu līmenī nebūtu efektīva, piemēram, tāpēc, ka konkrētā valstī attiecīgs izraktenis var nebūt ģeoloģiski sastopams, kā arī nepieciešamā ieguldījumu apmēra dēļ, vai tāpēc, ka būtu jāpanāk ievērojami apjomradīti ietaupījumi, lai nodrošinātu konkurētspēju globālajā izejvielu tirgū. Otrkārt, bez dalībvalstu un Komisijas rīcības koordinācijas un sadarbības nolūkā uzlabot piegādes risku uzraudzību un riskgatavību, centieni, visticamāk, pārklātos, un tā rezultātā darbība būtu neefektīva. Piedāvātajam satvaram būtu jānodrošina efektīvāks uzdevumu sadalījums un būtiskas informācijas uzkrāšana un dalīšanās ar to.

Šajā regulā iekļautie pasākumi nebūtu tik efektīvi, ja dalībvalstis tos īstenotu atsevišķi, jo ar tiem risinātās problēmas attiecas uz vienoto tirgu kopumā. Tās skar ne tikai atsevišķas dalībvalstis vai dalībvalstu apakšgrupu, bet gan visu ES rūpniecisko bāzi kopumā. Turklāt ar dalībvalstu līmeņa centieniem vien, visticamāk, nebūtu pietiekami, lai risinātu vienotā tirgus savstarpēji cieši saistīto piegādes ķēžu vajadzības.

Dalībvalstu iestādes ir un būs ekskluzīvi atbildīgas par atļauju izsniegšanu stratēģiskiem projektiem, ievērojot šajā priekšlikumā izklāstītos procesuālos noteikumus. Līdz ar to dalībvalstīm būs iespēja neļaut piešķirt stratēģiskas nozīmes statusu projektiem, kas tiktu īstenoti to teritorijā.

- **Proporcionalitāte**

Ierosinātie pasākumi nepārsniedz tos, kādi ir nepieciešami, lai nodrošinātu KSI piegādi. Rīcībai Savienības līmenī ir pierādāma pievienotā vērtība vajadzīgo centienu mēroga, ātruma un apmēra dēļ.

- Stratēģisko projektu pasākumi ir vērsti uz stratēģiskajām izejvielām (SSI), lai nodrošinātu, ka regulas darbības jomā tiek iekļautas izejvielas, kas ir visvairāk nepieciešamas, lai sasniegtu ES mērķus, īstenojot zaļo un digitālo pārkārtošanos, kā arī uzlabojot noturību un drošību.
- Ar izpēti saistītie pasākumi ir proporcionāli katras dalībvalsts teritorijas lielumam, un dalībvalstīm vēl aizvien būtu iespēja papildināt to jau esošo izpētes politiku. Tomēr KSI vērtības ķēdes attīstības veicināšanai ir nepieciešamas valstu izpētes programmas.
- Ierosinātie pasākumi ietver regulāru pārskatīšanu un dalībvalstu iesaisti, jo īpaši attiecībā uz uzraudzības un pārvaldības noteikumiem.
- Uzraudzības pasākumi paredz, ka dalībvalstis ir atbildīgas par galveno tirgus dalībnieku identificēšanu un uzraudzību. Uzņēmumu pienākumi sniegt informāciju ir ierobežoti, jo tie attiecas tikai uz lielajiem KSI ieguvē, rafinēšanā un pārstrādē iesaistītajiem uzņēmumiem.
- Pasākumi uzņēmumu risku gatavības jomā tiek attiecināti uz KSI saturošu stratēģisko tehnoloģiju lielāko ražošanas uzņēmumu apakškopu, un tie ietver tikai šo uzņēmumu piegādes ķēžu iekšējo revīziju.
- Pasākumi attiecībā uz ilgtspēju neparedz prasības, kuras pārsniegtu to, kas ir nepieciešams, lai stimulētu sekundāro izejvielu tirgus attīstību vai palielinātu informācijas par KSI vidisko pēdu pārredzamību, īstenojot pakāpenisku un pierādījumos balstītu pieeju.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Regula ir uzskatāma par piemērotāko instrumentu, jo tādējādi ir iespējams noteikt prasību kopumu, kas tiešā veidā attiecas uz valstu iestādēm un attiecīgajiem ekonomikas dalībniekiem. Tas arī palīdzēs nodrošināt prasību vienlaicīgu un saskaņotu īstenošanu, tādējādi nodrošinot lielāku tiesisko noteiktību.

3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Nav piemērojams

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Atbilstoši labāka regulējuma vadlīnijām Komisija veica visaptverošu apspriešanos ar ieinteresētajām personām saskaņā ar apspriešanās stratēģiju, lai iegūtu uzticamu informāciju, izmantojot dažādas metodes, apspriedēs iesaistītās personas un rīkus. Apspriešanās ar

ieinteresētajām personām mērķis ir savākt un izvērtēt attiecīgos pierādījumus, ieskaitot datus un informāciju par politikas lēmuma izmaksām, ieguvumiem un gaidāmo sociālo ietekmi. Stratēģija tika izstrādāta atbilstoši intervences loģikai, koncentrējoties uz problēmu cēloņiem, kuru dēļ nepieciešama rīcība, un ES KSI vērtības ķēdes identificētajām īpatnībām.

Komisija īstenoja apspriešanās stratēģiju, veicot vairākas darbības: atklātu apspriešanos tiešsaistē, ko rīkoja *GROW* DĢ laikā no 2022. gada 30. septembra līdz 25. novembrim, uzaicinājumu tajā pašā laikposmā iesniegt atsauksmes ietekmes novērtējumam, kā arī mērķorientētu anketu par izejvielu krājumu veidošanu un atļauju izsniegšanu ES dalībvalstīs, kuras rezultāti tika nodoti arī izejvielu piegādes ekspertu grupai. Sabiedriskās apspriešanas satvarā Komisija saņēma 259 atbildes un 52 respondenti arī iesniedza politikas dokumentus. Komisija arī dzina saņēma 310 atbildes uz uzaicinājumu iesniegt atsauksmes. Sabiedriskās apspriešanas rezultāti ir apkopoti faktu kopsavilkuma ziņojumā, kas tika publicēts portālā “Izsakiet viedokli” kopā ar uzaicinājumā iesniegt atsauksmes saņemtajām atbildēm.

Kopumā ieinteresētās personas apstiprināja ieguvumus, ko rada pašreizējās iniciatīvas, kuras tiek īstenotas saskaņā ar 2020. gada ES rīcības plānu par kritiski svarīgajām izejvielām un kuru nolūks ir nodrošināt kritiski svarīgo izejvielu piegādes drošību, jo īpaši izmantojot stratēģiskās partnerības attiecībā uz izejvielām. Tomēr tās uzsvēra, ka ES iekšzemes jauda un rūpniecības noturība pret piegādes riskiem nav pietiekami uzlabota. Komisija saņēma plašu atbalstu idejai ierosināt iniciatīvu nolūkā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu piekļuvi kritiski svarīgajām izejvielām, vienlaikus uzlabojot Eiropas noturību un gatavību, novēršot ievainojamības piegādes ķēdē. Attiecībā uz ievainojamībām piegādes ķēdē saņemtajās atbildēs tika norādīts uz vairākiem strukturāliem trūkumiem, kas izraisa ieguves nozares atturību no projektu īstenošanas ES. Respondenti uzsvēra, ka, lai risinātu šīs problēmas, ir būtiski īstenot stratēģiskos projektus ieguves, apstrādes un pārstrādes posmos un tādējādi attīstīt ES kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdi.

Savās atbildēs uzņēmumi un firmas koncentrējās uz procesuālajām un administratīvajām izmaksām un aicināja racionalizēt atļauju izsniegšanas procedūras, kā arī veicināt piekļuvi finansējumam. Nevalstiskās organizācijas (NVO) un iedzīvotāji pauda bažas par ietekmi uz vidi un sabiedrību, ko radītu izrakteņu ieguves un apstrādes projekti bez pienācīgiem vides un sociālajiem aizsardzības mehānismiem.

Ieinteresētās personas piekrita, ka ir nepieciešams radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdei. NVO norādīja, ka ir svarīgi samazināt ES izejvielu vidisko pēdu, vienlaikus veicinot resursu efektīvāku izmantošanu un attīstot videi mazāk kaitīgas metodes. Ieinteresētās personas arī aicināja izstrādāt vienotāku un koordinētāku pieeju ar KSI ieguvi saistīto problēmu risināšanai, jo īpaši pastiprinot uzraudzību, prognozēšanu un īstenojot saskaņotākus risku gatavības pasākumus. Tomēr ieinteresēto personu grupām bija atšķirīgi viedokļi par nepieciešamās rīcības labāko veidu.

Kopumā ieinteresētās personas bija vienprātis, ka ar dalībvalstu rīcību tikai valstu līmenī nebūtu pietiekami, lai novērstu kritiski svarīgo izejvielu piegādes ievainojamības to sarežģītības, nepārredzamība un transnacionālās dimensijas dēļ, un tās atzinīgi vērtēja ES līmeņa rīcību šajā jomā.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Nav piemērojams

- **Ietekmes novērtējums**

Saskaņā ar labāka regulējuma vadlīnijām šā tiesību akta priekšlikuma pamatā ir ietekmes novērtējums, kurā ir analizētas ar kritiski svarīgo izejvielu drošas un ilgtspējīgas piegādes trūkumu ES saistītās problēmas un apakšproblēmas. Ietekmes novērtējumā ir identificēti iespējamie politikas risinājumi problēmu cēloņu novēršanai, kā arī izvērtēta to gaidāmā ietekme. Ietekmes novērtējums ir veidots, lai atspoguļotu apspriešanos ar Komisijas starpdienestu grupu par kritiski svarīgo izejvielu jautājumiem.

Regulējuma kontroles padome sniedza negatīvu atzinumu par šo ietekmes novērtējuma ziņojumu 2023. gada 20. janvārī. Padomes ieteikumi:

- precizēt iniciatīvas politisko kontekstu un norādīt, kāda būs ierosinātās iniciatīvas ietekme uz paralēlām iniciatīvām un regulējuma nepilnībām;
- labāk paskaidrot vispārīgo un konkrēto mērķu kopumu, to hronoloģisko pārskatu, kā tie mijiedarbojas un kādi modeļi tiks izmantoti to izpildes mērīšanai;
- pilnveidot pamatscenārija aprakstu, uzbūvi un politikas risinājumu hronoloģisko pārskatu; un
- pilnveidot galvenās ietekmes novērtējumu.

Pēc pārskatīta ietekmes novērtējuma iesniegšanas padome 2023. gada 16. februārī sniedza pozitīvu atzinumu ar piezīmi.

Ietekmes novērtējums ir veidots ap politikas pīlāru kopumu, ar ko tiek novērsti identificētie problēmu cēloņi un kura nolūks ir sasniegt šīs iniciatīvas mērķus. Tajā ir izklāstīti trīs politikas risinājumi katrā pīlārā, pamatojoties uz tā tvērumu, resursu apjomu, efektivitāti un saskaņotību, kā arī radītajām sinerģijām un proporcionalitātes un subsidiaritātes principu. Kopumā politikas risinājumi ir diapazonā no 1. risinājuma (vistuvākais ierastās darbības scenārijam) līdz 3. risinājumam (plašāka mēroga pieeja, ietverot pasākumus, kas pārsniedz pašreizējo regulējuma satvaru, taču atbilst tehnisko iespēju robežām).

1. politikas risinājums paredz mehānismu stratēģisko izejvielu mērķrādītāju noteikšanai. Tajā ir paredzēta pārvaldības struktūra, ko pārrauga īpaša ES KSI valde ar valstu aģentūru tīkla un Komisijas darbības spēju atbalstu. Šī struktūra izstrādātu uzraudzības spējas, koordinētu ES stratēģiskos krājumus un nodrošinātu, ka uzņēmumi ir labāk sagatavojušies turpmāk iespējamiem piegādes pārtraukumiem. Tas ietver elementus vērtību ķēdes atbalstam, jo īpaši pastiprinot koordināciju izpētes posmā, sniedzot lielāku atbalstu KSI projektiem valstu līmenī un nodrošinot labāku piekļuvi finansējumam. Apritīguma ziņā tajā ir paredzēts ieteikums attiecībā uz plaša patēriņa mazo elektroniku un turpmākās rīcības izziņošanu. Tas paredz aktīvāku ES rīcību starptautisku standartu izveidē, kā arī KSI ilgtspējības sertifikācijas programmu minimālo prasību noteikšanā un informācijas prasību noteikšanā attiecībā uz ES tirgū laisto KSI vidisko pēdu.

2. politikas risinājums paredz tādu pašu pārvaldības mehānismu un uzraudzības, stratēģisko krājumu un risku gatavības uzdevumus kā 1. politikas risinājums. Tas arī paredz uzlabot vērtības ķēdi ES, nosakot stingrākus pienākumus attiecībā uz izpēti un īstenojot stratēģiskos projektus stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes satvarā. Šiem projektiem tiktu racionalizēts atļauju izsniegšanas process un koordinēta to pieeja finansējumam. Apritīguma veicināšanas pasākumi ietver mērķorientētu grozījumu veikšanu Ieguves rūpniecības atkritumu direktīvā. Pasākumi attiecībā uz standartiem ietver papildu standartu izstrādi rūpnieciskajiem procesiem un pasākumi attiecībā uz vidisko pēdu ietver KSI robežvērtību progresīvu izstrādi, ja konkrētā novērtējumā tiek konstatēts, ka tas neietekmētu piegādes drošību.

3. politikas risinājumā tiek izvēsta ārējā kapacitāte pārvaldības ziņā, tādējādi ir iespējams piedāvāt vērienīgus pasākumus attiecībā uz stratēģiskajiem krājumiem, uzraudzību un riskgataavību. Tās pamatā ir stratēģisko projektu koncepcija, kas paredz lielāku atbalstu atļauju izsniegšanas jomā, proti, tam tiktu novirzīti tieši šim nolūkam paredzēti resursi dalībvalstīs un izveidots īpašu Eiropas KSI fonds. Līdzīgi kā 2. politikas risinājumā arī šajā risinājumā ir iekļauti pasākumi saistībā ar apritīgumu, standartiem un vidisko pēdu.

Kopumā vēlamais risinājums ir 2. risinājums, jo to atbalsta ieinteresētās personas un dalībvalstis, tas rada ierobežotu papildu slogu iestādēm, tā izmaksas ir salīdzinoši mazākas un tas palīdz izpildīt vispārīgos un konkrētos mērķus. Tas rada skaidru pievienoto vērtību vienotā tirgus darbībai, un tam ir pozitīva ekonomiskā ietekme attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu ražotājiem, kā arī lejupējiem sektoriem, veidojot rūpniecisko noturību un veicinot ES KSI vērtības ķēdes attīstību. 3. politikas risinājums atsevišķus mērķus sasniegtu efektīvāk (jo īpaši attiecībā uz uzraudzības un finansējuma pieejamības pīlāriem), taču, ņemot vērā budžeta ierobežojumus, to nebūtu iespējams īstenot.

Atšķirības salīdzinājumā ar vēlamo risinājumu ietekmes novērtējumā

Regula ietver turpmāk uzskaitītos pasākumus, kuri nav vērtēti ietekmes novērtējumā.

- Pasākumi attiecībā uz stratēģisko izejvielu kopīgiem iepirkumiem. Šie pasākumi bija iekļauti 3. politikas risinājumā saistībā ar stratēģiskajiem krājumiem, taču vēlākā analizē tie tika atzīti par īstenojamiem 2. politikas risinājuma ietvaros bez konkrēta krājumu veidošanas satvara. Pasākumi attiecībā uz reciklējamību un retzemju magnētu reciklētā materiāla saturu. Šie pasākumi netika detalizēti izklāstīti ietekmes novērtējumā, taču ar tiem tiek risināts būtisks novērtējumā aprakstītās problēmas aspekts, proti, problēmas cēlonis, kā dēļ ES atkritumu apsaimniekošanas regulējumā nav pievērsta pienācīga uzmanība kritiski svarīgo izejvielu atgūšanai. Komisija apkopojā papildu pierādījumus, ko sniedza eksperti, domnīcas un nozare, nolūkā labāk izprast apritīguma izaicinājumus saistībā ar magnētiem un pasākumu potenciālo ietekmi. Šeit arī nepieciešams iekļaut noteikumus par atbilstību un atbilstības pieņemumu, lai varētu izstrādāt nepieciešamos standartus.
- Pasākumi attiecībā uz stratēģiskajām partnerībām. Tā kā, ievērojot Regulējuma kontroles padomes ieteikumu, tika papildināta ietekmes novērtējuma starptautiskā dimensija, tika uzskatīts par pieņemamu pievienot pasākumu, ar ko tiek uzsvērtā nepieciešamība veidot sadarbību un papildināmību attiecībā uz ES stratēģiskajām partnerībām izejvielu jomā ar trešajām valstīm, ieskaitot to saskaņotību ar dalībvalstu divpusējo sadarbību ar attiecīgajām trešajām valstīm, papildinot pievienotajā paziņojumā izziņoto rīcību.
- Ar vērtības ķēdes noturības testiem saistītie pasākumi tika iekļauti 3. politikas risinājumā, taču ir paredzēti arī regulā ar precīzāku tvērumu, koncentrējoties tikai uz stratēģiskajām izejvielām. Paredzams, ka Komisija un dalībvalstis varētu kopīgi uzņemties ar pasākumu īstenošanu saistītos uzdevumus, tādējādi ierobežojot administratīvo slogu.

Šie jaunie pasākumi joprojām ietilpst ietekmes novērtējumā analizētajā kopējā jautājumu satvarā, un tie būtiski nemaina risinājumu salīdzinājuma iznākumu un to, kurš risinājums ir vēlamais.

Ierosinātā regula arī ietver pasākumus, kas ir vērtēti ietekmes novērtējumā, bet kuru īstenošana atšķiras.

- Ar priekšlikumu ietekmes novērtējumā plānotie pasākumi attiecībā uz ieguves rūpniecības atkritumiem tiek tiešā veidā iekļauti regulā, nevis formulēti kā

mērķorientēti grozījumi Ieguves rūpniecības atkritumu direktīvā, lai nodrošinātu, ka tie stājas spēkā ātrāk un ir piemērojami tiešākā veidā.

- Ar priekšlikumu regulā tiešā veidā arī ir iekļauti pasākumi attiecībā uz elektronisko atkritumu un citu ar KSI bagātu izstrādājumu un komponentu savākšanas apjoma palielināšanu, kas ietekmes novērtējumā bija iecerēti kā Komisijas ieteikums. Šis ieteikums tiks izziņots pievienotajā paziņojumā līdz ar citiem apritīguma pasākumiem, kā tas bija plānots. Mērķis ir sniegt dalībvalstīm norādes par pasākumiem, kas vēlāk būs jāīsteno saskaņā ar regulu.
- Ietekmes novērtējumā identificētajā vēlamajā risinājumā bija iekļauti pasākumi, kas paredz, ka apgalvojumi par ilgtspēju ir jāpamato ar atzītām sertifikācijas programmām, taču īstenošana noritētu bez atsaucē uz apgalvojumiem par ilgtspēju. Uz šiem apgalvojumiem tiks attiecināts horizontālais regulējums, kas izziņots Komisijas iniciatīvā par zaļuma norādēm. Priekšlikumā ir iekļauts noteikums, kas Komisijai ļauj atzīt KSI projektu ilgtspējas sertifikācijas programmas. Dalība kādā no šīm programmām nodrošinās projektu virzītājiem skaidru un efektīvu veidu, kā apliecināt atbilstību stratēģiskajiem projektiem izvirzītajiem ar ilgtspēju saistītajiem kritērijiem.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Šajā priekšlikumā nav paredzēts būtisks papildu regulatīvais slogs.

Šajā regulā paredzētās uzņēmumiem tieši attiecināmās administratīvās izmaksas ir ierobežotas. Tās galvenokārt ir saistītas ar ziņošanas pienākumu ierobežotam KSI vērtības ķēdē strādājošo lielo uzņēmumu skaitam, savukārt pārējiem uzņēmumiem ziņošana ir brīvprātīga. Radušās izmaksas šiem pašiem uzņēmumiem, visticamāk, atsvērs tas, ka noteiktos apstākļos (piemēram, to projektiem tiek piešķirts stratēģiskas nozīmes statuss) tie varēs izmantot racionalizētā atļauju izsniegšanas procesa nodrošinātos efektivitātes ieguvumus. Ierobežotam skaitam lielo uzņēmumu, kuri ražo stratēģiskas tehnoloģijas, izmantojot stratēģiskās izejvielas, radīsies arī revīzijas izmaksas.

Ar vidiskās pēdas aprēķināšanai nepieciešamajiem pētījumiem saistītās izmaksas arī ir administratīvas izmaksas, kuras regulā ir ņemtas vērā un būtu kompensējamas ar citām iniciatīvām.

Izmaksu novērtējumā tiek aplēstas arī izmaksas, ko rada papildu informācijas ziņošana par jau esošajām raktuvēm. Tā kā no šīs informācijas par atkritumu plūsmām gūtās zināšanas, visticamāk, veicinātu ar atgūšanu saistītu turpmāku ekonomisko aktivitāti, paredzams, ka tas šīs izmaksas atsvērtu.

Dalībvalstīm izmaksas, visticamāk, būs lielākas. Tomēr regula arī radīs plašākas sinerģijas un mazinās dalībvalstu īstenoto darbību pārklāšanos. Labāka koordinācija, piemēram, uzraudzības vai stratēģisko krājumu aspektā, dotu arī potenciālus ietaupījumus. Iniciatīvā nav paredzēts, ka radīties izmaksas iedzīvotājiem.

- **Pamattiesības**

Priekšlikums paredz, ka stratēģiskie projekti, kuri saņem atbalstu, ir jāīsteno ilgtspējīgi. Ilgtspējīga īstenošana nozīmē, ka projektiem ir jābūt ne vien vides ziņā ilgtspējīgiem, bet tiem arī ir jāievēro starptautiskajos instrumentos, vadlīnijās un principos noteiktās cilvēktiesības.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums ietekmē Komisijas budžetu. Pilnvērtīgas darbības apstākļos, lai īstenotu regulu un saistītos deleģētos aktus, no ES daudzgadu budžeta laikposmā no 2024. līdz 2027. gadam būs nepieciešami 33 pilnslodzes ekvivalenti gadā.

Papildus 3,2 miljoniem EUR, kas 1. izdevumu kategorijā paredzēti dažādu regulas īstenošanai nepieciešamu pētījumu veikšanai, ir jāparedz līdzekļi jau esošās budžeta pozīcijās kopumā 14,969 miljonu EUR apmērā 7. izdevumu kategorijā ("Administratīvie izdevumi"). Jaunās saistības tiks finansētas no attiecīgo programmu esošajiem budžeta līdzekļiem. Ietekme uz budžetu galvenokārt ir saistīta ar darbu, kas veicams, lai:

- izstrādātu šīs regulas īstenošanai nepieciešamo deleģēto un īstenošanas aktu projektus, ieskaitot:
 - īstenošanas aktus, kuri saistīti ar stratēģisko projektu īstenošanu un ikgadējo ziņošanu par tiem, vispārīgām izpētes programmām, uzņēmumu risku gatavību; kas norāda, kuri nolietotie izstrādājumi un atkritumu plūsmas satur atbilstošus kritiski svarīgo izejvielu apjomus; un
 - deleģētos aktus, kuri saistīti ar kritiski svarīgo un stratēģisko izejvielu definēšanu, pastāvīgos magnētus saturošo izstrādājumu reciklēto saturu, pastāvīgos magnētus saturošo izstrādājumu muitas kodiem un vidiskās pēdas aprēķināšanas un verifikācijas noteikumiem, kā arī izpildījuma kategorijām;
- nodrošinātu Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu padomes sekretariāta darbību;
- administrētu pētījumus un līgumus;
- izpildītu uzraudzības, datu vākšanas un risku novērtēšanas uzdevumus, jo īpaši attiecībā uz: tirgus uzraudzību, ziņošanu par kritiski svarīgajām un stratēģiskajām izejvielām un to kritiskuma novērtējumiem;
- koordinētu dalībvalstu sniegto informāciju;
- nodrošinātu dalībvalstu pienākumu izpildi attiecībā uz apriņģuma pasākumiem, ieskaitot pasākumus saistībā ar ieguves rūpniecības atkritumiem;
- novērtētu vidiskās pēdas aprēķina metodes atbilstību, izstrādātu aprēķina metodes un uzraudzītu pasākumu īstenošanu;
- īstenotu darbības saistībā ar standartizāciju un sagatavotu standartizācijas pieprasījumus;
- koordinētu valstu izpētes darbības;
- koordinētu dalībvalstu informāciju par stratēģiskajiem krājumiem un nepieciešamības gadījumā izstrādātu norādījumus;
- nodrošinātu nepārtrauktu atbalstu un ziņošanu attiecībā uz stratēģiskajiem projektiem, jo īpaši saistībā ar atļauju izsniegšanas procedūrām, un sniegtu atbalstu atlases procesā.

Saistībā ar nepieciešamo personālu Komisija ir rūpīgi izskatījusi veidus, kā sadalīt darbu starp ģenerāldirektorātiem, pēc iespējas pārorientēt darbiniekus un deleģēto un īstenošanas aktu sagatavošanu un starpnozaru uzdevumu veikšanu uzticēt zinātniskā un tehniskā atbalsta ārpakalpojumu sniedzējiem. Tomēr ir skaidrs, ka pasākumu vērienīguma un kritiski svarīgo izejvielu pieaugošās nozīmes dēļ, lai attīstītu ES spēju rīkoties šajā jomā, ir nepieciešama strukturēta pieeja.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Komisija sagatavos šā priekšlikuma saskaņotības, rezultātu, ietekmes, proporcionalitātes un subsidiaritātes novērtējumu, kad būs pagājuši pieci gadi pēc tā piemērošanas sākuma datuma.

Novērtējuma galvenie secinājumi tiks izklāstīti ziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Eiropas Reģionu komitejai, un tas būs pieejams arī publiski.

Lai veiktu novērtējumu, Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu padome, dalībvalstis un valstu kompetentās iestādes pēc Komisijas pieprasījuma sniegs tai informāciju. Konkrētāk, tās sniegs informāciju par progresu kritēriju izpildē saistībā ar ES kapacitāti visos vērtības ķēdes posmos un uzraudzības pasākumu efektivitāti.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Regulas **I nodaļā** ir iezīmēti vispārīgie noteikumi un dotas definīcijas. Regulā noteikts, ka vispārīgais mērķis ir nodrošināt ES drošu un ilgtspējīgu kritiski svarīgo izejvielu piegādi, virzoties uz četriem konkrētajiem mērķiem: stiprināt ES kapacitāti dažādos vērtības ķēdes posmos, dažādot ES izejvielu importu, pilnveidot uzraudzības un risku mazināšanas spējas un nodrošināt vienotā tirgus sekmīgu darbību, vienlaikus pilnveidojot kritiski svarīgo izejvielu ilgtspēju un apritīgumu. Tajā ir noteikti kritēriji progresa vērtēšanai attiecībā uz pirmajiem diviem šeit aprakstītajiem mērķiem.

II nodaļā ir sniegti kritiski svarīgo un stratēģisko izejvielu saraksti, kuri jāpārskata reizi četros gados, izmantojot I un II pielikumā doto metodoloģiju. Šie saraksti nosaka dažādo pasākumu darbības jomu.

Komisija novērtē vairāk nekā 80 ES ekonomikā izmantoto izejvielu piegādes risku un ekonomisko nozīmi, pamatojoties uz vidējiem rādītājiem pēdējā pilnajā piecu gadu periodā. Piegādes risku nosaka globālā un ES piegāžu koncentrācija, ES atkarība no importa, sekundāro materiālu izmantošana un tehniskā piemērotība. Ekonomisko nozīmi aprēķina, pamatojoties uz izejvielas izmantošanas īpatsvaru *NACE* divciparu līmeņa nozarēs un to pievienoto vērtību, ņemot vērā ekonomisko piemērotību. Izejvielas, kas pārsniedz sliekšņvērtības, dēvē arī par kritiski svarīgām izejvielām.

Šajā plaši atzītajā metodoloģijā tiek identificēti izaicinājumi vērtības ķēdē visā ES ekonomikā. Tomēr ir nepieciešama kompleksa pieeja, lai nodrošinātu dinamiskāku prognozētā globālā pieprasījuma un piedāvājuma tendenču perspektīvu. Tās satvarā būtu jāidentificē ES divējādās pārkārtošanās īstenošanai, kā arī aizsardzības un aerokosmiskās nozares mērķu sasniegšanai vajadzīgās izejvielas un būtu jāanalizē nākotnes problēmas un galvenās atkarības šo izejvielu piegādes jomā.

Kritiskuma novērtējumā visas izejvielas tiek kartētas, ņemot vērā to izmantojumu un nozīmīgumu tādu tehnoloģiju kontekstā, kuras veicina divējādo zaļo un digitālo pārkārtošanos, kā arī virzību uz aizsardzības un aerokosmiskās nozares mērķu īstenošanu. Šīs kvalitatīvās darbības jomas noteikšanas nolūkā veiktā analīze tika balstīta uz 2019. gada dokumentu “Eiropas aizsardzības nozarei būtisko divējāda lietojuma tehnoloģiju izejvielu atkarības”²², dokumentu “Kritiski svarīgas izejvielas stratēģiskajām tehnoloģijām un

²² <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC117729>.

nozarēm — prognožu pētījums”²³, 2020. gada dokumentu “Pētījums par kritisko piegādes ķēžu noturību enerģētiskajai drošībai un pārejai uz tīru enerģiju COVID-19 krīzes laikā un pēc tās”²⁴, kā arī 2023. gada dokumentu “ES stratēģisko tehnoloģiju un nozaru piegādes ķēdes analīze un izejvielu pieprasījuma prognoze — prognožu pētījums”²⁵. Šajā analīzē arī ir ņemts vērā attiecīgo starptautisko organizāciju, piemēram, *IEA*²⁶, *ESAO*²⁷ paveiktais, kā arī citi datu avoti.

Ja izejvielai ir būtiska nozīme kādas tehnoloģijas ražošanā, tiek ņemti vērā papildu faktori, pamatojoties uz daļēji kvantitatīvu pieeju, kas ir izklāstīta šīs regulas 1. pielikumā. Lai izvērtētu, vai varētu pastāvēt piegādes plaša un, ja tāda ir, novērtētu tās apmēru, tiek identificētas pieprasījuma prognozes līdz 2030. gadam un pēc tam, cik vien tās ir uzticamas un pieejamas, un prognozētais pieprasījums tiek salīdzināts ar pašreizējo piedāvājumu gan ES, gan globāli. Lai novērtētu to, kā izejvielu ražošana varētu reaģēt uz tirgus signāliem, apzinātās rezerves tiek salīdzinātas ar pašreizējo izejvielas ražošanas apmēru globālā mērogā. Globālais ražošanas apmērs tiek tālāk kvantificēts logaritmiski, jo lielus ražošanas apmērus ir grūtāk izvērst. Ņemot vērā šos apsvērumus, tiek ierosināts 1. pielikumā paredzētais stratēģisko izejvielu saraksts.

III nodaļā ir izklāstīts satvars ES stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes stiprināšanai, atlasot un īstenojot stratēģiskos projektus, kuri būs tiesīgi izmantot racionalizētās atļauju izsniegšanas procedūras un atvieglotu piekļuvi finansējuma iespējām, ko uzlabos arī labāka koordinācija.

1. iedaļā ir izklāstīti noteikumi, kas reglamentē stratēģisko projektu atlasī un īstenošanu, ieskaitot kritērijus, kas jāizpilda, lai projekts tiktu atzīts par stratēģisku projektu, to atzīšanas un īstenošanas procedūras.

2. iedaļā ir izklāstītas racionalizētās atļauju izsniegšanas procedūras kritiski svarīgo izejvielu projektiem un jo īpaši stratēģiskajiem projektiem.

3. iedaļas mērķis ir nodrošināt labvēlīgus apstākļus stratēģiskajiem projektiem, ieskaitot dalībvalstu atbalstu to ātrākai īstenošanai, finansiālā atbalsta koordinēšanu un patēriņa līgumu noslēgšanas veicināšanu.

4. iedaļā ir izklāstīti noteikumi vispārīgo izpētes programmu attīstīšanai Eiropā, lai veicinātu izpētes un ieguves projektu attīstību.

IV nodaļā ir aprakstīts mehānisms kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēžu koordinētai uzraudzībai, kā arī paredzēti piegādes risku mazināšanas pasākumi. Tajā ir izklāstīts satvars kritiski svarīgo izejvielu piegādes risku sistemātiskai uzraudzībai dažādos vērtības ķēdes posmos. Tajā arī ir izklāstīts satvars risku mazināšanai, koordinējot stratēģisko izejvielu stratēģiskos krājumus, uzliekot pienākumu lielajiem importētājiem un ražotājiem regulāri veikt savu piegādes ķēžu revīziju un veicinot stratēģisko izejvielu kopīgus iepirkumus.

V nodaļā ir iekļauti noteikumi kritiski svarīgo izejvielu tirgus apritīguma attīstīšanai un kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas samazināšanai.

²³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42881>.

²⁴ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b80d77b6-2a3b-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>.

²⁵ Vēl jāapstiprina.

²⁶ <https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions/mineral-requirements-for-clean-energy-transitions>.

²⁷ <https://www.oecd.org/environment/global-material-resources-outlook-to-2060-9789264307452-en.htm>.

1. iedaļā ir izklāstīti noteikumi dalībvalstīm, lai tās pieņemtu un īstenotu apritīguma pasākumus, jo īpaši attiecībā uz atkritumu plūsmām ar augstu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu, un dalībvalstīm un ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekotājiem, lai tie izvērtētu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektos. Tiek arī pilnveidots pastāvīgo magnētu apritīgums, nosakot prasību sniegt informāciju par izstrādājumos iekļauto pastāvīgo magnētu veidu un sastāvu, kā arī to reciklēto KSI saturu. Pamatojoties uz īpašu novērtējumu, tiek ieviestas reciklētā satura minimālās sliekšņvērtības.

2. iedaļā ir izklāstīti noteikumi, saskaņā ar kuriem Komisija atzīst ar kritiski svarīgo izejvielu ilgtermiņu saistītās sertifikācijas programmas. Tā arī ietver noteikumus attiecībā uz ES tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas norādīšanu.

3. iedaļā ir ietverti brīvas aprites, atbilstības un tirgus uzraudzības noteikumi attiecībā uz izstrādājumiem, kuri satur pastāvīgos magnētus un KSI, kuru vidiskā pēda ir jānorāda.

VI nodaļā ir paredzēts regulējums sadarbībai stratēģisko projektu jomā ar trešajām valstīm saistībā ar izejvielām un plašāku sinerģiju veidošanai starp stratēģiskajām partnerībām, kā arī dalībvalstu sadarbībai ar attiecīgajām trešajām valstīm.

VII nodaļā tiek izveidota Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde, kurā darbojas dalībvalstu augsta līmeņa pārstāvji un Komisija, kas būs šīs padomes priekšsēdētāja. Lai veicinātu šīs regulas īstenošanu, valdeKomisijai sniegs padomus un atbalstu koordinācijas, sadarbības un informācijas apmaiņas jomā.

VIII un IX nodaļā ir ietverti panti par deleģētajiem un īstenošanas aktiem un par grozījumiem citos tiesību aktos.

X nodaļā ir iekļauti panti par sodiem, progresu uzraudzību un regulas darbības novērtējuma veikšanu. Tajā arī tiek izveidota vienota ziņošanas sistēma dalībvalstīm attiecībā uz dažādiem pasākumiem, un tajā ir arī iekļauts pants, kas nodrošina, ka šīs regulas satvarā apkopotā konfidenciālā informācija tiek apstrādāta saskaņoti.

I pielikumā ir norādīts stratēģisko izejvielu saraksts un to atlasīšanas metodoloģija.

II pielikumā ir norādīts kritiski svarīgo izejvielu saraksts un to atlasīšanas metodoloģija.

III pielikumā ir norādīti elementi, kuri jāņem vērā, vērtējot izejvielu projekta atbilstību stratēģiska projekta statusa kritērijiem.

IV pielikumā ir norādīti kritēriji, kuriem jāatbilst atzītai sertifikācijas programmai.

V pielikumā ir norādīti elementi, kuri jāņem vērā, nosakot kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanas un verifikācijas noteikumus.

VI pielikumā ir sniegts kombinētās nomenklatūras kodu saraksts un izstrādājumiem, uz kuriem attiecas pastāvīgo magnētu apritīguma prasības, atbilstošie izstrādājumu apraksti.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulu (ES) 168/2013, (ES) 2018/858, 2018/1724 un (ES) 2019/1020

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu²⁸,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Piekļuve izejvielām ir būtiska Savienības ekonomikai un iekšējā tirgus funkcionēšanai. Ir vairākas izejvielas, ko neizmanto ne enerģētikā, ne lauksaimniecībā, bet kas, ņemot vērā tā lielo ekonomisko nozīmīgumu un augsto piegādes risku, ko nereti rada augsta piegāžu koncentrācija no dažām trešajām valstīm, ir uzskatāmas par kritiski svarīgām. Ņemot vērā daudzu šādu kritiski svarīgo izejvielu nozīmi zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanā un to izmantojumu aizsardzības un kosmosa nozarē, pieprasījums pēc tām turpmākajās desmitgadēs būtiski palielināsies. Vienlaikus uz pieaugošās ģeopolitiskās spriedzes un konkurences par resursiem fona palielinās piegādes traucējumu risks. Turklāt bez pienācīgas pārvaldības kritiski svarīgo izejvielu pieprasījuma pieaugums var negatīvi ietekmēt vidi un sabiedrību. Ņemot vērā šīs tendences, ir jāīsteno pasākumi, lai nodrošinātu kritiski svarīgo izejvielu drošu un ilgtspējīgu piegādi un tādējādi garantētu Savienības ekonomisko noturību un atvērto stratēģisko autonomiju.
- (2) Kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēžu sarežģītības un transnacionālā rakstura dēļ nekoordinētiem valstu līmeņa pasākumiem kritiski svarīgo izejvielu drošas un ilgtspējīgas piegādes nodrošināšanai ir liels potenciāls radīt konkurences kropļojumus un sadrumstalot iekšējo tirgu. Līdz ar to, lai garantētu iekšējā tirgus funkcionēšanu, būtu jāveido vienots Savienības satvars šīs centrālās problēmas kolektīvai risināšanai.
- (3) Pirmkārt, lai efektīvi nodrošinātu Savienībai drošu un ilgtspējīgu kritiski svarīgo izejvielu piegādi, šajā satvarā būtu jāiekļauj pasākumi Savienības pieaugošā piegādes riska mazināšanai, stiprinot Savienības spējas visos stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes posmos, ieskaitot ieguvī, apstrādi un pārstrādi, virzoties uz katrai stratēģiskajai

²⁸

OV C , , . lpp.

izejvielai noteikto kritēriju izpildi. Otrkārt, tā kā Savienība turpinās paļauties uz importu, satvarā būtu jāiekļauj pasākumi stratēģisko izejvielu ārējās piegādes dažādošanai. Treškārt, ir jāparedz pasākumi, ar ko nostiprināt Savienības spējas uzraudzīt un mazināt esošos un turpmākos piegādes riskus. Ceturtkārt, satvarā būtu jāparedz pasākumi Savienībā patērēto kritiski svarīgo izejvielu aprītīguma un ilgtspējas uzlabošanai.

- (4) Lai nodrošinātu, ka regulā paredzētie pasākumi attiecas uz vissvarīgākajām izejvielām, būtu jāizveido stratēģisko izejvielu saraksts un kritiski svarīgo izejvielu saraksts. Šie saraksti būtu arī jāizmanto, lai virzītu un koordinētu dalībvalstu centienus šīs regulas mērķu izpildes veicināšanai. Stratēģisko izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj izejvielas ar lielu stratēģisko nozīmi, ņemot vērā to izmantojumu stratēģiskajās tehnoloģijās, kuras ir zaļās un digitālās pārkārtošanās pamatā, vai to izmantojumu aizsardzības un kosmosa nozarē, izejvielas, kurām raksturīga potenciāli liela plaša starp globālo piedāvājumu un prognozēto pieprasījumu un kuru ražošanas jaudas ir salīdzinoši grūti palielināt, piemēram, piegādes jaudu palielinošu jaunu projektu izpildes ilguma dēļ. Stratēģisko izejvielu saraksts būtu regulāri jāpārskata un nepieciešamības gadījumā jāatjaunina, lai ņemtu vērā iespējamās tehnoloģiskās un ekonomiskās pārmaiņas. Lai nodrošinātu to, ka centieni palielināt Savienības kapacitāti visā vērtības ķēdē, nostiprināt Savienības spējas uzraudzīt un mazināt piegādes riskus un palielināt piegādes dažādību ir vērsti uz tām izejvielām, kurām tie ir visvajadzīgākie, attiecīgie pasākumi būtu jāpiemēro tikai stratēģisko izejvielu sarakstam.
- (5) Kritiski svarīgo izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj visas stratēģiskās izejvielas, kā arī citas izejvielas, kuras ir ļoti svarīgas Savienības ekonomikai kopumā un kuras ir saistītas ar augstu piegādes traucējumu risku. Lai ņemtu vērā iespējamās tehnoloģiskās un ekonomiskās izmaiņas, Komisijai būtu jāturpina pašreizējā prakse un regulāri jāveic novērtējums, pamatojoties uz datiem par plaša izejvielu klāsta ražošanu, tirdzniecību, izmantošanu, reciklēšanu un aizstāšanu, lai atjauninātu kritiski svarīgo un stratēģisko izejvielu sarakstus, atspoguļojot ar šīm izejvielām saistītās ekonomiskās nozīmes un piegādes riska dinamiku. Kritiski svarīgo izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj izejvielas, kuras sasniedz vai pārsniedz ekonomiskā nozīmīguma un piegādes riska sliekšņvērtības, neklasificējot attiecīgās izejvielas pēc to kritiskuma. Šis novērtējums būtu jābalsta uz vidējiem rādītājiem saskaņā ar jaunākajiem pieejamajiem datiem par piecu gadu periodu. Šajā regulā paredzētie pasākumi attiecībā uz vienotu kontaktpunktu atļauju izsniegšanu, plānošanu, izpēti, uzraudzību, aprītīgumam un ilgtspējai būtu jāattiecinā uz visām kritiski svarīgajām izejvielām.
- (6) Lai stiprinātu Savienības kapacitāti stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes jomā, būtu jānosaka kritēriji, lai vadītu centienus un sekotu līdzi progresam. Mērķim vajadzētu būt kapacitātes palielināšanai attiecībā uz katru stratēģisko izejvielu ikvienā vērtības ķēdes posmā, vienlaikus tiecoties izpildīt vispārīgus kapacitātes kritērijus attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu ieguvu, apstrādi un reciklēšanu. Pirmkārt, Savienībai būtu jāpalielina pašai savu stratēģisko izejvielu ģeoloģisko resursu izmantošana un jāpalielina kapacitāte, lai tā varētu iegūt vismaz 10 % no Savienībā patērētajām stratēģiskajām izejvielām. ņemot vērā to, ka ieguves jauda ir lielā mērā atkarīga no Savienības ģeoloģisko resursu pieejamības, šā kritērija izpilde ir atkarīga no šīs pieejamības. Otrkārt, lai izveidotu pilnu vērtības ķēdi un novērstu sastrēgumpunktus starpposmos, Savienībai vienlaikus būtu arī jāpalielina sava pārstrādes jauda visā vērtības ķēdē, nodrošinot, ka tā spēj saražot vismaz 40 % no gadā patērētajām stratēģiskajām izejvielām. Treškārt, paredzams, ka turpmākajās desmitgadēs aizvien lielāku daļu Savienībā patērēto stratēģisko izejvielu varēs nodrošināt ar sekundārajām

izejvielām, tādējādi uzlabojot gan Savienības izejvielu piegādes drošību, gan ilgtspēju. Tāpēc Savienības reciklēšanas jaudai būtu jāspēj nodrošināt vismaz 15 % no Savienībā gadā patērētajām stratēģiskajām izejvielām. Šie kritēriji attiecas uz periodu līdz 2030. gadam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119²⁹ noteiktajiem Savienības klimata un enerģijas mērķrādītājiem un digitālās desmitgades³⁰ satvarā noteiktajiem digitālajiem mērķrādītājiem, kuru sasniegšanu tie veicina. Vienlaikus kvalitatīvas darbavietas, ieskaitot prasmju attīstīšanu un pāreju no vienas darbavietas uz citu, risinās riskus nozares darba tirgū un palīdzēs nodrošināt ES konkurētspēju.

- (7) Attiecībā uz dažām izejvielām Savienība ir teju pilnīgi atkarīga no vienas valsts piegādēm. Šāda atkarība rada augstu piegādes pārtraukumu risku. Lai ierobežotu šādu iespējamo risku un palielinātu Savienības ekonomikas noturību, būtu jācenšas panākt, lai līdz 2030. gadam Savienība vairs nebūtu atkarīga no vienas trešās valsts vairāk nekā 65 % apmērā no jebkuras stratēģiski svarīgās izejvielas (neapstrādātā veidā vai jebkādā apstrādes posmā esošas) piegādes, tomēr īpašus nosacījumus piemērojot valstīm, ar kurām Savienībai ir izveidota stratēģiskā partnerība attiecībā uz izejvielām, kas dod lielākas garantijas saistībā ar piegādes riskiem.
- (8) Ir jāizveido atbilstoši pasākumi, lai atbalstītu stratēģiskos projektus, kuri ir vērsti uz stratēģisko izejvielu ieguvī, apstrādi vai reciklēšanu Savienībā un kam apvienojumā ar dalībvalstu centieniem būtu jāveicina jaudu palielināšana virzībā uz kritēriju izpildi. Citiem pasākumiem, jo īpaši attiecībā uz izpēti un apritīgumu, arī būtu jāveicina dažādo vērtības ķēdes posmu stiprināšana, tādējādi sekmējot kritēriju izpildi. Lai nodrošinātu, ka kritēriji tiek izpildīti laikus, Komisijai ar Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdes (turpmāk tekstā — “padome”) atbalstu būtu jāseko līdzi un jāziņo par kritēriju izpildes progresu. Gadījumā, ja paziņotais progress virzībā uz kritēriju izpildi kopumā nav pietiekams, Komisijai būtu jāvērtē papildu pasākumu iespējamība un proporcionalitāte. Procesa trūkums attiecībā tikai uz vienu vai nelielu stratēģisko izejvielu kopu principā nebūtu uzskatāms par iemeslu īstenot Savienības papildu centienus.
- (9) Lai veidotu Savienības kapacitāti, Komisijai ar valdes atbalstu būtu jāidentificē stratēģiskie projekti Savienībā, kuros ir plānots aktīvi veikt stratēģisko izejvielu ieguvī, apstrādi vai reciklēšanu. Efektīvam atbalstam stratēģiskajiem projektiem ir potenciāls uzlabot izejvielu pieejamību lejupējās nozarēs, kā arī radīt ekonomiskas iespējas vērtības ķēdes satvarā, ieskaitot MVU, un veicināt darbavietu radīšanu. Tāpēc, lai nodrošinātu stratēģisko projektu attīstību visā Savienībā, šādiem projektiem būtu jānodrošina racionalizētas un paredzamas atļauju izsniegšanas procedūras un atbalsts finansējuma saņemšanā. Lai koncentrētos uz atbalstu un nodrošinātu pievienoto vērtību, pirms šāda atbalsta saņemšanas būtu jāvērtē projektu atbilstība noteiktam kritēriju kopumam. Stratēģiskajiem projektiem Savienībā būtu jāstiprina Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošība, jāapliecina pienācīga tehniska īstenojamība, un tie būtu jāīsteno videi un sabiedrībai ilgtspējīgā veidā. Tiem arī būtu jānodrošina pārrobežu ieguvumi ārpus attiecīgās dalībvalsts. Ja Komisija novērtē, ka šie kritēriji ir izpildīti, tai būtu jāpublicē lēmums, kurā projektu atzīst par stratēģisku

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp).

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/2481 (2022. gada 14. decembris), ar ko izveido politikas programmu “Digitālās desmitgades ceļš” 2030. gadam (OV L 323, 19.12.2022., 4.–26. lpp.).

projektu. Tā kā ātra atzīšana ir būtiska, lai efektīvi veicinātu Savienības piegādes drošību, novērtējuma procesam arī turpmāk būtu jānorit viegli, neradot lieku slogu.

- (10) Lai dažādotu Savienības stratēģisko izejvielu piegādi, Komisijai ar valdes atbalstu būtu jāidentificē tādi stratēģiskie projekti trešajās valstīs, kuros ir plānots aktīvi veikt stratēģisko izejvielu ieguvu, apstrādi vai reciklēšanu. Lai nodrošinātu šādu stratēģisko projektu efektīvu īstenošanu, tiem nepieciešama labāka piekļuve finansējumam. Lai nodrošinātu, ka tie rada pievienoto vērtību, būtu jāizvērtē projektu atbilstība noteiktiem kritērijiem. Tāpat kā Savienībā īstenotajiem projektiem arī trešajās valstīs īstenotajiem stratēģiskajiem projektiem būtu jāstiprina Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošība, jāapliecina pienācīga tehniska īstenojamība, un tie būtu jāīsteno ilgtspējīgā veidā. Projektiem, kuri tiek īstenoti jaunietekmes tirgos un jaunattīstības ekonomikās, vajadzētu būt abpusēji izdevīgiem Savienībai un iesaistītajai trešajai valstij un būtu jārada pievienotā vērtība šajā valstī, ņemot arī vērā atbilstību Savienības kopējai tirdzniecības politikai. Šāda vērtība var izrietēt no projekta devuma vairāk nekā vienā vērtības ķēdes posmā, kā arī no tā radītajiem plašākiem ekonomiskajiem un sociālajiem ieguvumiem, ieskaitot starptautiskajiem standartiem atbilstošu darbavietu radīšanu. Ja Komisijas vērtējumā šie kritēriji ir izpildīti, tai būtu jāpublicē lēmums, kurā projektu atzīst par stratēģisku projektu.
- (11) Lai nodrošinātu intensīvākas izejvielu ražošanas ilgtspēju, jauni izejvielu projekti būtu jāīsteno ilgtspējīgā veidā. Šajā nolūkā stratēģiskie projekti, kuri saņem atbalstu šīs regulas satvarā, būtu jāvērtē, ņemot vērā starptautiskos instrumentus, kas aptver visus ES ilgtspējīgu izejvielu principos³¹ uzsvērtos ilgtspējas aspektus, tostarp vides aizsardzības, sociāli atbildīgas prakses, arī cilvēktiesību, piemēram, sieviešu tiesību, kā arī pārredzamas uzņēmējdarbības prakses nodrošināšanu. Projektiem arī būtu jānodrošina vietējo kopienu godprātīga iesaiste, kā arī visaptveroša un jēgpilna sabiedriskā apspriešana, tostarp arī ar pamatiedzīvotājiem. Lai projektu virzītājiem nodrošinātu skaidru un efektīvu veidu, kā izpildīt šo kritēriju, par pietiekamu būtu uzskatāma atbilstība attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, starptautiskajiem standartiem, vadlīnijām un principiem vai dalība šajā regulā atzītās sertifikācijas programmās.
- (12) Ikvienam stratēģisko izejvielu projekta virzītājam būtu jāvar vērsties pie Komisijas, lai tā atzītu attiecīgo projektu par stratēģisku projektu. Pieteikumā būtu jāiekļauj vairāki dokumenti un pierādījumi par atbilstību kritērijiem. Lai varētu labāk novērtēt projekta sociālo, vidisko un ekonomisko dzīvotspēju, īstenojamību, kā arī prognožu ticamības līmeni, projekta virzītājam būtu jānorāda arī projekta klasifikācija saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas resursu pamatklasifikāciju, un objektīvas validācijas nolūkā šī klasifikācija būtu jāpamato ar atbilstošiem pierādījumiem. Pieteikumā būtu jāiekļauj arī projekta īstenošanas grafiks, lai varētu aplēst, kad projekts varētu sākt veicināt iekšzemes jaudas vai dažādošanas kritēriju izpildi. Tā kā, lai izrakteņu ieguves projekti tiktu īstenoti efektīvi, būtiska nozīme ir sabiedrības atbalstam, projekta virzītājam arī būtu jāiesniedz sabiedrības atbalsta nodrošināšanas pasākumu plāns. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš sociālajiem partneriem, pilsoniskajai sabiedrībai un citiem uzraudzībā iesaistītajiem. Virzītājam arī būtu jāiesniedz uzņēmējdarbības plāns, kurā iekļauta informācija par projekta finansiālo dzīvotspēju un sniegts finansējuma un jau noslēgto patēriņa līgumu pārskats, kā arī aplēses par potenciāli

³¹ Eiropas Komisija, Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts, *EU principles for sustainable raw materials*, Publikāciju birojs, 2021. g., <https://data.europa.eu/doi/10.2873/27875>.

radītajām darbavietām un projekta vajadzībām attiecībā uz prasmīgu darbaspēku, ieskaitot darbinieku kvalifikācijas celšanu un pārkvalificēšanos.

- (13) Lai nodrošinātu pieteikumu efektīvu un rezultatīvu izskatīšanu, Komisijai būtu jāspēj prioritizēt ar nepietiekami pārstāvētiem vērtības ķēdes posmiem vai stratēģiskajām izejvielām saistīto projektu pieteikumus un tādējādi nodrošināt Savienības līdzsvarotu virzību uz visu šajā regulā iekļauto Savienības kapacitātes kritēriju izpildi.
- (14) Tā kā, lai nodrošinātu stratēģiskā projekta efektīvu īstenošanu, ir nepieciešama sadarbība ar dalībvalsti, kuras teritorijā projekts tiks īstenots, dalībvalstij vajadzētu būt tiesīgai iebilst un tādējādi nepieļaut, ka projektam tiek piešķirts stratēģiska projekta statuss pret tās gribu. Tādā gadījumā attiecīgajai dalībvalstij būtu jāsniedz sava atteikuma pamatojums, atsaucoties uz piemērojamajiem kritērijiem. Savienībai arī nevajadzētu piešķirt stratēģiska projekta statusu tādiem projektiem, ko trešā valsts īsteno pret tās valdības gribu, tāpēc tai būtu jāatturas no šādas rīcības, ja pret to iebilst trešās valsts valdība.
- (15) Lai novērstu stratēģiskā projekta statusa neatbilstošu izmantošanu, Komisijai būtu jāspēj atcelt savu sākotnējo lēmumu, ar ko projekts tiek atzīts par stratēģisku, ja tas vairs neatbilst nosacījumiem vai ja atzīšana ir notikusi, pamatojoties uz pieteikumu, kurā ir iekļauta nekorekta informācija. Pirms tam Komisijai būtu jākonsultējas ar valdi un jāuzklausā projekta virzītājs.
- (16) Ņemot vērā stratēģisko projektu nozīmi stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanā, tie ir uzskatāmi par sabiedriski nozīmīgiem. Stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanai ir būtiska nozīme zaļās un digitālās pārkārtošanās sekmīgā īstenošanā, kā arī aizsardzības un kosmosa nozares noturībā. Lai veicinātu stratēģisko izejvielu piegādes drošību Savienībā, dalībvalstis valsts atļauju izsniegšanas procedūrās var paredzēt atbalsta pasākumus, lai paātrinātu stratēģisko projektu īstenošanu atbilstīgi Savienības tiesību aktiem.
- (17) Valsts atļauju piešķiršanas procesi nodrošina izejvielu projektu drošumu un drošību, kā arī to atbilstību vides, sociālajām un drošības prasībām. Savienības vides aizsardzības tiesību akti paredz kopīgus nosacījumus par valsts atļauju piešķiršanas procesu procedūrām un saturu, tādējādi nodrošinot augstu vides aizsardzības līmeni un ļaujot ilgtspējīgi izmantot Savienības potenciālu visā izejvielu vērtības ķēdē. Tāpēc stratēģiskā projekta statuss būtu jāpiešķir, neskarot attiecīgajiem projektiem piemērojamās atļaujas izsniegšanas nosacījumus, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/92/ES³², Padomes Direktīvā 92/43/EEK³³, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/60/EK³⁴, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2010/75/ES³⁵, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/35/EK³⁶,

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1.–21. lpp.).

³³ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7.–50. lpp.).

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1.–73. lpp.).

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17.–119. lpp.).

³⁶ ^[1]Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56.–75. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/147/EK³⁷ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/21/EK³⁸ paredzētos nosacījumus.

- (18) Vienlaikus valstu atļauju piešķiršanas procesu neparedzamība, sarežģītība un reizēm ilgais to piešķiršanai nepieciešamais laiks mazina stratēģisko izejvielu projektu efektīvai īstenošanai vajadzīgo ieguldījumu drošību. Līdz ar to, lai nodrošinātu un paātrinātu stratēģisko projektu efektīvu īstenošanu, dalībvalstīm tiem būtu jāpieņemo racionalizētas un paredzamas atļauju izsniegšanas procedūras. Šajā nolūkā stratēģiskajiem projektiem valsts līmenī būtu jāpiešķir prioritārs statuss, lai nodrošinātu ātru administratīvo izskatīšanu un steidzamu izskatīšanu visās ar tiem saistītajās tiesās un strīdu izšķiršanas procedūrās. Šai regulai nebūtu jāliedz kompetentajām iestādēm racionalizēt atļauju izsniegšanu arī citiem kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes projektiem, kuri nav stratēģiskie projekti.
- (19) Tā kā stratēģiskajiem projektiem ir liela nozīme Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanā un tie veicina Savienības atvērto stratēģisko autonomiju un zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbildīgajām atļaujas izsniedzošajām iestādēm tie būtu jāuzskata par sabiedriski nozīmīgiem. Atļauja īstenot stratēģiskos projektus, kuriem ir negatīva ietekme uz vidi, ciktāl uz to attiecas Direktīvas 2000/60/EK, Padomes Direktīva 92/43/EEK un Direktīvas 2009/147/EK³⁹ darbības joma, ir izsniedzama, ja atbildīgā atļauju izsniedzošā iestāde, pamatojoties uz konkrētā gadījuma novērtējumu, secina, ka projekta īstenošanās sabiedrības intereses ir svarīgākas par ietekmi, ja vien ir izpildīti visi šo direktīvu nosacījumi. Attiecīgos gadījumos konkrētā projekta novērtējumā būtu jāņem vērā ieguves vietas ģeoloģiskā specifika, kuras dēļ lēmumi ir piesaistīti konkrētai vietai.
- (20) Lai mazinātu atļauju izsniegšanas procesa sarežģītību un palielinātu efektivitāti un pārredzamību, kritiski svarīgo izejvielu projektu virzītājiem būtu jāvar sadarboties ar vienu valsts iestādi, kura atbild par visa atļaujas izsniegšanas procesa virzīšanu un koordinēšanu, un stratēģisko projektu gadījumā iestāde izsniedz visaptverošu lēmumu atbilstošā termiņā. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāieceļ viena kompetentā valsts iestāde. Ja to paredz dalībvalsts iekšējā kārtība, ir jābūt iespējai kompetentās valsts iestādes uzdevumus deleģēt citai iestādei ar tādiem pašiem nosacījumiem. Lai nodrošinātu pienākumu efektīvu izpildi, dalībvalstīm savai kompetentajai valsts iestādei vai citai iestādei, kas rīkojas tās vārdā, būtu jānodrošina pietiekami daudz darbinieku un resursu.
- (21) Lai nodrošinātu skaidrību par stratēģisko projektu atļauju statusu un ierobežotu potenciāli ļaunprātīgas tiesvedības efektivitāti, vienlaikus neierobežojot jautājuma efektīvu izskatīšanu tiesā, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka jebkurš strīds saistībā ar atļauju piešķiršanas procesu stratēģiskajiem projektiem tiek atrisināts savlaicīgi. Šajā nolūkā kompetentajām valsts iestādēm būtu jānodrošina, ka pieteikumu iesniedzējiem un projektu virzītājiem ir pieejama vienkārša strīdu izšķiršanas procedūra un ka visās ar stratēģiskajiem projektiem saistītajās tiesās vai strīdu izšķiršanas procedūrās tie tiek izskatīti steidzamā kārtībā.

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7.–25. lpp.).

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/21/EK (2006. gada 15. marts) par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu un par grozījumiem Direktīvā 2004/35/EK — Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas deklarācija (OV L 102, 11.4.2006., 15.–34. lpp.).

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7.–25. lpp.).

- (22) Lai iedzīvotāji un uzņēmumi varētu tiešā veidā izmantot iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības, nesaskaroties ar papildu administratīvo slogu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1724⁴⁰, ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, ir paredzēti vispārīgi noteikumi par iekšējā tirgus darbību saistītās informācijas, procedūru un palīdzības pakalpojumu sniegšanu tiešsaistē. Šajā regulā paredzētajām informācijas prasībām un procedūrām būtu jāatbilst Regulas (ES) 2018/1724 prasībām. Konkrētāk, būtu jānodrošina, ka stratēģisko projektu virzītāji jebkurai ar atļaujas piešķiršanu saistītai procedūrai var piekļūt un to visu īstenot tiešsaistē atbilstīgi Regulas (ES) 2018/1724 6. panta 1. punktam un II pielikumam.
- (23) Lai projektu virzītājiem un citiem investoriem sniegtu stratēģisko projektu izvēšanai nepieciešamo drošību un skaidrību, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ar šiem projektiem saistītie atļauju piešķiršanas procesi nepārsniedz iepriekš noteiktos termiņus. Tikai ar apstrādi vai reciklēšanu saistīto stratēģisko projektu atļaujas piešķiršanas procesam nevajadzētu būt ilgākam par vienu gadu. Savukārt, ņemot vērā ar ieguvu saistīto stratēģisko projektu potenciālās ietekmes sarežģītību un apmēru, to atļaujas piešķiršanas procesa ilgumam nevajadzētu pārsniegt divus gadus. Lai šie termiņi patiešām tiktu ievēroti, dalībvalstīm būtu jānodrošina atbildīgajām iestādēm pietiekami daudz resursu un darbinieku. Ar tehniskā atbalsta instrumentu Komisija pēc dalībvalstu pieprasījuma sniedz tām atbalstu reformu plānošanā, izstrādē un īstenošanā, ieskaitot ar valsts atļauju izsniegšanas sistēmu saistītās administratīvās kapacitātes stiprināšanai.
- (24) Savienības tiesību aktos paredzētie vidiskie novērtējumi un atļaujas, tostarp attiecībā uz ūdenstilpnēm, dzīvotnēm un putniem, ir izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procesa neatņemama daļa un būtisks aizsardzības mehānisms, ar ko novērš vai mazina negatīvu ietekmi uz vidi. Tomēr, lai nodrošinātu stratēģisko projektu atļauju piešķiršanas procesu paredzamību un savlaicīgumu, būtu jāizmanto ikviena iespēja racionalizēt nepieciešamos novērtējumus un atļaujas, vienlaikus nepazeminot vides aizsardzības līmeni. Saistībā ar to būtu jānodrošina, ka nepieciešamie novērtējumi tiek apvienoti, lai novērstu nevajadzīgu pārkāpšanos, un būtu jānodrošina, ka projektu virzītāji un atbildīgās iestādes skaidri vienojas par apvienotā novērtējuma tvērumu pirms tā īstenošanas, lai novērstu vajadzību to vēlāk papildināt.
- (25) Konflikti par zemes izmantošanu var radīt šķēršļus kritiski svarīgo izejvielu projektu īstenošanai. Labi izstrādāti plāni, ieskaitot telpiskos plānus un zonējumu, kuros ir ņemts vērā kritiski svarīgo izejvielu projektu īstenošanas potenciāls un izvērtēta to iespējamā ietekme uz vidi, var palīdzēt līdzsvarot sabiedrības labumu un intereses, mazināt konfliktu risku un paātrināt izejvielu projektu ilgtspējīgu īstenošanu Savienībā. Līdz ar to atbildīgajām valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, izstrādājot attiecīgos plānus, būtu jāapsver iespēja tajos iekļaut noteikumus par izejvielu projektiem.
- (26) Savienībā kritiski svarīgo izejvielu projekti bieži vien saskaras ar grūtībām piekļūt finansējumam. Kritiski svarīgo izejvielu tirgiem nereti ir raksturīgas ļoti svārstīgas cenas, ilgi izpildes laiki, augsta koncentrācija un nepārredzamība. Turklāt nozares finansēšanai ir nepieciešamas augsta līmeņa ekspertu zināšanas, kādas finanšu

40

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1724 (2018. gada 2. oktobris), ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, lai sniegtu piekļuvi informācijai, procedūrām un palīdzības un problēmu risināšanas pakalpojumiem, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 295, 21.11.2018., 1.–38. lpp.).

iestādēm bieži vien trūkst. Lai pārvarētu šos faktorus un veicinātu stabilu un uzticamu stratēģisko izejvielu piegādi, dalībvalstīm un Komisijai būtu jāsniedz atbalsts finansējuma saņemšanā, kā arī administratīvais atbalsts.

- (27) Spēcīgu vērtības ķēdi Eiropā var izveidot tikai ar pienācīgiem finanšu līdzekļiem. Komisija sadarbosies ar *InvestEU* īstenošanas partneriem, lai rastu veidus, kā paplašināt atbalstu ieguldījumiem atbilstīgi Regulā (ES) 2021/523⁴¹ un šajā regulā izklāstītajiem kopīgajiem mērķiem. Konsultāciju centrs *InvestEU* var palīdzēt izveidot dzīvotspējīgu projektu plūsmu.
- (28) Lai pārvarētu ierobežojumus, ko rada patlaban bieži vien sadrumstalotie publiskie un privātie investīciju centieni, veicinātu integrāciju un ieguldījumu ienesīgumu, Komisijai, dalībvalstīm un atbalstošajām bankām vajadzētu labāk koordinēt rīcību un veidot esošo Savienības un valstu finansējuma programmu sinerģiju, kā arī nodrošināt labāku koordināciju un sadarbību ar nozari un galvenajām privātā sektora ieinteresētajām personām. Šajā nolūkā būtu jāizveido īpaša valdes apakšgrupa, kurā darbotos dalībvalstu un Komisijas eksperti, kā arī attiecīgās publiskās finanšu iestādes. Šajā apakšgrupā būtu jāpārrunā stratēģisko projektu individuālās finansējuma vajadzības un to pašreizējās finansējuma iespējas, lai projektu virzītājiem sniegtu ieteikumus par to, kā vislabāk piekļūt esošajām finansējuma iespējām. Pārrunājot stratēģisko projektu finansēšanu un sniedzot par to ieteikumus, valdei būtu jo īpaši jāņem vērā stratēģija *Global Gateway*⁴².
- (29) Būtiska nozīme ir uzņēmumu, finanšu investoru un patērētāju privātajām investīcijām. Ja ar privātajām investīcijām vien nepietiek, efektīvai projektu ieviešanai kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē var būt nepieciešams publiskais atbalsts, piemēram, garantiju, aizdevumu, kapitālieguldījumu vai kvazikapitāla ieguldījumu veidā. Šis publiskais atbalsts var būt uzskatāms par valsts atbalstu. Šādam atbalstam jābūt stimulējošam, nepieciešamam, atbilstošam un samērīgam. Esošās valsts atbalsta vadlīnijas, kuras nesen tika padziļināti pārskatītas atbilstīgi divējādās pārkārtošanās mērķiem, paredz plašas iespējas atbalstīt ieguldījumus kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē, izpildot noteiktus nosacījumus.
- (30) Publiskais atbalsts tiek izmantots konkrētu, identificētu tirgus nepilnību vai nepietiekamu investīciju situāciju risināšanai, un ar darbībām nevajadzētu dublēt vai izstumt privātu finansējumu vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū. Darbībām vajadzētu būt ar nepārprotamu pievienoto vērtību Savienībai.
- (31) Vairāku stratēģisko izejvielu cenu svārstības, ko saasina ierobežotās iespējas mazināt to risku nākotnes darījumu tirgos, rada šķēršļus gan projektu virzītājiem nodrošināt finansējumu stratēģisko izejvielu projektiem, gan lejupējiem patērētājiem, kuri galveno ievadparametru vajadzībām vēlas stabilas un paredzamas cenas. Nolūkā samazināt neskaidrību par stratēģisko izejvielu nākotnes cenām, ir jānodrošina, ka tiek izveidota sistēma, kas ļauj ieinteresētajiem patērētājiem un stratēģisko projektu virzītājiem norādīt pirkšanas un pārdošanas cenu piedāvājumus, un savieto abas puses, ja attiecīgie piedāvājumi ir potenciāli saderīgi.
- (32) Esošās zināšanas par izejvielu atradnēm Savienībā un to kartējums ir izstrādāti laikā, kad kritiski svarīgo izejvielu piegādes nodrošināšana stratēģisko tehnoloģiju

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 64, 26.3.2021., 30.–89. lpp.).

⁴² Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai “*Global Gateway*” (JOIN(2021) 30 final).

attīstīšanai nebija prioritāte. Lai iegūtu un atjauninātu informāciju par kritiski svarīgo izejvielu atradnēm, dalībvalstīm būtu jāizstrādā valsts programmas kritiski svarīgo izejvielu vispārīgai izpētei, kurās būtu jāiekļauj tādi pasākumi kā minerālu kartēšana, ģeoķīmiskā izpēte, ģeozinātniskā izpēte, kā arī esošo ģeozinātnisko datu kopu atkārtota apstrāde. Minerālu atradņu identificēšana un to ieguves tehnisko un ekonomisko iespēju novērtēšana ir saistīta ar augstu finanšu risku. Lai šo risku mazinātu un veicinātu ieguves projektu attīstību, dalībvalstīm būtu jāpublicē attiecīgās valsts izpētes programmas satvarā iegūtā informācija, atbilstošos gadījumos izmantojot ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK⁴³ izveidoto telpiskās informācijas infrastruktūru.

- (33) Zemes novērošanā iegūtie kosmosa dati un pakalpojumi var veicināt ilgtspējīgu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēžu veidošanu, nodrošinot nepārtrauktu informācijas plūsmu, kas var būt noderīga tādām darbībām kā ieguves apgabalu uzraudzība un pārvaldība, vides un sociālekonomiskās ietekmes novērtējums un minerālresursu izpēte. Tā kā zemes novērošanā var iegūt datus arī par attāliem un nepieejamiem apgabaliem, dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja to, cik vien iespējams, izmantot savu valsts izpētes programmu izstrādē un īstenošanā.
- (34) Lai garantētu lielāku piegāžu drošību, ir jānostiprina Savienības kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēde, tomēr kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēdes arī turpmāk būs globālas un pakļautas ārējiem faktoriem. Neseni un aktuāli notikumi, sākot no COVID-19 krīzes un beidzot ar neprovocēto un nepamatoto militāro agresiju pret Ukrainu, ir uzskatāmi parādījuši dažu Savienības piegādes ķēžu ievainojamību pret piegādes pārtraukumiem. Lai dalībvalstis un Eiropas rūpniecība varētu paredzēt piegādes pārtraukumus un sagatavoties to seku risināšanai, būtu jāizstrādā pasākumi, ar ko palielināt uzraudzības spējas, koordinēt stratēģiskos krājumus un stiprināt uzņēmumu gatavību.
- (35) Dalībvalstu risku apzināšanās un prognozēšanas kapacitāte nav vienāda, un ne visām dalībvalstīm ir izveidotas īpašas struktūras kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēžu uzraudzībai, kas varētu informēt uzņēmumus par potenciāliem piegādes pārtraukumu riskiem. Tāpat, lai arī daži uzņēmumi ir investējuši savu piegādes ķēžu uzraudzībā, citiem šādas kapacitātes trūkst. Tāpēc, ņemot vērā kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēžu globālo dimensiju, kā arī to sarežģītību, Komisijai būtu jāizstrādā īpašs uzraudzības infopanelis kritiski svarīgo izejvielu piegādes risku novērtēšanai un apkopotās informācijas pieejamības nodrošināšanai valsts iestādēm un privātā sektora dalībniekiem, tādējādi paplašinot dalībvalstu pieaugošo savstarpējo sinerģiju. Lai nodrošinātu, ka Savienības vērtības ķēdes ir pienācīgi sagatavotas potenciāliem piegādes pārtraukumiem, Komisijai būtu jāveic noturības testi, novērtējot stratēģisko izejvielu piegādes ķēžu ievainojamību un to pakļautību piegādes riskiem. Dalībvalstīm būtu jāatbalsta šī darbība, kad tas iespējams, veicot šādus noturības testus ar savu par kritiski svarīgajām izejvielām atbildīgo valsts piegādes un informācijas aģentūru starpniecību. Valdei būtu jānodrošina Komisijas un dalībvalstu veikto noturības testu īstenošanas koordinēšana. Ja nevienai dalībvalstij nav kapacitātes veikt nepieciešamo noturības testu attiecībā uz konkrētu stratēģisko izejvielu, šis tests būtu jāveic Komisijai. Publicējot šo noturības testu rezultātus, Komisijai arī būtu jāiesaka

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1.–14. lpp.).

iespējamās stratēģijas, ko publiskās iestādes un privātā sektora dalībnieki varētu izmantot, lai mazinātu piegādes riskus, piemēram, veidojot stratēģiskos krājumus vai vairāk dažādojot piegādi. Uzraudzības un noturības testu pasākumu īstenošanai nepieciešamās informācijas savākšanas nolūkā Komisijai būtu jākoordinē rīcība ar attiecīgo valdes pastāvīgo apakšgrupu, savukārt dalībvalstīm būtu jāidentificē un jāuzrauga galvenie tirgus dalībnieki, kuri ir būtiski, lai nodrošinātu vērtības ķēdes darbību. Ja neviens pastāvīgās apakšgrupas loceklis nevar veikt nepieciešamo noturības testu attiecībā uz konkrētu stratēģisko izejvielu, šis tests būtu jāveic Komisijai.

- (36) Svarīgs piegādes pārtraukumu riska mazināšanas rīks, jo īpaši attiecībā uz izejvielām, ir stratēģiskie krājumi. Lai gan ierosinātais Vienotā tirgus ārkārtas instruments paredz iespēju šādus krājumus veidot vienota tirgus modrības režīma aktivizēšanas gadījumā, dalībvalstīm un uzņēmumiem nav pienākuma veidot vai koordinēt to stratēģiskos krājumus, gatavojoties iespējamam piegādes pārtraukumam. Turklāt Eiropas Savienības mērogā nav koordinācijas mehānisma kopīga novērtējuma veikšanai un potenciālo pārklāšanos un sinerģiju analīzei. Tāpēc, ņemot vērā pašreizējo attiecīgās informācijas trūkumu, dalībvalstīm, pirmkārt, būtu Komisijai jāiesniedz informācija par to stratēģiskajiem krājumiem, par to, vai tos pārvalda publiskās iestādes vai to dalībvalstu vārdā dara uzņēmumi. Šajā informācijā būtu jāiekļauj katras stratēģiskās izejvielas pieejamais krājumu apjoms, krājumu apjoma prognozes un uz šiem krājumiem attiecināmie noteikumi un procedūras. Ikvienam pieprasījumam ir jābūt proporcionālam, jāņem vērā ar datu pieejamības nodrošināšanu saistītās izmaksas un ieguldāmais darbs, kā arī ietekme uz nacionālo drošību, un tajos ir jānosaka atbilstoši pieprasītās informācijas sniegšanas termiņi. Informāciju par uzņēmumu krājumiem var pievienot analīzei, taču tas nav uzskatāms par pieprasījumu sniegt šādu informāciju. Komisijai šie dati būtu jāapstrādā drošā veidā un jāpublicē tikai apkopota informācija. Otrkārt, pamatojoties uz iegūto informāciju, Komisijai būtu jāizstrādā kritēriju projekts attiecībā uz to, kas būtu uzskatāms par drošu Savienības krājumu līmeni, ņemot vērā attiecīgās stratēģiskās izejvielas kopējo gada patēriņu Savienībā. Pamatojoties uz stratēģisko izejvielu esošo krājumu un kopējo stratēģisko krājumu apjoma visā Savienībā salīdzinājumu, valdei, rīkojoties ar Komisijas piekrišanu, būtu jāvar izdot nesaistošus atzinumus dalībvalstīm par to, kā palielināt konvergenci, un mudināt tās veidot savus stratēģiskos krājumus. Saistībā ar to valdei būtu jāizvērtē nepieciešamība uzturēt stimulus, lai mudinātu privātos uzņēmējus veidot stratēģisko izejvielu krājumus.
- (37) Lai nodrošinātu turpmāku koordināciju, Komisijai būtu jāsarīko nepieciešamā apspriešanās, jo īpaši valdes pastāvīgajā apakšgrupā, pirms dalībvalstu dalības starptautiskos forumos, kuros varētu tikt pārrunāti šie stratēģiskie krājumi. Tāpat, lai palielinātu šā priekšlikuma un citu horizontālo vai specifiski tematisko instrumentu savstarpējo papildināmību, Komisijai būtu jānodrošina, ka saņemtā un apkopotā informācija tiek nodota modrības un krīzes pārvaldības mehānismiem, piemēram, ierosinātā Vienotā tirgus ārkārtas instrumenta konsultatīvajai grupai, ierosinātajā Mikroshēmu aktā paredzētajai Eiropas Pusvadītāju padomei, *HERA* padomei un Veselības krīžu padomei.
- (38) Lai lielie uzņēmumi, kuri Savienībā ražo stratēģiskās tehnoloģijas, izmantojot stratēģiskās izejvielas, būtu pienācīgi sagatavojušies piegādes pārtraukumiem, tiem būtu jāveic savu piegādes ķēžu revīzija un attiecīgi jāinformē sava direktoru valde. Tādējādi tiks nodrošināts tas, ka tie ņem vērā stratēģisko izejvielu piegādes riskus un izstrādā attiecīgas risku mazināšanas stratēģijas, lai labāk sagatavotos iespējamam

piegādes pārtraukumiem. Šajā tvērumā ietilpstošajiem lielajiem uzņēmumiem būtu arī jāveic regulāri savu stratēģisko izejvielu piegādes ķēžu noturības testi, lai tādējādi izvērtētu visus iespējamus scenārijus, kas varētu skart to piegādi pārtraukumu gadījumā. Šo pasākumu rezultātā papildu uzmanība tiks veltīta iespējamo piegādes risku radītajām izmaksām.

- (39) Daudzi stratēģisko izejvielu tirgi nav pilnīgi pārredzami, un tajos ir koncentrācija piegādes pusē, tādējādi pārdevējiem ir lielāka ietekme sarunās un pircējiem jāmaksā augstākas cenas. Lai palīdzētu pazemināt cenas Savienībā reģistrētajiem uzņēmumiem, Komisijai būtu jāizveido sistēma, ar ko apkopot ieinteresēto pircēju pieprasījumu. Izstrādājot šādu sistēmu, Komisijai būtu jāņem vērā pieredze, kas gūta līdzīgās sfērās, piemēram, kopīgajos gāzes iepirkumos saskaņā ar Padomes Regulu 2022/2576⁴⁴. Dalībvalstu iestādēm arī būtu jāvar piedalīties šajā sistēmā, lai veidotu savus stratēģiskos krājumus. Visiem pasākumiem šā mehānisma satvarā būtu jāatbilst Savienības konkurences tiesību aktiem.
- (40) Šajā regulā iekļautie noteikumi par uzraudzību un stratēģiskajiem krājumiem neparedz valsts tiesību aktu un regulējuma harmonizēšanu un neaizstāj esošos mehānismus. Uzraudzības un risku gatavības stimuliem būtu jāatbilst Eiropas instrumentiem. Līdz ar to tādi instrumenti, kā ierosinātais Vienotā tirgus ārkārtas instruments, kura mērķis ir paredzēt, mazināt un reaģēt uz krīzēm, kas skar vienotā tirgus darbību, un Padomes Regula (ES) 2022/2372⁴⁵ par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes gadījumā nepieciešamiem medicīniskiem pretlīdzekļiem sabiedrības veselības ārkārtas situācijā Savienības līmenī, joprojām būtu attiecināmi uz kritiski un stratēģiski svarīgām izejvielām krīzes vai apdraudējumu gadījumā, ciktāl šīs izejvielas ietilpst šo instrumentu darbības jomā. Šīs regulas un krīzes instrumentu savstarpējā papildināmība un saskaņotība būtu jānodrošina, veicot informācijas apmaiņu.
- (41) Vairums kritiski svarīgo izejvielu ir metāli, kas principā ir bezgalīgi reciklējami, lai arī reizēm to kvalitāte samazinās. Tas dod iespēju pāriet uz patiesu aprites ekonomiku zaļās pārkārtošanās kontekstā. Pēc sākotnējā jaunām tehnoloģijām vajadzīgo kritiski svarīgo izejvielu strauja pieprasījuma kāpuma, kur galvenais avots aizvien būs primārā ieguve un apstrāde, arvien lielāka nozīme būtu jāiegūst reciklēšanai, samazinot nepieciešamību pēc primārās ieguves un ar to saistīto ietekmi. Tomēr patlaban vairuma kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas apjomi ir mazi un reciklēšanas sistēmas un tehnoloģijas bieži vien nav pielāgotas šo izejvielu specifikai. Līdz ar to ir nepieciešama rīcība saistībā ar dažādiem faktoriem, kuri kavē apritīguma potenciāla izmantošanu.
- (42) Dalībvalstīm joprojām ir būtiskas kompetences apritīguma jomā, piemēram, atkritumu savākšanas un apstrādes sistēmu jautājumos. Tās būtu jāizmanto, lai palielinātu savākšanas un reciklēšanas apjomus atkritumu plūsmās ar augstu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu, piemēram, izmantojot tādas finanšu stimulus kā atlaides, monetāra atlīdzība vai depozīta atgriešanas sistēmas. Dalībvalstu iestādēm kā kritiski svarīgo izejvielu un tās saturošo produktu pircējām vajadzētu iespaidot situāciju, savukārt nacionālās pētniecības un inovāciju programmas nodrošina

⁴⁴ Padomes Regula (ES) 2022/2576 (2022. gada 19. decembris) par solidaritātes veicināšanu, labāk koordinējot gāzes iepirkumus, uzticamus cenu kritērijus un gāzes pārrobežu apmaiņu (OV L 335, 29.12.2022., 1.–35. lpp.).

⁴⁵ Padomes Regula (ES) 2022/2372 (2022. gada 24. oktobris) par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes gadījumā nepieciešamiem medicīniskiem pretlīdzekļiem sabiedrības veselības ārkārtas situācijā Savienības līmenī (OV L 314, 6.12.2022., 64.–78. lpp.).

ievērojamus resursus, lai paplašinātu zināšanas un tehnoloģijas kritiski svarīgo izejvielu apritīguma un materiālefektivitātes jomā. Visbeidzot, dalībvalstīm būtu jāveicina kritiski svarīgo izejvielu atgūšana no ieguves rūpniecības atkritumiem, uzlabojot informācijas pieejamību un novēršot juridiskos, ekonomiskos un tehniskos šķēršļus. Viens iespējamais risinājums, ko dalībvalstīm vajadzētu izvērtēt, ir mehānismi riska dalīšanai starp uzņēmējiem un dalībvalstīm, lai veicinātu atgūšanu no slēgtiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem.

- (43) Daudzos Savienības reģionos ir vēsturiski veikta izejvielu ieguve un līdz ar to slēgtos kompleksos ir ievērojams ieguves rūpniecības atkritumu apjoms, kas, ņemot vērā tikai neseno to ekonomiskās nozīmes apzināšanos, kopumā nav analizēti, lai noteiktu to kritiski svarīgo izejvielu satura potenciālu. Kritiski svarīgo izejvielu atgūšana ieguves rūpniecības atkritumu kompleksos varētu radīt ekonomisko vērtību un darbavietas vēsturiskajos raktuvju apgabalos, no kuriem daudzi ir saskārušies ar deindustrializāciju un lejupslīdi. Uzmanības un informācijas trūkums attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu saturu, jo īpaši slēgtajos atkritumu apsaimniekošanas kompleksos, ir uzskatāms par būtisku šķērslī kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas no ieguves rūpniecības atkritumiem potenciāla plašākai izmantošanai.
- (44) Kritiski svarīgo izejvielu atgūšanai ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksos vajadzētu būt daļai no attiecīgo atkritumu apsaimniekošanas kompleksu valorizācijas. Direktīvā 2006/21/EK ir izklāstītas augsta līmeņa prasības attiecībā uz vides un cilvēku veselības aizsardzību ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas jomā. Lai arī šīs augstās prasības būtu jāsaģlabā, būtu jānosaka papildu pasākumi kritiski svarīgo izejvielu maksimālai atgūšanai no ieguves rūpniecības atkritumiem.
- (45) Gan esošo, gan jauno ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksu operatoriem būtu jāveic sākotnējs ekonomiskais novērtējums attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu no objektā esošajiem ieguves rūpniecības atkritumiem un no šāda veida atkritumiem, kas tiek radīti no jauna. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/98/EK⁴⁶ noteikto atkritumu hierarhiju prioritāte būtu piešķirama kritiski svarīgās izejvielas saturošu atkritumu radīšanas novēršanai, ekstrahējot kritiski svarīgās izejvielas no ekstrahētā materiāla, pirms tas kļūst par atkritumiem. Šā pētījuma satvarā operatoriem būtu jāapkopo nepieciešamā informācija, arī informācija par kritiski svarīgo izejvielu koncentrāciju un daudzumu ieguves rūpniecības atkritumos, un jāizvērtē dažādas iespējas attiecībā uz procesiem, darbībām un uzņēmējdarbības līgumiem, kas nodrošinātu ekonomiski dzīvotspējīgu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu. Šis pienākums ir piemērojams tiešā veidā un papildina pienākumus, kuri noteikti Direktīvā 2006/21/EK un valstu tiesību aktos, ar ko tā ir transponēta. Īstenošanas satvarā operatoriem un kompetentajām iestādēm būtu jācenšas pēc iespējas mazināt administratīvo slogu un integrēt procedūras.
- (46) Lai risinātu pašreizējo informācijas trūkumu par kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu slēgtajos ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksos, dalībvalstīm, ievērojot Savienības konkurences noteikumus, būtu jāizveido datubāze, kurā būtu iekļauta visa attiecīgā informācija atgūšanas veicināšanai, jo īpaši informācija par kritiski svarīgo izejvielu apjomiem un koncentrāciju ieguves

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3.–30. lpp.).

rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksā. Šī informācija būtu jāpublicē lietotājiem draudzīgā un digitālā formātā, nodrošinot piekļuvi detalizētai tehniskajai informācijai. Lai atvieglotu lietotājiem draudzīgu piekļuvi informācijai, dalībvalstīm būtu, piemēram, jāizveido vienots kontaktpunkts, kas pavērtu iespējas padziļinātai saziņai ar potenciāliem kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas projektu attīstītājiem. Datubāze būtu jāveido tā, lai potenciāli projektu virzītāji varētu ērti identificēt kompleksus ar augstu ekonomiski lietderīgas atgūšanas potenciālu. Lai koncentrētu ierobežotos resursus, dalībvalstīm, vācot informāciju, būtu jāievēro pakāpeniska pieeja un padziļināta informācija būtu jāievāc tikai par daudzsološākajiem kompleksiem. Informācijas vākšanas mērķim vajadzētu būt precīzas un reprezentatīvas informācijas sniegšanai par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem un pēc iespējas labāku norāžu iegūšanai par kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu.

- (47) Pastāvīgie magnēti tiek izmantoti plašā izstrādājumu klāstā; to svarīgākais un visdraudzīgākais izmantojums ir vēja turbīnās un elektriskajos transportlīdzekļos, taču arī citi izstrādājumi, ieskaitot magnētiskās rezonanses attēlveidošanas iekārtas, industriālos robotus, vieglos transportlīdzekļus, dzesēšanas ģeneratorus, siltumsūkņus, elektromotorus, rūpnieciskos elektrosūkņus, automātiskās veļas mašīnas, veļas žāvētājus, mikroviļņu krāsnis, putekļu sūcējus un trauku mazgājamās mašīnas, satur ievērojamus, atgūšanas vērtus apjomus. Vairums pastāvīgo magnētu, jo īpaši jaudīgākie, satur kritiski svarīgās izejvielas, piemēram, neodīmu, prazeodīmu, disproziju un terbiju, boru, samāriju, niķeli un kobaltu. Tos ir iespējams reciklēt, taču patlaban Savienībā tas notiek tikai nelielā apmērā vai pētniecības projektu satvarā. Līdz ar to pastāvīgajiem magnētiem vajadzētu būt prioritāram elementam apritīguma uzlabošanā.
- (48) Efektīvas magnētu reciklēšanas priekšnosacījums ir tas, lai reciklētājiem būtu pieejama nepieciešamā informācija par izstrādājumā esošo magnētu daudzumu, veidu un ķīmisko sastāvu, to atrašanās vietu un pārklājumu, izmantotajām līmēm un piedevām, kā arī informācija par to, kā pastāvīgos magnētus no izstrādājuma izņemt. Vienlaikus, lai nodrošinātu magnētu reciklēšanas ekonomisko pamatojumu, Savienības tirgū laistajos izstrādājumos iestrādātajiem pastāvīgajiem magnētiem ar laiku būtu jāsaturs aizvien lielāks daudzums reciklēta materiāla. Vispirms nodrošinot reciklētā satura pārskatāmību pēc īpaša novērtējuma veikšanas par reciklētā satura atbilstošajiem apmēriem un ticamāko ietekmi būtu jānosaka minimālās prasības attiecībā uz reciklēto saturu.
- (49) Savienības tirgū pārdotās kritiski svarīgās izejvielas bieži tiek sertificētas attiecībā uz to ražošanas un piegādes ķēdes ilgtspēju. Sertifikātus var iegūt, īstenojot dažādas publiskās un privātās sertifikācijas programmas, kuru tvērums un stingrība atšķiras, tādējādi, iespējams, raisot neskaidrības par to, kādi un cik ticami ir apgalvojumi par šādi sertificēto Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu šķietamo ilgtspēju. Komisijai vajadzētu būt tiesīgai pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem tiek atzītas sertifikācijas programmas, kuras būtu uzskatāmas par visaptverošām un uzticamām, dodot iestādēm un tirgus dalībniekiem vienotu pamatu kritiski svarīgo izejvielu ilgtspējas novērtēšanai. Būtu jāatzīst tikai tādas sertifikācijas programmas, kurās ir iekļauts plašs ilgtspējas aspektu klāsts, tostarp vides aizsardzība, cilvēktiesības, arī darba tiesības, un uzņēmējdarbības pārredzamība, un kuru satvarā ir paredzēta neatkarīga trešās puses veikta pārbaude un atbilstības uzraudzība. Lai procedūras būtu efektīvas, projektu virzītājiem, kuri iesniedz pieteikumus projektu atzīšanai par stratēģiskiem projektiem, būtu jāvar paļauties uz to, ka dalība atzītā programmā apliecina projekta ilgtspējīgu īstenošanu.

- (50) Kritiski svarīgo izejvielu ražošana dažādos vērtības ķēdes posmos rada ietekmi uz vidi — klimatu, ūdeni, faunu un floru. Lai ierobežotu šādu kaitējumu un veicinātu ilgtspējīgāku kritiski svarīgo izejvielu ražošanu, Komisijai būtu jāvar izstrādāt sistēmu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanai, ietverot arī pārbaudes procesu, lai nodrošinātu, ka Savienības tirgū laistajām kritiski svarīgajām izejvielām ir publiski norādīta informācija par to radīto vidisko pēdu. Sistēmas pamatā vajadzētu būt zinātniski pamatotām novērtējuma metodēm un attiecīgiem starptautiskajiem standartiem aprites cikla novērtējuma jomā. Prasība deklarēt izejvielas vidisko pēdu būtu jāpiemēro tikai tad, ja, pamatojoties uz īpašu novērtējumu, ir secināts, ka tas palīdzētu sasniegt Savienības klimata un vides mērķus, veicinot tādu kritiski svarīgo izejvielu iepirkšanu, kurām ir mazāka vidiskā pēda, un tam nebūtu neproporcionālas ietekmes uz tirdzniecības plūsmām. Pēc attiecīgo aprēķina metožu apstiprināšanas Komisijai būtu jāizstrādā kritiski svarīgo izejvielu snieguma klases, tādējādi ļaujot potenciālajiem pircējiem ērti salīdzināt pieejamo izejvielu relatīvo vidisko pēdu un virzot tirgu ilgtspējīgāku izejvielu virzienā. Kritiski svarīgo izejvielu pārdevējiem būtu jānodrošina vidiskās pēdas deklarācijas pieejamība klientiem. Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu relatīvās pēdas pārredzamība arī varētu veicināt citu Savienības un valstu līmeņa politikas virzienu īstenošanu, piemēram, stimulu vai zaļo publisko iepirkumu kritēriju izmantošanu, veicinot kritiski svarīgo izejvielu ar mazāku ietekmi uz vidi ražošanu.
- (51) Vidiskās pēdas metodes ir uzskatāmas par relevantu pamatu aprēķināšanas noteikumu izstrādei. Tās ir balstītas uz zinātniski pamatotām novērtējuma metodēm, kurās ir ņemti vērā jaunākie starptautiska līmeņa secinājumi un ietverta ietekme uz vidi, ieskaitot klimata pārmaiņas un ietekmi attiecībā uz ūdeni, gaisu, augsni, resursiem, zemes izmantošanu un toksiskumu.
- (52) Būtu jānodrošina, lai atbildīgie operatori pirms savu izstrādājumu vai izejvielu laišanas tirgū novērtētu to atbilstību prasībām uzlabot pastāvīgo magnētu apritīgumu un atbilstību kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas deklarācijai un lai kompetentās valsts iestādes varētu efektīvi panākt šo prasību izpildi. Šīs problēmas risināšanai ir paredzēti Regulā 2019/1020 un Regulā (ES) 2023/xxx [OP: *ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu*] iekļautie atbilstības un tirgus uzraudzības noteikumi, kas līdz ar to būtu arī jāpiemēro šīm prasībām. Lai vēl vairāk sekmētu jau esošo satvaru optimālu izmantošanu, būtu jānodrošina, ka attiecībā uz izstrādājumiem, kuriem piemēro tipa apstiprināšanu atbilstīgi Regulai 2018/858 vai Regulai 168/2013, atbilstību panāk, izmantojot pašreizējo tipa apstiprināšanas sistēmu.
- (53) Komisijai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu būtu jāpieprasa vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt Eiropas standartus saistībā ar šajā regulā izklāstītajiem mērķiem.
- (54) Savienība ir noslēgusi stratēģiskās partnerības ar trešajām valstīm attiecībā uz izejvielām, lai īstenotu 2020. gada rīcības plānu par kritiski svarīgajām izejvielām. Lai dažādotu piegādi, šie centieni būtu jāturpina. Lai izstrādātu un nodrošinātu saskaņotu satvaru turpmāku partnerību noslēgšanai, dalībvalstīm un Komisijai, sadarbojoties valdē, būtu jāpārrunā un jānodrošina koordinācija par citstarp to, vai esošās partnerības sasniedz izvirzītos mērķus, jānosaka prioritārās trešās valstis jaunām partnerībām, šādu partnerību saturs un to saskaņotība, kā arī dalībvalstu divpusējās sadarbības ar attiecīgajām trešajām valstīm potenciālā sinerģija. Savienībai būtu jāmeklē abpusēji izdevīgas partnerības ar jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības ekonomikām atbilstoši tās stratēģijai *Global Gateway*, kuras veicinātu tās izejvielu piegādes ķēdes dažādošanu, kā arī pievienotu vērtību ražošanai šajās valstīs.

- (55) Lai atbalstītu ar stratēģisko projektu un to finansēšanu, izpētes programmām, uzraudzības kapacitāti un stratēģiskajiem krājumiem saistīto uzdevumu izpildi un atbilstoši konsultētu Komisiju, būtu jāizveido Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde. Valdei būtu jāpastāv no dalībvalstīm un Komisijas, taču citām personām vajadzētu varēt tajā piedalīties novērotāju statusā. Lai apkopotu nepieciešamo ekspertu pieredzi noteiktu uzdevumu īstenošanā, valdei būtu jāizveido pastāvīgas apakšgrupas darbam ar finansējuma, izpētes, uzraudzības un stratēģisko krājumu jautājumiem un tām būtu jādarbojas kā tīkliem, kuros tiek iesaistītas dažādas attiecīgās valsts iestādes, un nepieciešamības gadījumā jākonsultējas ar nozares, akadēmiskās vides, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām. Valdes ieteikumiem un atzinumiem vajadzētu būt nesaistošiem un šādu ieteikumu vai atzinumu neesamībai nevajadzētu atturēt Komisiju no tai šajā regulā noteiktu uzdevumu izpildes.
- (56) Ja nav panākts progress virzībā uz mērķu īstenošanu, tostarp kapacitātes un dažādošanas kritēriju izpildi, tas var norādīt uz nepieciešamību pieņemt papildu pasākumus. Tāpēc Komisijai būtu jāuzrauga virzība uz šo mērķu sasniegšanu.
- (57) Lai dalībvalstīm radītais administratīvais slogs būtu pēc iespējas mazāks, dažādie ziņošanas pienākumi būtu jāracionalizē un Komisijai būtu jāizstrādā veidne, lai dalībvalstis varētu izpildīt savus ziņošanas pienākumus attiecībā uz projektiem, izpēti, uzraudzību un stratēģiskajiem krājumiem regulāri publicētā vienotā dokumentā, kas var būt konfidenciāls vai ar ierobežotu pieejamību.
- (58) Lai nodrošinātu uzticēšanās pilnu un konstruktīvu sadarbību starp kompetentajām iestādēm Savienības un valstu līmenī, visām šīs regulas piemērošanā iesaistītajām personām būtu jāievēro savu uzdevumu izpildes gaitā iegūtās informācijas un datu konfidencialitāte. Komisijai un valstu kompetentajām iestādēm, to ierēdņiem, darbiniekiem un citām personām, kas strādā šo iestāžu uzraudzībā, kā arī dalībvalstu citu iestāžu amatpersonām un ierēdņiem nebūtu jāatklāj informācija, ko tie ieguvuši vai ar ko tie apmainījušies saskaņā ar šo regulu un uz ko attiecas pienākums glabāt dienesta noslēpumu. Šie nosacījumi būtu jāattiecina arī uz Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdi. Dati būtu jāapstrādā un jāglabā drošā vidē.
- (59) Ir īpaši būtiski, lai Komisija, pieņemot deleģētos aktus atbilstīgi LESD 290. pantam, sagatavošanas darba laikā pienācīgi apspriestos, arī ekspertu līmenī, un lai šī apspriešanās notiktu saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu⁴⁷. Konkrētāk, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (60) Lai nodrošinātu vienotus šīs regulas īstenošanas nosacījumus, būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras: a) izstrādāt veidnes, kas izmantojamas stratēģisko projektu atzīšanas pieteikumiem, ar stratēģiskajiem projektiem saistītajiem progresa ziņojumiem, nacionālajām izpētes programmām un dalībvalstu ziņojumiem saistībā ar izpēti, uzraudzību, stratēģiskajiem krājumiem un apritīgumu; b) norādīt izstrādājumus, komponentus un atkritumu plūsmas, kuras ir uzskatāmas par tādām, kam ir augsts kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls; un c) noteikt kritērijus un tos piemērot ar kritiski svarīgo izejvielu ilgtspēju saistīto shēmu

⁴⁷

OV L 123, 12.5. 2016., 1. lpp.

atzīšanu. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁴⁸.

- (61) Lai nodrošinātu ar šo regulu noteikto pienākumu ievērošanu, jo īpaši attiecībā uz atbilstību ekodizaina prasībām, uzņēmumiem, kuri neizpilda savus pienākumus, ieskaitot attiecībā uz risku gatavību, ziņošanu par projektiem un reciklējamības informāciju, būtu jāpiemēro sods. Tāpēc dalībvalstīm savos tiesību aktos jāparedz iedarbīgi, samērīgi un atturoši sodi par šīs regulas neievērošanu.
- (62) Komisijai šī regula būtu jāizvērtē. Atbilstīgi Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. punktam minētajam izvērtējumam būtu jābalstās uz pieciem kritērijiem, proti, efektivitāti, lietderību, būtiskumu, saskaņotību un ES pievienoto vērtību, un tam būtu jāveido pamats iespējamo turpmāko pasākumu ietekmes novērtējumiem. Komisijai būtu jāiesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomisko un sociālo lietu komitejai ziņojums par šīs regulas īstenošanu un progresu virzībā uz tās mērķiem, ieskaitot kapacitātes un dažādošanas kritēriju izpildi. Pamatojoties uz pasākumu saistībā ar kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas pārredzamību īstenošanu, ziņojumā arī būtu jāvērtē ar vidisko pēdu saistītu maksimālo robežvērtību noteikšanas lietderība.
- (63) Tiktāl, cik šajā regulā paredzētie pasākumi ir uzskatāmi par valsts atbalstu, noteikumi par šādiem pasākumiem neskar Līguma 107. un 108. panta piemērošanu.
- (64) Tā kā šīs regulas mērķus, proti, uzlabot iekšējā tirgus funkcionēšanu, izveidojot satvaru, lai nodrošinātu Savienībai piekļuvi drošai un ilgtspējīgai kritiski svarīgo izejvielu piegādei, dalībvalstis nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķi, bet šo mērķu mēroga un iedarbības dēļ tos var īstenot tikai Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi minētā mērķa sasniegšanai vajadzīgos pasākumus,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

1. nodaļa

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets un mērķi

- 1. Šīs regulas vispārīgais mērķis ir uzlabot iekšējā tirgus darbību, proti, izveidot sistēmu, kas nodrošina Savienības piekļuvi drošai un ilgtspējīgai apgādei ar kritiski svarīgām izejvielām.
- 2. Lai sasniegtu 1. punktā minēto vispārīgo mērķi, šī regula izvirza šādus uzdevumus:
 - (a) stiprināt stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes dažādos posmus, lai nodrošinātu, ka līdz 2030. gadam Savienības jaudas attiecībā uz katru stratēģisko izejvielu ir

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13.–18. lpp.).

ievērojami palielinājušās tādā mērā, ka kopumā Savienības jauda ir sasniegusi vai teju sasniegusi šādas normas:

- i) Savienības ieguves jauda ir tāda, ka rūdas, minerālus vai koncentrātus ir iespējams iegūt tādos daudzumos, lai saražotu vismaz 10 % no Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa, ciktāl to pieļauj Savienības rezerves;
 - ii) Savienības pārstrādes jauda, tostarp visos pārstrādes starpposmos, ir tāda, ka ir iespējams saražot vismaz 40 % no Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa;
 - iii) Savienības reciklēšanas jauda, tostarp visos reciklēšanas starpposmos, ir tāda, ka ir iespējams saražot vismaz 15 % no Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa;
- (b) diversificēt Savienības stratēģisko izejvielu importu, lai nodrošinātu, ka līdz 2030. gadam ir panākts, ka ikkatra gadā un jebkurā relevantajā pārstrādes posmā patērētā stratēģiskā izejviela tiek importēta no vairākām trešām valstīm, no kurām neviena nenodrošina vairāk par 65 % no Savienības gada patēriņa;
- (c) kāpināt Savienības iespējas sekot līdzi piegāžu riskam, kas saistīts ar kritiski svarīgām izejvielām, un mazināt to;
- (d) nodrošināt Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu un kritiski svarīgas izejvielas saturošu produktu brīvu apriti un tajā pašā laikā nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni, uzlabojot šo izejvielu apritīgumu un ilgtspēju.
3. Ja, pamatojoties uz 42. pantā minēto ziņojumu, Komisija secina, ka Savienība, visticamāk, nerasnēgs 2. punktā noteiktos mērķus, tā novērtē, cik lietderīgi un samērīgi būtu ierosināt pasākumus vai īstenot savas pilnvaras Savienības līmenī, lai nodrošinātu šo mērķu sasniegšanu.
4. Komisija ņem vērā 2. punkta a) apakšpunkta iii) punktā noteiktos mērķus un kritērijus kā saistītās Savienības prioritātes Regulas XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula] 5. panta 4. punkta a) apakšpunkta i) punkta nozīmē, sagatavojot ekodizaina prasības, lai uzlabotu šādus produktu aspektus: ilgturība, atkalizmantojamība, remontējamība, resursu izmantošana vai resursefektivitāte, pārveidojamība un reciklējamība, reciklētais saturs un materiālu atgūstamība.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- (1) “izejviela” ir pārstrādāta vai nepārstrādāta viela, ko izmanto par ielaides materiālu starpproduktu vai galaproduktu ražošanā, izņemot vielas, ko galvenokārt izmanto par pārtiku, barību vai dedzināmu degvielu;
- (2) “kritiskās izejvielas” ir 4. pantā definētās izejvielas;
- (3) “stratēģiskās izejvielas” ir 3. pantā definētās izejvielas;
- (4) “izejvielu vērtības ķēde” ir visas darbības un procesi, kas saistīti ar izejvielu izpēti, iegūvi, pārstrādi un reciklēšanu;

- (5) “izpēte” ir visas darbības, kuru mērķis ir identificēt un noteikt izrakteņu atradnes;
- (6) “ieguve” ir rūdu, minerālu un augu produktu primārā ieguve no sākotnējā avota, tostarp no minerālu pazemes atradnes, minerālu zemūdens atradnes, jūras sālsūdens un kokiem;
- (7) “Savienības ieguves jauda” ir Savienības teritorijā notiekošo stratēģiskas izejvielas saturošu rūdu, minerālu, augu produktu un koncentrātu ieguves operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, ieskaitot pārstrādes operācijas, kas parasti norisinās ieguves vietā vai tās tuvumā;
- (8) “rezerves” ir visas derīgo izrakteņu atradnes, ko ir ekonomiski izdevīgi izstrādāt;
- (9) “pārstrāde” ir visi fizikālie, ķīmiskie un bioloģiskie procesi, kas no rūdām, minerāliem, augu produktiem vai atkritumiem gūto izejvielu pārveidē par tīriem metāliem, sakausējumiem vai citām ekonomiski izmantojamām formām;
- (10) “Savienības pārstrādes jauda” ir Savienības teritorijā notiekošo stratēģisko izejvielu pārstrādes operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, neskaitot pārstrādes operācijas, kas parasti norisinās ieguves vietā vai tās tuvumā;
- (11) “reciklēšana” ir jebkāda atgūšanas operācija, kurā atkritummateriālus atkalpārstrādā produktos, materiālos vai vielās vai nu sākotnējam, vai citam nolūkam;
- (12) “Savienības reciklēšanas jauda” ir Savienības teritorijā notiekošo stratēģisko izejvielu reciklēšanas operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, ieskaitot atkritumu šķirošanu un priekšapstrādi un to pārstrādi sekundārās izejvielās;
- (13) “stratēģisko izejvielu gada patēriņš” ir Savienībā iedibinātu uzņēmumu patērēto stratēģisko izejvielu daudzums kopējais daudzums pārstrādātā veidā, izņemot stratēģiskās izejvielas, kas iestrādātas starpproduktos vai galaproduktos, kurus laiž Savienības tirgū;
- (14) “piegādes risks” ir piegādes risks, kas aprēķināts saskaņā ar II pielikumu;
- (15) “izejvielu projekts” ir tāds plānots komplekss vai esoša kompleksa plānota būtiska paplašināšana vai pārprofilēšana, kas nodarbojas ar izejvielu ieguvī, pārstrādi vai pārstrādi;
- (16) “priekšlīgumslēdzējs” ir uzņēmums, kas ir noslēdzis priekšlīgumu ar projekta virzītāju;
- (17) “priekšlīgums” ir jebkāda līgumiska vienošanās starp uzņēmumu un projekta virzītāju, kas paredz vai nu uzņēmuma saistības iepirkt daļu no izejvielām, kas noteiktā laika periodā saražotas konkrētā izejvielu projektā, vai projekta virzītāja saistības nodrošināt uzņēmumam iespēju to darīt;
- (18) “projekta virzītājs” ir jebkurš uzņēmums vai uzņēmumu konsorcijs, kas attīsta izejvielu projektu;
- (19) “atļauju piešķiršanas process” ir process, kas aptver visas attiecīgās administratīvās atļaujas 5. pantā minēto stratēģisko projektu plānošanai, būvniecībai un ekspluatācijai, tostarp būvatļaujas, ķīmikāliju atļaujas un tīkla

pieslēguma atļaujas, vidiskie novērtējumi un atļaujas, ja tādas ir vajadzīgi, un kas ietver visus administratīvos pieteikumus un procedūras, sākot no pieteikuma derīguma atzīšanas un beidzot ar 8. panta 1. punktā minētās atbildīgās valsts kompetentās iestādes visaptverošā lēmuma paziņošanu par procedūras iznākumu;

- (20) “visaptverošs lēmums” ir lēmums vai lēmumu kopums, ko pieņemušas dalībvalsts iestādes, neieskaitot tiesas vai tribunālus, un kas nosaka, vai projekta virzītājam ir atļauts īstenot izejvielu projektu, neskarot lēmumus, kas pieņemti administratīvās pārsūdzības procedūras kontekstā;
- (21) “vispārīga izpēte” ir izpēte valsts vai reģionālā līmenī, kas neietver detalizētu izpēti;
- (22) “detalizēta izpēte” ir atsevišķas izrakteņu atradnes sīka izpēte;
- (23) “dziļās rūdas iegulas” ir izrakteņu atradnes, kas atrodas dziļāk Zemes garozā nekā tradicionāli apgūtās rūdas atradnes;
- (24) “prognostiskā karte” ir karte, kurā norādītas teritorijas, kurās varētu būt attiecīgās izejvielas izrakteņu atradnes;
- (25) “piegādes traucējumi” ir negaidīta būtiska izejvielu pieejamības samazināšanās vai būtisks izejvielu cenas pieaugums;
- (26) “izejvielu piegādes ķēde” ir visas darbības un procesi izejvielu vērtības ķēdē līdz brīdim, kad izejvielu izmanto par ielaidi starpproduktu vai galaproduktu ražošanā;
- (27) “mitigācijas stratēģijas” ir rīcībpolitikas, ko ekonomikas dalībnieks izstrādājis, lai ierobežotu piegādes ķēdes traucējumu iespējamību vai mazinātu kaitējumu, ko šādi traucējumi nodara tā saimnieciskajai darbībai;
- (28) “galvenie tirgus dalībnieki” ir ražotāji, kas iesaistīti kritiski svarīgu izejvielu ieguvē, pārstrādē vai reciklēšanā, kritiski svarīgo izejvielu tirgotāji un izplatītāji, un lejupējie uzņēmumi, kas patērē ievērojamu daudzumu kritiski svarīgu izejvielu;
- (29) “stratēģiskais krājums” ir konkrētas izejvielas daudzums jebkādā formā, kas ir valsts vai privāta operatora glabāšanā un ko iecerēts laist apgrozībā piegādes traucējumu gadījumā;
- (30) “liels uzņēmums” ir jebkurš uzņēmums, kuram pēdējā finanšu gadā, par ko ir sagatavoti gada finanšu pārskati, vidēji bijis vairāk nekā 500 darbinieku un kura neto apgrozījums pasaulē pārsniedzis 150 miljonus euro;
- (31) “stratēģiskās tehnoloģijas” ir tehnoloģijas, kas vajadzīgas zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, kā arī aizsardzības un kosmosa lietojumiem;
- (32) “valde” ir administratīvā vai uzraudzības struktūra, kas ir atbildīga par uzņēmuma izpildvadības uzraudzību, vai, ja šādas struktūras nav, persona vai personas, kas veic līdzvērtīgas funkcijas;
- (33) “savākšana” ir atkritumu vākšana, tostarp atkritumu iepriekšēja šķirošana un glabāšana ar mērķi tos nogādāt uz atkritumu apstrādes kompleksu;
- (34) “apstrāde” ir atgūšanas vai likvidēšanas darbības, tostarp sagatavošana atgūšanai vai likvidēšanai;

- (35) “atgūšana” ražotnē vai vispār tautsaimniecībā ir jebkura operācija, kuras pamatz rezultātā atkritumus izmanto kādam lietderīgam nolūkam, ar tiem aizstājot citus materiālus, kuri citādi būtu izmantoti kādai noteiktai funkcijai, vai arī atkritumu sagatavošana šādas funkcijas pildīšanai;
- (36) “ieguves atkritumi” ir ieguves atkritumi Direktīvas 2006/21/EK nozīmē;
- (37) “ieguves atkritumu komplekss” ir ieguves atkritumu apsaimniekošanas objekts Direktīvas 2006/21/EK nozīmē;
- (38) “sākotnējais ekonomiskais novērtējums” ir agrīns konceptuāls novērtējums par to, cik ekonomiski dzīvotspējīgs ir izejvielu projekts, kura mērķis ir kritiski svarīgu izejvielu atgūšana no ieguves atkritumiem;
- (39) “magnētiskās rezonanses attēldiagnostikas ierīce” ir neinvazīva medicīniska ierīce, kas izmanto magnētiskos laukus anatomisku attēlu veidošanai, vai jebkura cita ierīce, kas izmanto magnētiskos laukus, iegūtu attēlus objekta iekšienē;
- (40) “vēja enerģijas ģenerators” ir sauszemes vai atkrastes vējturbīnas daļa, kas rotora mehānisko enerģiju pārvērš elektroenerģijā;
- (41) “rūpniecības robots” ir automātiski vadāms, pārprogrammējams daudzfunkcionāls manipulators, kas programmējams trijās vai vairākās asīs un ir vai nu fiksējams, vai mobils, un ko izmanto rūpnieciskās automatizācijas lietojumos;
- (42) “mehāniskais transportlīdzeklis” ir jebkurš M vai N kategorijas transportlīdzeklis Regulas (ES) 2018/858 nozīmē, kam piešķirts tipa apstiprinājums;
- (43) “vieglais transportlīdzeklis” ir jebkurš riteņu transportlīdzeklis, ko var darbināt vai nu tikai elektromotors, vai elektromotors kombinācijā ar cilvēka spēku, tostarp elektriskie skrejriteņi, elektriskie velosipēdi un L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu Regulas (ES) Nr. 168/2013 nozīmē;
- (44) “aukstuma ģenerators” ir aukstumapgādes sistēmas daļa, kas rada temperatūras starpību, kura dod iespēju no dzesējamās telpas vai tehnoloģiskā procesa atvadīt siltumu, izmantojot elektrisku tvaika kompresijas ciklu;
- (45) “siltumsūknis” ir siltumapgādes sistēmas daļa, kas rada temperatūras starpību, kura dod iespēju apsildāmajai telpai vai tehnoloģiskajam procesam pievadīt siltumu, izmantojot elektrisku tvaika kompresijas ciklu;
- (46) “elektromotors” ir ierīce, kas elektrisko ieejas jaudu pārveido mehāniskā izejas jaudā, un kuras nominālā izejas jauda ir vienāda ar vai lielāka par 0,12 kW;
- (47) “automātiskā veļas mazgāšanas mašīna” ir veļas mazgāšanas mašīna, kura veļu pilnībā apstrādā pati, lietotājam neiesaistoties nevienā programmas izpildes brīdī;
- (48) “veļas žāvētājs” ir ierīce, kurā žāvē tekstilizstrādājumus, tos griežot rotējošā cilindrā, caur kuru virzās silts gaiss;
- (49) “mikroviļņu krāsns” ir ierīce, kas paredzēta ēdiena karsēšanai, izmantojot elektromagnētisko enerģiju;
- (50) “putekļsūcējs” ir ierīce, kas ar tajā radītu zemspiedienu no tīrāmās virsmas ar gaisa plūsmu aizvāc netīrumus;

- (51) “trauku mazgāšanas mašīna” ir mašīna, kas mazgā un skalo galda piederumus;
- (52) “pastāvīgais magnēts” ir magnēts, kas saglabā savu magnētismu arī pēc tam, kad vairs neatrodas ārējā magnētiskā laukā;
- (53) “datu nesējs” ir lineārs svītrkoda simbols, divdimensiju simbols vai cits automātiskās identifikācijas datu tveršanas līdzeklis, ko var nolasīt ar ierīci;
- (54) “unikāls produkta identifikators” ir unikāla rakstzīmju virkne produktu identifikācijai;
- (55) “magnētu pārklājums” ir materiāla slānis, ko parasti izmanto magnētu aizsardzībai pret koroziju;
- (56) “izņemšana” ir manuālas, mehāniskas, ķīmiskas, termiskas vai metalurģiskas manipulācijas, kuru rezultātā attiecīgie komponenti vai materiāli ir identificējami kā atsevišķa izlaides plūsma vai izlaides plūsmas daļa;
- (57) “reciklētājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar reciklēšanu kompleksā, kuram piešķirta atļauja;
- (58) “darīt pieejamu tirgū” nozīmē komercdarbības gaitā par maksu vai bez maksas piegādāt produktu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;
- (59) “kritiskās izejvielas tips” ir tirgū laista kritiskā izejviela, kuru diferencē apstrādes pakāpe, ķīmiskais sastāvs, ģeogrāfiskā izcelsme vai izmantotās ražošanas metodes;
- (60) “laist tirgū” nozīmē ražojumu pirmoreiz darīt pieejamu Savienības tirgū;
- (61) “atbilstības novērtēšana” ir process, kurā novērtē, vai ir izpildītas 27., 28. vai 34. pantā noteiktās prasības;
- (62) “Stratēģiska partnerība” ir Savienības un trešās valsts apņemšanās pastiprināt sadarbību, kas saistīta ar izejvielu vērtības ķēdi un kas iedibināta ar nesaistošu instrumentu, kurā izklāstītas konkrētas darbības abpusējās interesēs.

2. nodaļa

Kritiski svarīgas un stratēģiskas izejvielas

3. pants

Stratēģisko izejvielu saraksts

1. Šīs regulas I pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās izejvielas uzskata par stratēģiskām izejvielām.
2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu I pielikuma 1. iedaļu nolūkā atjaunināt stratēģisko izejvielu sarakstu.

Atjauninātajā stratēģisko izejvielu sarakstā no novērtētajām izejvielām iekļauj izejvielas, kas ir pašas svarīgākās stratēģiskās nozīmes, prognozētā pieprasījuma pieauguma un ražošanas palielināšanas grūtību ziņā. Stratēģisko nozīmi, prognozēto pieprasījuma pieaugumu un ražošanas palielināšanas grūtības nosaka saskaņā ar I pielikuma 2. iedaļu.
3. Komisija stratēģisko izejvielu sarakstu pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina līdz [PB: lūgums ievietot: četri gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam ik pēc četriem gadiem.

4. pants

Kritiski svarīgo izejvielu saraksts

1. Šīs regulas II pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās izejvielas uzskata par kritiski svarīgām izejvielām.
2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu I pielikuma 1. iedaļu nolūkā atjaunināt kritiski svarīgo izejvielu sarakstu.
Atjauninātajā kritiski svarīgo izejvielu sarakstā iekļauj I pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās stratēģiskās izejvielas, kā arī visas citas izejvielas, kuru sakarā ir sasniegtas vai pārsniegtas 3. punktā minētās ekonomiskā nozīmīguma un piegādes riska sliekšņvērtības. Ekonomisko nozīmību un piegādes risku aprēķina saskaņā ar II pielikuma 2. iedaļu.
3. Sliekšņvērtības ir šādas: piegādes riskam 1 un ekonomiskajam nozīmīgumam — 2,8.
4. Komisija kritiski svarīgo izejvielu sarakstu pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina līdz [PB: lūgums ievietot: četri gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam ik pēc četriem gadiem.

3. nodaļa

Savienības izejvielu vērtības ķēdes stiprināšana

1. IEDAĻA

STRATĒĢISKIE PROJEKTI

5. pants

Stratēģisko projektu atzīšanas kritēriji

1. Pēc projekta virzītāja pieteikuma un saskaņā ar 6. pantā noteikto procedūru Komisija par stratēģiskiem projektiem atzīst izejvielu projektus, kas atbilst šādiem kritērijiem:
 - (a) projekts būtu jēgpilns ieguldījums Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošībā;
 - (b) projekts ir vai būs tehniski īstenojams saprātīgā termiņā, un paredzamo projekta produkcijas apjomu var aplēst ar pietiekamu ticamības līmeni;
 - (c) projekts tiktu īstenots ilgtspējīgi, jo īpaši tādos aspektos kā vidiskās ietekmes monitorings, novēršana un samazināšana līdz minimumam, sociāli atbildīgas prakses pieņemšana, tostarp cilvēktiesību un darba ņēmēju tiesību ievērošana, kvalitatīvu darbvietu potenciāls un jēgpilna sadarbība ar vietējām kopienām un relevantiem sociālajiem partneriem, kā arī pārredzama uzņēmējdarbības prakse ar pienācīgu atbilstības rīcībpolitiku, lai novērstu un līdz minimumam samazinātu nelabvēlīgas ietekmes riskus uz valsts pārvaldes pienācīgu darbību, tostarp korupciju un kukuļošanu;
 - (d) attiecībā uz projektiem Savienībā — projekta izveide, darbība vai produkcija nestu pārrobežu ieguvumus aiz attiecīgās dalībvalsts robežām, tostarp lejupējās nozarēs;
 - (e) attiecībā uz projektiem trešās valstīs, kas ir jaunietekmes tirgi vai jaunattīstības valstis — projekts būtu abpusēji izdevīgs Savienībai un attiecīgajai trešai valstij, proti, radīs pievienoto vērtību šajā valstī.

2. To, vai ir izpildīti 1. punktā noteiktie atzīšanas kritēriji, Komisija novērtē saskaņā ar III pielikumā izklāstītajiem elementiem un pierādījumiem.
Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu III pielikumu nolūkā elementus un pierādījumus, kas jāņem vērā, novērtējot 1. punktā noteikto atzīšanas kritēriju izpildi, pielāgot tehnikas un zinātnes attīstībai vai ņemt vērā izmaiņas Savienības tiesību aktos vai starptautiskajos instrumentos, kas uzskaitīti III pielikuma 4. punktā, vai papildu Savienības tiesību aktus vai starptautiskus instrumentus, kas ir relevanti 1. punkta c) apakšpunktā minētā kritērija izpildei.
3. Projekta atzīšana par stratēģisku projektu neietekmē prasības, kas attiecīgajam projektam vai projekta virzītājam piemērojamas saskaņā ar starptautiskajiem, Savienības vai valsts tiesību aktiem.

6. pants

Pieteikums un atzīšana

1. Pieteikumus izejvielu projekta atzīšanai par stratēģisku projektu Komisijai iesniedz projekta virzītājs. Pieteikums satur:
 - (a) attiecīgos pierādījumus, kas saistīti ar 5. panta 1. punktā noteikto kritēriju izpildi;
 - (b) projekta klasifikāciju saskaņā ar ANO Resursu pamatklasifikāciju, kas pamatota ar attiecīgiem pierādījumiem;
 - (c) projekta īstenošanas grafiku, tostarp pārskatu par projektam nepieciešamajām atļaujām un attiecīgā atļauju piešķiršanas procesa statusu;
 - (d) plānu, kurā ietverti pasākumi, ar ko veicina sabiedrības atbalstu, piemēram, vajadzības gadījumā izveidot regulārus saziņas kanālus ar vietējām kopienām un organizācijām, t. sk. sociālajiem partneriem, īstenojot izpratnes veicināšanas un informācijas kampaņas un izveidot mitigācijas un kompensācijas mehānismus;
 - (e) informācija par projektā iesaistīto uzņēmumu kontroli, kas definēta saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 3. panta 2. un 3. punktu;
 - (f) uzņēmējdarbības plāns, kurā novērtēta projekta finansiālā dzīvotspēja;
 - (g) aplēsi par projekta potenciālu radīt kvalitatīvas un projekta vajadzību pēc kvalificēta darbaspēka, kā arī pēc prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas.
2. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kas projektu virzītājiem jāizmanto 1. punktā minētajiem pieteikumiem. Veidnē var norādīt, kā sniedzama 1. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā.
3. Ja Komisija uzskata, ka pieteikumā sniegtā informācija ir nepilnīga, tā dod pieteikuma iesniedzējam iespēju savlaicīgi iesniegt pieteikuma papildināšanai vajadzīgo papildu informāciju.
4. Šīs regulas 34. pantā minētā Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde ("valde"), pamatojoties uz taisnīgu un pārredzamu procesu, apspriež un sniedz atzinumu par

pieteikuma pilnīgumu un to, vai ierosinātais projekts atbilst 5. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem.

5. Ja dalībvalsts, kuras teritoriju skar ierosinātais projekts, iebilst pret stratēģiskā statusa piešķiršanu ierosinātajam projektam, tā 4. punktā minētās apspriešanas laikā izklāsta pamatotos šādas rīcības iemeslus. Valde apspriež pamatotos iemeslus, ko dalībvalsts izklāstījusi savā iebildumā. Ja pēc apspriešanas dalībvalsts savu iebildumu neatsauc, jautājumu par stratēģiskā projekta statusa piešķiršanu šim projektam vairs neizskata.

Ja stratēģiskais projekts iecerēts trešā valstī, Komisija par saņemto pieteikumu informē to trešo valsti, kuras teritoriju ierosinātais projekts skar. Komisija neapstiprina pieteikumu, pirms nav saņemts attiecīgās trešās valsts nepārprotams apstiprinājums.

6. Komisija, ņemot vērā 4. punktā minēto valdes atzinumu, 60 dienu laikā pieņem lēmumu par projekta atzīšanu par stratēģisku projektu un par to paziņo pieteikuma iesniedzējam.

Komisijas lēmums ir pamatots, t. sk., ja tas atšķiras no valdes atzinuma. Komisija pamatojumu dara zināmu valdei, kā arī projekta virzītājam.

7. Komisija var prioritārā kārtā apstrādāt tādu projektu pieteikumus, kas funkcionē specifiskos vērtības ķēdes posmos, lai:

- (a) nodrošinātu, ka stratēģiskajos projektos ir līdzsvaroti pārstāvētas visas stratēģiskās izejvielas un visi vērtības ķēdes posmi;
- (b) nodrošinātu, ka tiek panākts progress attiecībā uz visiem 1. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā izklāstītajiem kritērijiem.

8. Ja Komisija konstatē, ka stratēģiskais projekts vairs neatbilst 5. panta 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem vai ka tā atzīšanas pamatā bijis pieteikums, kas satur nepareizu informāciju, tā, ņemot vērā valdes un atbildīgā projekta virzītāja atzinumu, var atcelt lēmumu, ar ko projektam piešķir stratēģiskā projekta statusu.

9. Projekti, kas vairs netiek atzīti par stratēģiskiem projektiem, zaudē visas ar šo statusu saistītās tiesības, kas izriet no šīs regulas.

7. pants

Stratēģisko projektu īstenošana

1. Uzskata, ka stratēģiskie projekti veicina stratēģisko izejvielu piegādes drošību Savienībā.
2. Attiecībā uz vidisko ietekmi, kas apskatīta Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktā un 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā, Direktīvas 2000/60/EK 4. panta 7. punktā un Direktīvas 2009/147/EK 9. panta 1. punkta a) apakšpunktā, stratēģiskos projektus Savienībā uzskata par tādiem, kas ir sabiedrības interesēs vai kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, un tos var uzskatīt par tādiem, kas ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs, ja ir izpildīti visi minētajās direktīvās izklāstītie nosacījumi.
3. Dalībvalsts, kuras teritoriju skar stratēģiskais projekts, veic pasākumus, lai veicinātu tā savlaicīgu un efektīvu īstenošanu.
4. Valde periodiski apspriež stratēģisko projektu īstenošanu un vajadzības gadījumā pasākumus, ko projekta virzītājs vai dalībvalsts, kuras teritoriju skar stratēģiskais

- projekts, varētu veikt, lai vēl vairāk atvieglotu minēto stratēģisko projektu īstenošanu.
5. Reizi divos gados pēc tam, kad projekts atzīts par stratēģisku projektu, projekta virzītājs iesniedz valdei ziņojumu, kurā ietverta informācija vismaz par:
 - (a) projekta īstenošanas progresu, jo īpaši par atļauju piešķiršanas procesa progresu;
 - (b) ja īstenošana atpaliek no 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētā grafika — iemesli un plāns atpalikšanas novēršanai;
 - (c) projekta finansēšanas progresu, tostarp informācija par publisko finansiālo atbalstu.
 6. Valde jebkurā laikā projektu virzītājiem var prasīt papildu informāciju par stratēģiskā projekta īstenošanu.
 7. Projekta virzītājs paziņo Komisijai:
 - (a) par projekta izmaiņām, kas ietekmē tā atbilstību 5. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem;
 - (b) par to, vai ir mainījusies projektā iesaistīto uzņēmumu ilgtermiņa kontrole salīdzinājumā ar 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā minēto informāciju.
 8. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kas projektu virzītājiem jāizmanto 5. punktā minētajiem ziņojumiem. Veidnē var norādīt, kā sniedzama 5. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā.
 9. Projekta virzītājs izveido un regulāri atjaunina īpašu projekta tīmekļvietni ar relevanto informāciju par stratēģisko projektu, tostarp informāciju par vidisko, sociālo un ekonomisko ietekmi un ieguvumiem, kas saistīti ar stratēģisko projektu. Tīmekļvietne ir brīvi pieejama sabiedrībai, un tā ir pieejama vietējiem iedzīvotājiem viegli saprotamā valodā vai valodās.

2. IEDAĻA

ATĻAUJAS PIEŠĶIRŠANAS PROCESS

8. pants

Vienas pieturas aģentūra

1. Līdz [PB: lūgums ievietot: 3 mēneši pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] dalībvalstis izraugās vienu valsts kompetento iestādi, kas ir atbildīga par kritiski svarīgu izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procesa atvieglošanu un koordinēšanu un sniedz informāciju par 17. pantā minētajiem elementiem.
2. Šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ir vienīgais kontaktpunkts, kurā projekta virzītājam jāvērsas atļauju piešķiršanas procesā, kā rezultātā tiek pieņemts visaptverošs lēmums par konkrēto kritiski svarīgu izejvielu projektu, un tā koordinē visu attiecīgo dokumentu un informācijas iesniegšanu.
3. Valsts kompetentās iestādes pienākumus, kas minēti 1. punktā, vai ar to saistītos uzdevumus attiecībā uz katru kritiski svarīgo izejvielu projektu var deleģēt citai iestādei vai tos var veikt cita iestāde ar noteikumu, ka:

- (a) šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde informē projekta virzītāju par šādu deleģēšanu;
 - (b) par katru kritiski svarīgo izejvielu projektu ir atbildīga viena iestāde;
 - (c) visu attiecīgo dokumentu un informācijas iesniegšanu koordinē viena iestāde.
4. Projektu virzītājiem ir atļauts visus atļauju piešķiršanas procesam relevantos dokumentus iesniegt elektroniski.
5. Šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ņem vērā visus derīgos pētījumus, kas par konkrēto kritiski svarīgu izejvielu projektu veikti, un atļaujas, kas tam izdotas, pirms attiecībā uz projektu uzsākts atļauju piešķiršanas procesā saskaņā ar šo pantu, un neprasa pētījumu un atļauju dublēšanu, ja vien Savienības tiesību aktos nav noteikts citādi.
6. Šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir viegli piekļūt informācijai un vienkāršām strīdu izšķiršanas procedūrām saistībā ar atļauju piešķiršanas procesu un atļauju izdošanu kritiski svarīgu izejvielu projektiem, tostarp attiecīgā gadījumā alternatīviem strīdu izšķiršanas mehānismiem.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētajai valsts kompetentajai iestādei ir pietiekams skaits kvalificētu darbinieku un pietiekami finanšu, tehniskie un tehnoloģiskie resursi, kas vajadzīgi tās uzdevumu efektīvai izpildei saskaņā ar šo regulu, tostarp kvalifikācijas celšanai un pārkvalifikācijai.
8. Valde:
- (a) periodiski apspriež šīs iedaļas īstenošanu un dalās paraugpraksē, kā paātrināt kritiski svarīgu izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procedūru un kā varot tiem atbalstu sabiedrībā;
 - (b) attiecīgā gadījumā ierosina Komisijai šīs iedaļas īstenošanas vadlīnijas, kas 1. punktā minētajām valstu kompetentajām iestādēm jāņem vērā.

9. pants

Stratēģisko projektu prioritārais statuss

1. Lai nodrošinātu ar Savienības stratēģiskajiem projektiem saistīto atļauju piešķiršanas procesu efektīvu administratīvo virzību, projekta virzītāji un visas attiecīgās iestādes nodrošina, ka minēto procesu norise ir tik ātra, cik vien tas ir iespējams saskaņā ar Savienības un valstu tiesību aktiem.
2. Neskarot Savienības tiesību aktos paredzētos pienākumus, stratēģiskajiem projektiem Savienībā piešķir visaugstāko iespējamo valsts nozīmes statusu, ja šāds statuss ir paredzēts valsts tiesību aktos, un atļauju piešķiršanas procesos ar tiem attiecīgi apietas.
3. Visas strīdu izšķiršanas procedūras, tiesvedību, pārsūdzības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas saistīti ar atļauju piešķiršanas procesu un atļauju izdošanu stratēģiskiem projektiem Savienībā, visās valstu tiesās, tribunālos, kolēģijās, tostarp mediācijā vai šķīrējtiesā, ja tādas ir paredzētas valsts tiesību aktos, uzskata par steidzamiem, ja un ciktāl valsts tiesību aktos ir paredzētas šādas steidzamības procedūras, un ar noteikumu, ka tiktu ievērotas parasti piemērojamās personu vai vietējo kopienu tiesības uz aizstāvību. Stratēģisko projektu virzītāji attiecīgā gadījumā piedalās šādā steidzamības procedūrā.

Atļauju piešķiršanas procesa ilgums

1. Attiecībā uz stratēģiskajiem projektiem Savienībā atļauju piešķiršanas process nepārsniedz:
 - (a) 24 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti ar ieguvī;
 - (b) 12 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu.
2. Ja stratēģiskajiem projektiem Savienībā atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tiem piešķirts stratēģiskā projekta statuss, tad, atkāpjoties no 1. punkta, atlikušo atļauju piešķiršanas procesa posmu ilgums pēc tam, kad projektam piešķirts stratēģiskais statuss, nepārsniedz:
 - (a) 21 mēnesi stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti ar ieguvī;
 - (b) 9 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu.
3. Izņēmuma gadījumos, ja to prasa ierosinātā projekta būtība, sarežģītība, atrašanās vieta vai apmērs, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde, katru gadījumu izskatot atsevišķi, 1. punkta a) apakšpunktā un 2. punkta a) apakšpunktā minētos termiņus var pagarināt par ne vairāk kā trim mēnešiem un 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punkta b) apakšpunktā minētos termiņus ne vairāk kā par vienu mēnesi pirms to termiņa beigām. Šādā gadījumā 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde informē projekta virzītāju par pagarinājuma iemesliem un par datumu, kad ir gaidāms rakstisks visaptverošais lēmums.
4. Attiecībā uz stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu, ja 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentās iestāde nav pieņēmusi visaptverošu lēmumu 1. un 2. punktā minētajos piemērojamajos termiņos, tas nozīmē, ka attiecīgais atļaujas piešķiršanas pieteikums ir uzskatāms par apstiprinātu, izņemot gadījumus, kad jāveic konkrētā projekta vidiskās ietekmes novērtējums saskaņā ar Padomes Direktīvu 92/43/EEK vai Direktīvām 2000/60/EK, 2008/98/EK, 2009/147/EK, 2010/75/ES, 2011/92/ES vai 2012/18/ES, vai arī ir jānosaka, vai šāds vidiskās ietekmes novērtējums ir nepieciešams un vai attiecīgie novērtējumi jau nav veikti.
5. Ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc tam, kad saņemts atļaujas piešķiršanas pieteikums saistībā ar stratēģisko projektu, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde validē pieteikumu vai, ja projekta virzītājs nav nosūtījis visu pieteikuma apstrādei vajadzīgo informāciju, pieprasa projekta virzītājam iesniegt pilnīgu pieteikumu četrpadsmit dienu laikā pēc šā pieprasījuma.

Dienā, kad 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ir apstiprinājusi pieteikuma derīgumu, uzskata par atļaujas piešķiršanas procesa sākuma dienu.
6. Ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc dienas, kad apstiprināts atļaujas piešķiršanas pieteikuma derīgums, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ciešā sadarbībā ar projekta virzītāju un citām attiecīgajām iestādēm izstrādā detaizētu atļauju piešķiršanas procesa grafiku. Sarakstu publicē vai nu projekta virzītājs 7. panta 7. punktā minētajā tīmekļvietnē, vai 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde brīvpiekluves tīmekļvietnē.

7. Šajā pantā noteiktie termiņi neskar saistības, kas izriet no Savienības un starptautiskajiem tiesību aktiem, un neskar administratīvās pārsūdzības procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus tiesu iestādēs.

Šajā pantā noteiktie termiņi jebkurai no atļauju piešķiršanas procedūrām neskar nekādus īsākus termiņus, ko noteikušas dalībvalstis.

11. pants

Vidiskie novērtējumi un atļaujas

1. Ja ir jāveic stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējums saskaņā ar Direktīvas 2011/92/ES 5.–9. pantu, attiecīgais projekta virzītājs prasa 8. panta 1. punktā minētajai valsts kompetentajai iestādei sniegt atzinumu par tās informācijas apjomu un detalizācijas pakāpi, kas jāiekļauj vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumā saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta 1. punktu.

Šīs regulas 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka pirmajā daļā minētais atzinums tiek sniegts iespējami drīz un ne vēlāk kā 30 dienu laikā no dienas, kad projekta virzītājs iesniedzis savu pieprasījumu.

2. Ja pienākums veikt stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējumu izriet vienlaikus no Padomes Direktīvas 92/43/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK, 2008/98/EK, 2009/147/EK 2010/75/ES, 2011/92/ES vai 2012/18/ES, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka tiek piemērota koordinēta vai kopīga procedūra, kas atbilst minēto Savienības tiesību aktu prasībām.

Saskaņā ar pirmajā daļā minēto koordinēto procedūru 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde koordinē dažādos atsevišķos konkrēta projekta vidiskās ietekmes novērtējumus, kas prasīti attiecīgajos Savienības tiesību aktos.

Saskaņā ar pirmajā daļā minēto kopīgo procedūru 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde sniedz konkrēta projekta vidiskās ietekmes vienotu novērtējumu, kas prasīts attiecīgajos Savienības tiesību aktos.

3. Šīs regulas 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka attiecīgās iestādes Direktīvas 2011/92/ES 1. panta 2. punkta g) apakšpunkta iv) punktā minēto pamatoto secinājumu par stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējumu sniedz trīs mēnešu laikā pēc tam, kad ir saņemta visa vajadzīgā informācija, kas savākta saskaņā ar minētās direktīvas 5., 6. un 7. pantu, un ir pabeigta minētās direktīvas 6. un 7. pantā minētā apspriešanās.

4. Termiņš, kādā ar attiecīgo sabiedrības daļu jāapspriežas par Direktīvas 2011/92/ES 5. panta 1. punktā minēto vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumu, stratēģisko projektu gadījumā nepārsniedz 90 dienas.

5. Šā panta 1. punktu nepiemēro atļauju piešķiršanas procesam tādiem stratēģiskiem projektiem, kuru atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tiem piešķirts stratēģiskā projekta statuss.

Šā panta 2.–4. punktu attiecībā uz atļauju piešķiršanas procesu tādiem stratēģiskiem projektiem, kuru atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tiem piešķirts stratēģiskā projekta statuss, piemēro tikai tiktāl, ciktāl minētajos punktos apskatītie posmi vēl nav noslēgušies.

12. pants

Plānošana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts, reģionālās un vietējās iestādes, kas atbild par plānu, tostarp zonējuma, telpiskā plānojuma un zemes izmantošanas plānu, sagatavošanu, attiecīgā gadījumā šādos plānos iekļauj noteikumus par kritiski svarīgu izejvielu projektu attīstīšanu. Prioritāte dodama mākslīgām un apbūvētām virsmām, rūpnieciskām teritorijām, degradētām teritorijām un attiecīgā gadījumā neapgūtām teritorijām, kas nav izmantojamas lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.
2. Ja plāni, tostarp noteikumi par kritiski svarīgu izejvielu projektu attīstīšanu, ir jānovērtē saskaņā ar Direktīvu 2001/42/EK un saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. pantu, šos novērtējumus apvieno. Attiecīgā gadījumā šajā apvienotajā novērtējumā aplūko arī ietekmi uz potenciāli skartajiem ūdensobjektiem un pārbauda, vai plāns izraisītu Direktīvas 2000/60/EK 4. pantā minētā stāvokļa vai potenciāla pasliktināšanos vai potenciāli traucētu sasniegt labu ūdensobjekta stāvokli vai labu potenciālu. Ja tas ir relevants, dalībvalstīm ir jānovērtē esošo un nākotnes darbību ietekme uz jūras vidi, arī sauszemes un jūras mijiedarbība, kā minēts Direktīvas 2014/89/ES 4. pantā; apvienotais novērtējums attiecas arī uz šo ietekmi.

13. pants

UNECE konvenciju piemērojamība

1. Šajā regulā izklāstītie noteikumi neskar pienākumus, kas noteikti 6. un 7. pantā Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (UNECE) Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kura parakstīta Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā, un UNECE Konvencijā par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā, kas parakstīta Espo 1991. gada 25. februārī.
2. Visus lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar šo iedaļu, dara publiski pieejamus.

3. IEDAĻA

SEKMĒJOŠI NOSACĪJUMI

14. pants

Īstenošanas paātrināšana

1. Komisija un dalībvalstis veic darbības, ar kurām paātrina un piesaista privātās investīcijas stratēģiskos projektos. Neskarot LESD 107. un 108. pantu, šādas darbības var ietvert atbalsta sniegšanu un koordinēšanu stratēģiskiem projektiem, kuriem ir grūtības piekļūt finansējumam.
2. Dalībvalstis stratēģiskiem projektiem var sniegt administratīvu atbalstu nolūkā sekmēt to ātru un faktisku īstenošanu, arī nodrošināt šādu atbalstu:
 - (a) palīdzība ar mērķi nodrošināt, ka tiek panākta atbilstība piemērojamajiem administratīvajiem un ziņošanas pienākumiem;
 - (b) palīdzība projektu virzītājiem ar mērķi palielināt sabiedrības atbalstu projektam.

15. pants

Finansējuma koordinēšana

1. Pēc stratēģiskā projekta virzītāja pieprasījuma 35. panta 6. punkta a) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa apspriež un konsultē par to, kā var rast trūkstošo projekta finansējumu, ņemot vērā jau nodrošināto finansējumu un apsverot vismaz šādus elementus:
 - (a) papildu privātā finansējuma avoti,
 - (b) atbalsts, izmantojot Eiropas Investīciju bankas grupas vai citu starptautisku finanšu iestāžu, arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, resursus,
 - (c) pastāvošie dalībvalstu instrumenti un programmas, arī no valsts attīstību veicinošām bankām un iestādēm,
 - (d) relevantas Savienības finansējuma un finansēšanas programmas.

16. pants

Priekšlīgumu slēgšanas atvieglināšana

1. Komisija izveido sistēmu, kas atvieglo ar stratēģiskiem projektiem saistītu priekšlīgumu slēgšanu saskaņā ar konkurences noteikumiem.
2. Šā panta 1. punktā minētā sistēma dod iespēju potenciālajiem pircējiem izteikt piedāvājumus, norādot:
 - (a) to stratēģisko izejvielu daudzumu un kvalitāti, ko tie plāno iegādāties;
 - (b) iecerēto cenu vai cenu diapazonu;
 - (c) iecerēto priekšlīguma ilgumu.
3. Šā panta 1. punktā minētā sistēma dod iespēju stratēģisko projektu projektu virzītājiem izteikt piedāvājumus, norādot:
 - (a) to stratēģisko izejvielu apjomu un kvalitāti, par kurām tie vēlas noslēgt priekšlīgumus;
 - (b) iecerēto cenu vai cenu diapazonu, par kādu tie vēlas pārdot;
 - (c) iecerēto priekšlīguma ilgumu.
4. Pamatojoties uz piedāvājumiem, kas izteikti un saņemti saskaņā ar 2. un 3. punktu, Komisija palīdz stratēģisko projektu virzītājiem sazināties ar projektam relevantajiem potenciālajiem klientiem.

17. pants

Administratīvās informācijas piekļūstamība tiešsaistē

Dalībvalstis par administratīvajiem procesiem, kas ir relevanti kritiski svarīgo izejvielu projektiem, tiešsaistē un centralizētā un viegli piekļūstamā veidā sniedz informāciju par šādiem elementiem:

- (a) atļauju piešķiršanas process,
- (b) finansēšanas un investīciju pakalpojumi,

- (c) finansējuma ieguves iespējas Savienības vai dalībvalstu līmenī,
- (d) uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumi, tostarp, bet ne tikai, attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju, vietējiem nodokļu tiesību aktiem, darba tiesībām.

4. IEDAĻA

IZPĒTE

18. pants

Nacionālās izpētes programmas

1. Katra dalībvalsts sagatavo kritiski svarīgu izejvielu vispārīgās izpētes nacionālo programmu. Pirmo šādu programmu katra dalībvalsts sagatavo līdz [PB: lūdzu ievietot: 1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. Nacionālās programmas pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina vismaz reizi piecos gados.
2. Šā panta 1. punktā minētajās nacionālajās izpētes programmās iekļauj pasākumus, kuru mērķis ir palielināt pieejamo informāciju par Savienības kritiski svarīgo izejvielu atradnēm, t. sk. tostarp dziļajām rūdas iegulām. Vajadzības gadījumā tie ietver šādus pasākumus:
 - (a) derīgo izrakteņu kartēšana piemērotā mērogā;
 - (b) ģeoķīmiskā izpēte, t. sk. augsnes, nogulu, iežu ķīmiskā sastāva noteikšana;
 - (c) ģeozinātniski apsekojumi, piemēram, ģeofiziskie apsekojumi;
 - (d) vispārīgajā izpētē savākto datu apstrāde, tostarp prognostisko karšu izstrāde;
 - (e) esošo ģeozinātnisko apsekojumu datu vēlreizēja apstrāde ar mērķi pārliecināties, ka nav palaistas garām kādas kritiski svarīgas izejvielas saturošu izrakteņu atradnes.
3. Dalībvalstis dara Komisijai zināmas savas 1. punktā minētās nacionālās programmas.
4. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz informāciju par savā nacionālajā programmā iekļauto pasākumu īstenošanas gaitu.
5. Informāciju par kritiski svarīgās izejvielas saturošu izrakteņu atradnēm, kas savākta, izmantojot 1. punktā minētajās nacionālajās programmās izklāstītos pasākumus, dalībvalstis dara publiski pieejamu brīvpiekļuves tīmekļvietnē. Šajā informācijā attiecīgā gadījumā iekļauj identificēto atradņu klasifikāciju, izmantojot ANO resursu pamatklasifikāciju.

Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kurā dara pieejamu pirmajā daļā minēto informāciju. Veidnē var norādīt, kā sniedzama pirmajā daļā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā.
6. Ņemot vērā pašreizējo sadarbību vispārīgajā izpētē, 35. panta 6. punkta b) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa apspriež 1. punktā minētās nacionālās programmas un to īstenošanu, tostarp vismaz:
 - (a) sadarbības potenciālu, tostarp tādās sfērās kā izrakteņu pārrobežu atradņu un kopīgo ģeoloģisko formāciju izpēte;

- (b) ar 2. punktā uzskaitītajiem pasākumiem saistīto paraugpraksi;
- (c) iespēju izveidot integrētu datubāzi, kurā glabāt 1. punktā minēto nacionālo programmu rezultātus.

4. nodaļa

Riska monitorings un mazināšana

19. pants

Monitorings un stresa testēšana

1. Komisija seko līdzi piegādes riskiem saistībā ar kritiski svarīgām izejvielām. Šis monitorings aptver vismaz šādu parametru dinamiku:
 - (a) tirdzniecības plūsmas;
 - (b) pieprasījums un piedāvājums;
 - (c) piedāvājuma koncentrētība;
 - (d) Savienības un pasaules produkcija un ražošanas jaudas dažādos vērtības ķēdes posmos.
2. Valsts iestādes, kas piedalās 35. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētajā pastāvīgajā apakšgrupā, palīdz Komisijai veikt 1. punktā minēto monitoringu, proti:
 - (a) dalās ar jebkādu to rīcībā esošo informāciju par 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku, tostarp ar 20. pantā minēto informāciju;
 - (b) koordinācijā ar Komisiju un citām iesaistītajām iestādēm vāc informāciju par 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku, tostarp 20. pantā minēto informāciju;
 - (c) veic kritiski svarīgo izejvielu piegādes risku analīzi, ņemot vērā 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku.
3. Komisija sadarbībā ar valstu iestādēm, kas piedalās 35. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētajā pastāvīgajā apakšgrupā, nodrošina, ka vismaz reizi trijos gados tiek veikts katras stratēģiskās izejvielas piegādes ķēdes stresa tests. Šajā nolūkā 35. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa dažādu stratēģisko izejvielu stresa testu īstenošanu koordinē un sadala dažādu iesaistīto iestāžu starpā.

Pirmajā daļā minētie stresa testi ietver novērtējumu par attiecīgo stratēģisko izejvielu Savienības piegādes ķēdes neaizsargātību pret piegādes traucējumiem, proti, aplēsi par dažādu scenāriju ietekmi, kas var izraisīt šādus traucējumus, un to iespējamo ietekmi, ņemot vērā vismaz šādus elementus:

 - (a) kur attiecīgās izejvielas tiek iegūtas, pārstrādātas vai reciklētas;
 - (b) ekonomikas dalībnieku jauda visā vērtības ķēdē, kā arī tirgus struktūra;
 - (c) faktori, kas var ietekmēt piegādi, tostarp, bet ne tikai, ģeopolitiskā situācija, loģistika, energoapgāde, darbaspēks vai dabas katastrofas;
 - (d) alternatīvu piegādes avotu un aizstājējmateriālu pieejamība;
 - (e) relevanto izejvielu lietotāji visā vērtības ķēdē un to pieprasījuma īpatsvars, īpašu uzmanību pievēršot tādu tehnoloģiju ražošanai, kuras prasa zaļā un digitālā pārkārtošanās, kā arī aizsardzības un kosmosa lietojumi.

4. Komisija brīvpieejas tīmekļvietnē dara pieejamu un regulāri atjaunina monitoringa infopaneli, kurā ir šādi elementi:
 - (a) pieejamā informācija par 1. punktā minēto parametru dinamiku;
 - (b) kritiski svarīgu izejvielu piegādes riska aprēķins, ņemot vērā a) apakšpunktā minēto informāciju;
 - (c) šā panta 3. punktā minēto stresa testu rezultāti;
 - (d) attiecīgā gadījumā — ieteikums par piemērotām riska mazināšanas stratēģijām, kā samazināt piegādes risku.
5. Ja, pamatojoties uz informāciju, kas ievākta saskaņā ar 1., 2. un 3. punktu, Komisija uzskata, ka ir skaidras pazīmes, ka var iestāties piegādes traucējumi, Komisija brīdina dalībvalstis, valdi un Savienības pārvaldības struktūras, kuras atbild par modrību krīzes situācijās vai krīzes pārvarēšanas mehānismiem un kuru darbības jomā ietilpst attiecīgās kritiski svarīgās vai stratēģiskās izejvielas.

20. pants

Informēšanas pienākumi attiecībā uz monitoringu

1. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz Komisijai informāciju par visiem to jauniem vai esošiem izejvielu projektiem to teritorijā, kas ir relevanti 19. panta 1. punkta d) apakšpunktam, tostarp par jauno projektu klasifikāciju saskaņā ar ANO resursu pamatklasifikāciju.
2. Dalībvalstis identificē galvenos tirgus dalībniekus visā to teritorijā esošajā kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē un:
 - (a) seko līdzi to darbībai, proti, tos regulāri un samērīgi apseko, lai ievāktu 19. pantā minētajiem monitoringa uzdevumiem vajadzīgo informāciju;
 - (b) 43. pantā minētā ziņojuma ietvaros sniedz informāciju par šo apsekojumu rezultātiem;
 - (c) nekavējoties ziņo Komisijai par nozīmīgiem notikumiem, kas var kavēt galveno tirgus dalībnieku regulārās operācijas.
3. Dalībvalstis saskaņā ar šā panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu savāktos datus nosūta arī valstu statistikas iestādēm un *Eurostat* statistikas apkopošanai un publicēšanai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 223/2009. Dalībvalstis izraugās valsts iestādi, kas ir atbildīga par datu nosūtīšanu valstu statistikas birojiem un *Eurostat*.

21. pants

Ziņošana par stratēģiskajiem krājumiem

1. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz Komisijai informāciju par stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu stāvokli.
2. Šā panta 1. punktā minētā informācija attiecas uz visu publisko iestāžu, valsts uzņēmumu vai tādu ekonomikas dalībnieku krājumiem, kuriem dalībvalsts uzdevusi veidot stratēģiskās rezerves tās vārdā, un tā ietver vismaz aprakstu par:

- (a) katras stratēģiskās izejvielas pieejamo krājumu līmenis, ko mēra gan tonnās, gan procentos no attiecīgo materiālu gada patēriņa valstī, kā arī krājuma materiālu ķīmiskā forma un tīrības pakāpe;
 - (b) katras stratēģiskās izejvielas pieejamo krājumu līmeņa izmaiņas iepriekšējos 5 gados;
 - (c) jebkuri noteikumi vai procedūras, ko piemēro stratēģisko krājumu nodošanai aprītē, iedalīšanai un sadalei.
3. Ziņojumā var iekļaut arī informāciju par kritiski svarīgu un citu izejvielu stratēģiskajiem krājumiem.

22. pants

Stratēģisko krājumu koordinācija

1. Līdz [PB: lūgums ievietot: divi gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam ik pēc diviem gadiem Komisija, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta saskaņā ar 21. panta 1. punktu, valdi informē par šādiem punktiem:
 - (a) iecerētā etalonatzīme, kas norāda, kāds katras stratēģiskās izejvielas Savienības krājumu līmenis ir drošs, kā noteikts saskaņā ar 2. punktu;
 - (b) salīdzinājums starp katras stratēģiskās izejvielas Savienības krājumu vispārējo līmeni un a) apakšpunktā minēto iecerēto etalonatzīmi;
 - (c) informācija par stratēģisko krājumu iespējamo pārrobežu pieejamību, ņemot vērā noteikumus vai procedūras to laišanai apgrozībā, iedalīšanai un sadalei.
2. Komisija, ņemot vērā valdes nostāju, viedokli, pieņem etalonatzīmi, kas norāda, kāds Savienības stratēģisko izejvielu krājumu līmenis ir drošs, un:
 - (a) ko izsaka kā daudzumu, kas vajadzīgs, lai noteiktu dienu skaitu segtu dienas vidējo neto importu gadījumā, ja ir izcēlušies piegādes traucējumi, un ko aprēķina, pamatojoties uz importa apjomu iepriekšējā kalendārajā gadā;
 - (b) kurā ņem vērā privāto uzņēmēju krājumus, ciktāl ir pieejama informācija par šādiem krājumiem;
 - (c) kas ir samērīga ar piegādes risku un ekonomisko nozīmi, kas saistīta ar attiecīgajām stratēģiskajām izejvielām.
3. Komisija, ņemot vērā valdes viedokli, var sniegt dalībvalstīm adresētus atzinumus:
 - (a) palielināt stratēģisko krājumu līmeni, ņemot vērā 1. punkta b) apakšpunktā minēto salīdzinājumu, esošo krājumu relatīvo sadalījumu starp dalībvalstīm un ekonomikas dalībnieku stratēģisko izejvielu patēriņu dalībvalstu attiecīgajās teritorijās;
 - (b) grozīt vai koordinēt noteikumus vai procedūras stratēģisko krājumu laišanai apgrozībā, iedalei un sadalei, lai uzlabotu iespējamo pārrobežu pieejamību, jo īpaši, ja tas nepieciešams stratēģisku tehnoloģiju ražošanai.
4. Sagatavojot 3. punktā minētos atzinumus, valde īpašu uzmanību pievērš tam, ka jā saglabā stimuls tiem privātajiem uzņēmējiem, kuri izmanto stratēģiskās izejvielas par ielaidmateriāliem, veidot savus krājumus vai veikt citus pasākumus, lai risinātu piegādes riskus, kas tos var apdraudēt.

5. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz informāciju par to, vai un kā tās ir īstenojušas vai plāno īstenot 3. punktā minētos atzinumus.
6. Ja vismaz divas dalībvalstis grasās piedalīties starptautiskos vai daudzpusējos forumos stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu jomā, pirms tam Komisija nodrošina iepriekšēju koordināciju vai nu starp attiecīgajām dalībvalstīm un Komisiju, vai arī ar īpašu valdes sanākumi.
7. Datus, kas savākti par pieejamajiem Savienības krājumiem, Komisija sniedz Savienības pārvaldības struktūrām, kuras atbild par modrību krīzes situācijās vai krīzes pārvarēšanas mehānismiem un kuru darbības jomā ietilpst attiecīgās stratēģiskās izejvielas.

23. pants

Uzņēmumu riskgata

1. Dalībvalstis identificē lielos uzņēmumus, kas savā teritorijā ražo stratēģiskas tehnoloģijas, izmantojot stratēģiskas izejvielas.
Šā punkta pirmajā daļā minētās stratēģiskās tehnoloģijas cita starpā ietver enerģijas uzkrāšanai un e-mobilitātei izmantotas baterijas, ar ūdeņraža ražošanu un izmantošanu saistītu aprīkojumu, ar atjaunīgās enerģijas ražošanu saistītu aprīkojumu, vilces motorus, siltumsūkņus, datu pārraidi un glabāšanu, mobilās elektroniskās ierīces, ar aditīvo ražošanu saistīto aprīkojumu, robotiku, dronus, raķešu palaišanas iekārtas, satelītus un progresīvas mikroshēmas.
2. Lielie uzņēmumi, ko dalībvalstis identificējušas saskaņā ar 1. punktu, reizi divos gados veic savas piegādes ķēdes revīziju, tostarp:
 - (a) kartē, kur tiek iegūtas, pārstrādātas vai reciklētas to izmantotās stratēģiskās izejvielas;
 - (b) veic stratēģisko izejvielu piegādes ķēdes stresa testu, kurā novērtē tās neaizsargātību pret piegādes traucējumiem, proti, aplēš dažādu scenāriju ietekmi, kas var izraisīt šādus traucējumus, un to iespējamo ietekmi, ņemot vērā vismaz 19. panta 3. punktā uzskaitītos elementus.
3. Šā panta 1. punktā minētie uzņēmumi iesniedz savai valdei ziņojumu, kurā ietverti 2. punktā minētās revīzijas rezultāti.

24. pants

Kopīgi iepirkumi

1. Komisija izveido un ekspluatē sistēmu, kura agregē pieprasījumu no Savienībā iedibinātiem ieinteresētajiem uzņēmumiem, kas patērē stratēģiskās izejvielas, un dalībvalstu iestādēm, kas atbild par stratēģiskajiem krājumiem, un meklē piegādātāju piedāvājumus, lai apmierinātu šo kopējo pieprasījumu. Tas attiecas gan uz nepārstrādātām, gan pārstrādātām stratēģiskām izejvielām.
2. Izveidodama un ekspluatēdama 1. punktā minēto sistēmu, Komisija:
 - (a) izvēlas, kurām stratēģiskajām izejvielām un kurā pārstrādes posmā sistēmu var izmantot, ņemot vērā dažādu stratēģisko izejvielu relatīvo piegādes risku un vajadzību veidot stratēģiskos krājumus saistībā ar šiem materiāliem, pamatojoties uz informāciju, kas savākta saskaņā ar 21. un 22. pantu;

- (b) nosaka, kādam jābūt minimālajam pieprasījumam pēc materiāla, lai varētu piedalīties sistēmā, ņemot vērā paredzamo interesentu skaitu un to, ka dalībnieku skaitam jābūt samērīgam.
3. Šī panta punktā minētā sistēma ir pārredzama, un tajā var piedalīties visi Savienībā iedibinātie ieinteresētie uzņēmumi un dalībvalstu iestādes. Dalībvalstis vai jebkādas valsts struktūras, uz kurām attiecas iepirkuma direktīvas 2014/24 vai 2014/25, sistēmā var piedalīties tikai tad, ja šāda dalība ir saderīga ar šīm direktīvām.
4. Savienības uzņēmumi un dalībvalstu iestādes, kas piedalās 1. punktā minētajā sistēmā, pārredzamā veidā var kopīgi risināt iepirkuma sarunas, tostarp par cenām vai citiem iepirkuma līguma noteikumiem, vai izmantot kopīgu iepirkumu, lai panāktu labākus nosacījumus no saviem piegādātājiem vai novērstu deficītu. Iesaistītie Savienības uzņēmumi un dalībvalstu iestādes ievēro Savienības tiesību aktus, tostarp Savienības konkurences tiesības.
5. Subjekti nedrīkst piedalīties kā piegādātāji, piedalīties pieprasījuma agregēšanā, piedalīties kopīgā iepirkumā vai piedalīties kā pakalpojumu sniedzēji, ja:
- (a) tiem piemēro Savienības ierobežojošos pasākumus, kas pieņemti, ievērojot LESD 215. pantu;
- (b) tie tieši vai netieši pieder fiziskām vai juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, uz kurām attiecas šādi Savienības ierobežojošie pasākumi, tie ir šādu fizisku vai juridisku personu, vienību vai struktūru kontrolē vai tie darbojas šādu fizisku vai juridisku personu, vienību vai struktūru vārdā.
6. Atkāpjoties no 176. panta Regulā (ES, Euratom) 2018/1046, Komisija, izmantojot iepirkuma procedūru saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2018/1046, var slēgt līgumu par nepieciešamajiem pakalpojumiem ar Savienībā iedibinātu subjektu, kas darbojas kā pakalpojumu sniedzējs, lai izveidotu un ekspluatētu 1. punktā minēto sistēmu. Izvēlētajam pakalpojumu sniedzējam nav interešu konflikta.
7. Komisija pakalpojumu līgumā nosaka pakalpojumu sniedzējam veicamos uzdevumus, pie kā pieder pieprasījuma iedale, piekļuves tiesību piešķiršana, lai būtu iespējams piekļūt piedāvājumam, visu dalībnieku reģistrācija un verifikācija, darbību publicēšanu un ziņošanu par tām, kā arī visi citi uzdevumi, kas vajadzīgi, lai izveidotu un ekspluatētu sistēmu. Pakalpojumu līgumā nosaka arī praktiskos pakalpojumu sniedzēja darbības aspektus, tostarp IT rīka izmantošanas kārtību, drošības pasākumus, valūtu vai valūtas, maksājumu režīmu un saistības.
8. Pakalpojumu līgumā ar pakalpojumu sniedzēju paredz, ka Komisijai ir tiesības pakalpojumu sniedzēju uzraudzīt un auditēt. Šajā nolūkā Komisijai ir pilnīga piekļuve pakalpojumu sniedzēja rīcībā esošajai informācijai saistībā ar līgumu. Visi serveri un informācija fiziski atrodas un glabājas Savienības teritorijā.
9. Pakalpojumu līgumā ar izraudzīto pakalpojumu sniedzēju nosaka īpašumtiesības uz pakalpojumu sniedzēja iegūto informāciju un paredz minētās informācijas iespējamo nodošanu Komisijai pēc tam, kad pakalpojumu līgums tiek izbeigts vai beidzas tā termiņš.

5. nodaļa Ilgtspēja

1. IEDAĻA APRITĪGUMS

25. pants

Nacionālie pasākumi apritīguma jomā

1. Katra dalībvalsts līdz [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] pieņem un īsteno nacionālās programmas, kurās ietverti pasākumi, kā mērķis ir:
 - (a) palielināt tādu atkritumu savākšanu, kuriem ir liels kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls, un nodrošināt to ieviešanu attiecīgajā reciklēšanas sistēmā, lai maksimāli palielinātu tādu reciklējamu materiālu pieejamību un kvalitāti, ko izmanto par ielaidi kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas kompleksos;
 - (b) palielināt tādu produktu un komponentu atkalizmantošanu, kuriem ir liels kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls;
 - (c) palielināt sekundāro kritiski svarīgo izejvielu izmantošanu ražošanā, tostarp attiecīgā gadījumā ar publisko iepirkumu saistītajos piešķiršanas kritērijos ņemot vērā reciklēto saturu;
 - (d) vairot kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas tehnoloģiju tehnoloģisko briedumu un veicināt materiālefektivitāti un kritiski svarīgo izejvielu aizstāšanu lietojumos vismaz tādā ziņā, ka nacionālajās pētniecības un inovācijas programmā tiek iekļauti attiecīgi atbalsta pasākumi;
 - (e) nodrošināt, ka darbaspēkam ir prasmes, kas vajadzīgas, lai panāktu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes apritīgumu.
2. Šā panta 1. punktā minētās programmas jo īpaši attiecas uz produktiem un atkritumiem, kuriem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem nepiemēro nekādas īpašas prasības par savākšanu, apstrādi, reciklēšanu vai atkalizmantošanu. Attiecībā uz citiem produktiem un atkritumiem pasākumus īsteno saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem.

Kas attiecas uz 1. punkta a) un b) apakšpunktu, minētajā punktā minētās programmas, neskarot LESD 107. un 108. pantu, var ietvert finansiālu stimulu ieviešanu, piemēram, atlaides, finansiālu atlīdzību vai depozīta sistēmas, lai veicinātu tādu produktu atkalizmantošanu, kuriem ir liels kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls, un atkritumu savākšanu no šādiem produktiem.
3. Katra dalībvalsts līdz [PB: lūgums ievietot: 4 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] pieņem un īsteno pasākumus, ar ko veicina kritiski svarīgu izejvielu atgūšanu no ieguves rūpniecības atkritumiem, jo īpaši no slēgtiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, kas saskaņā ar 26. pantu izveidotajā datubāzē identificēti kā tādi, kas satur potenciāli ekonomiski atgūstamas kritiski svarīgas izejvielas.
4. Šā panta 1. un 2. punktā nacionālos valsts pasākumus izstrādā tā, lai saskaņā ar LESD nepieļautu, ka rodas šķēršļi tirdzniecībai un konkurences izkropļojumi.

5. Ziņojot Komisijai datus par reciklēto elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu daudzumiem saskaņā ar 16. panta 6. punktu Direktīvā 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, dalībvalstis atsevišķi norāda un ziņo par to komponentu daudzumiem, kas satur relevantus daudzumus kritiski svarīgu izejvielu un ir izņemti no šādu iekārtu atkritumiem, un par kritiski svarīgu izejvielu daudzumiem, kas atgūti no elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem. Komisija pieņem īstenošanas aktus, kuros nosaka šādas ziņošanas formātu un kārtību. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 37. panta 3. punktā. Pirmais pārskata periods aptver pirmo pilno kalendāro gadu pēc minēto īstenošanas aktu pieņemšanas.
6. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz informāciju par 1. punktā minēto nacionālo programmu pieņemšanu un par to pasākumu īstenošanu, kas veikti saskaņā ar 1. un 2. punktu.
7. Komisija pieņem īstenošanas aktus ar to produktu, komponentu un atkritumu plūsmu sarakstu, ko vismaz var uzskatīt par tādiem, kam ir liels kritiski svarīgu izejvielu atgūšanas potenciāls 1. punkta a) un b) apakšpunkta nozīmē.

Sastādot šo sarakstu, Komisija ņem vērā:

- (a) no šiem produktiem, komponentiem un atkritumu plūsmām atgūstamo kritiski svarīgo izejvielu kopējais daudzums;
- (b) to, cik lielā mērā uz minētajiem produktiem, komponentiem un atkritumu plūsmām attiecas Savienības tiesību akti;
- (c) regulējuma nepilnības;
- (d) īpašas grūtības, kas skar to savākšanu un atkritumu apstrādi;
- (e) esošās savākšanas un atkritumu apstrādes sistēmas, kas uz tām attiecas.

Pirmajā daļā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas norādīta 37. panta 3. punktā.

26. pants

Kritiski svarīgo izejvielu atgūšana no ieguves rūpniecības atkritumiem

1. Operatoriem, kuriem ir pienākums iesniegt atkritumu apsaimniekošanas plānus saskaņā ar Direktīvas 2006/21/EK 5. pantu, iesniedz Direktīvas 2006/21/EK 3. pantā definētajai kompetentajai iestādei sākotnēju ekonomiskā novērtējuma pētījumu par kritiski svarīgo izejvielu iespējamo atgūšanu no:
 - (a) kompleksā glabātajiem ieguves rūpniecības atkritumiem; un
 - (b) radītajiem ieguves rūpniecības atkritumiem vai, ja tas ir efektīvāk, no iegūtajiem materiāliem, pirms tie kļūvuši par atkritumiem.
2. Šā panta 1. punktā minētajā pētījumā iekļauj vismaz aplēsi par ieguves rūpniecības atkritumos un iegūtajos materiālos esošo kritiski svarīgo izejvielu daudzumiem un koncentrāciju, kā arī novērtējumu par to tehnisko un ekonomisko atgūstamību.
3. Esošo atkritumu apsaimniekošanas kompleksu operatori 1. punktā minēto pētījumu iesniedz Direktīvas 2006/21/EK 3. pantā definētajai kompetentajai iestādei līdz [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. Jaunu atkritumu apsaimniekošanas kompleksu operatori šo pētījumu kompetentajai iestādei iesniedz,

kad tie iesniedz atkritumu apsaimniekošanas plānus saskaņā ar Direktīvas 2006/21/EK 5. pantu.

4. Dalībvalstis izveido datubāzi par visiem to teritorijā esošajiem slēgtajiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, tostarp pamestiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem. Datubāze satur šādu informāciju:
 - (a) atkritumu apsaimniekošanas kompleksa atrašanās vieta, platība un atkritumu apjoms;
 - (b) atkritumu apsaimniekošanas kompleksa operators vai bijušais operators un attiecīgā gadījumā to tiesību pārņēmējs;
 - (c) visu ieguves rūpniecības atkritumos un, ja iespējams, sākotnējā minerālu atradnē esošo izejvielu aptuvenie daudzumi un koncentrācija saskaņā ar šā panta 6. punktu;
 - (d) jebkāda papildu informācija, ko dalībvalsts uzskata par relevantu, lai nodrošinātu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu no atkritumu apsaimniekošanas kompleksa.
5. Šā panta 4. punktā minēto datubāzi izveido līdz [PB: lūgums ievietot: 1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un visa informācija ir jāievada līdz [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. To dara pieejamu publiski pieklūstamā un digitālā formātā un atjaunina vismaz reizi divos gados, lai tajā iekļautu vēl citu pieejamo informāciju un nesen slēgtus vai identificētus kompleksus.
6. Lai sniegtu 4. punkta c) apakšpunktā minēto informāciju, dalībvalstis veic vismaz šādas darbības:
 - (a) attiecībā uz visiem slēgtajiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem dalībvalstis līdz [PB: lūgums ievietot: 1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] sagatavo visaptverošu pārskatu par visu pieejamo atļauju dokumentāciju.
 - (b) attiecībā uz tādiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, par kuriem pieejamā informācija *a priori* neizslēdz iespēju, ka tajos ir kritiski svarīgu izejvielu potenciāli ekonomiski atgūstami daudzumi, dalībvalstis līdz [PB: lūgums ievietot: 2 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] veic reprezentatīvu ģeoloģisko paraugšanu;
 - (c) attiecībā uz tādiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, par kuriem šā punkta a) un b) apakšpunktā aprakstītajās darbībās ir konstatēts, ka tajos varētu būt kritiski svarīgu izejvielu potenciāli ekonomiski atgūstami daudzumi, dalībvalstis līdz [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] veic detalizētāku analīzi ar seržu aprakstīšanu vai līdzvērtīgiem paņēmieniem, ja tas ir videi nekaitīgi saskaņā ar piemērojamajām Savienības līmeņa vidiskajām prasībām un attiecīgā gadījumā ar Direktīvas 2006/21/EK prasībām.
7. Šā panta 6. punktā aprakstītās darbības veic, ievērojot valstu tiesību sistēmas paredzētos ierobežojumus attiecībā uz īpašumtiesībām, īpašumtiesībām uz zemi, derīgo izrakteņu resursiem un atkritumiem, un jebkurus citus relevantos noteikumus. Ja darbības kavē šādi faktori, dalībvalsts iestādes cenšas sadarboties ar atkritumu apsaimniekošanas kompleksa operatoru vai īpašnieku. Šā panta 6. punktā aprakstīto darbību rezultātus dara pieejamus kā daļu no datubāzes. Ja iespējams, dalībvalstis

datubāzē iekļauj slēgto ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksu klasifikāciju saskaņā ar ANO resursu pamatklasifikāciju.

27. pants

Pastāvīgo magnētu reciklējamība

1. No [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīces, vēja enerģijas ģeneratorus, rūpniecības robotus, mehāniskos transportlīdzekļus, vieglos transportlīdzekļus, aukstumģeneratorus, siltumsūkņus, elektromotorus, tostarp, ja tie ir integrēti citos produktos, automātiskās veļas mazgāšanas mašīnas, veļas žāvētājus, mikroviļņu krāsnis, putekļsūcējus vai trauku mazgāšanas mašīnas, nodrošina, ka uz šiem produktiem ir skaidri redzama, skaidri salasāma un neizdzēšama etiķete, kurā norādīts:
 - (a) vai produkts satur vienu vai vairākus pastāvīgos magnētus vai nē;
 - (b) ja produkts satur vienu vai vairākus pastāvīgos magnētus — vai šie magnēti pieder vienam no šādiem veidiem:
 - i) neodīma-dzelzs-borona magnēti;
 - ii) samārija-kobalta magnēti;
 - iii) alumīnija-niķeļa-kobalta magnēti;
 - iv) ferīta magnēti.
2. Komisija pieņem īstenošanas aktu, ar ko nosaka 1. punktā minētā marķējuma formātu. Minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar 37. panta 3. punktā minēto pārbaudes procedūru.
3. No [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū 1. punktā minētos produktus, kuri satur vienu vai vairākus 1. punkta b) apakšpunkta i)–iii) punktā minētie pastāvīgie magnēti, nodrošina, ka uz produkta vai tajā ir datu nesējs.
4. Šā panta 3. punktā minēto datu nesēju sasaista ar unikālu produkta identifikatoru, kas ļauj piekļūt šādām ziņām:
 - (a) atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme un pasta adrese un, ja iespējams, elektroniskie saziņas līdzekļi;
 - (b) informācija par visu produktā iekļauto pastāvīgo magnētu masu, atrašanās vietu un ķīmisko sastāvu, kā arī par magnētu pārklājumu, līmju un jebkādu izmantoto piedevu klātbūtni un veidu;
 - (c) informācija par to, kā piekļūt visiem produktā iekļautajiem pastāvīgajiem magnētiem un izņemt tos, tostarp vismaz par visu izņemšanas posmu secību, rīkiem vai tehnoloģijām, kas vajadzīgi, lai piekļūtu pastāvīgajam magnētam un to izņemtu, neskarot Direktīvas 2012/19/ES 15. panta 1. punktu.
5. Attiecībā uz produktiem, kuros esošie pastāvīgie magnēti ir tikai vienā vai vairākos produktā ievietotos elektromotoros, 4. punkta b) apakšpunktā minēto informāciju var aizstāt ar informāciju par šo elektromotoru atrašanās vietu, un 4. punkta c) apakšpunktā minēto informāciju var aizstāt ar informāciju par to, kā piekļūt

elektromotoriem un tos izņemt, tostarp vismaz par visu izņemšanas posmu secību, rīkiem vai tehnoloģijām, kas vajadzīgi, lai piekļūtu elektromotoriem un tos izņemtu.

6. Attiecībā uz 3. punktā minētajiem produktiem, kuriem saskaņā ar citu Savienības tiesību aktu ir vajadzīga Regulā XX/XXXX [Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula] definētā produkta pase, 4. punktā minēto informāciju iekļauj produkta pasē.

7. Šā panta 3. punktā minētā informācija ir pilnīga, atjaunināta un precīza, un tā ir pieejama vismaz tikpat ilgi kā produkta tipiskais kalpošanas laiks plus desmit gadi, tostarp pēc atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas maksātnespējas, likvidācijas vai darbības pārtraukšanas Savienībā.

Šā panta 4. punktā minētā informācija attiecas uz produkta modeli vai, ja informācija par tā paša modeļa dažādām vienībām ir atšķirīga, uz konkrētu partiju vai vienību. Šā panta 4. punktā minētā informācija ir pieejama reciklētājiem, tirgus uzraudzības iestādēm un muitas dienestiem.

8. Piemēro [PB: lūgums ievietot atsauci uz ilgtspējīgu produktu ekodizaina regulu] Regulas (ES).../... 9. panta 1. punkta c) un d) apakšpunktu, 10. pantu un 13. pantu, kā arī attiecīgās definīcijas minētās regulas 2. pantā.

Pirms 3. punktā minētā produkta laišanas tirgū fiziskas vai juridiskas personas nodrošina, ka 4. punktā minētais unikālais produkta identifikators tiek augšupielādēts Regulas (ES).../... [Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula] [12. panta 1. punktā] minētajā reģistrā.

Pirmās un otrās daļas vajadzībām atsauci Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] 10. panta b) punktā uz “piemērojamo deleģēto aktu, kas pieņemts saskaņā ar 4. pantu” un atsauci minētās regulas 10. panta f) punktā un 13. panta 2. punktā uz “deleģētajiem aktiem, kas pieņemti saskaņā ar 4. pantu” lasa kā atsauci uz šo regulu.

9. Ja informācijas prasības par pastāvīgo magnētu reciklēšanu ir noteiktas deleģētajos aktos, kas pieņemti saskaņā ar Regulas XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula] 4. pantu, vai citos Savienības saskaņošanas tiesību aktos, kas vēlti kādam no 1. punktā uzskaitītajiem produktiem, šīs prasības piemēro šā panta noteikumu vietā.
10. Produktus, kas galvenokārt paredzēti aizsardzības vai kosmosa lietojumiem, atbrīvo no šā panta prasībām.
11. Magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīcēm, mehāniskajiem transportlīdzekļiem un vieglajiem transportlīdzekļiem, kas ir L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu, šā panta prasības piemēro no [PB: lūgums ievietot: 5 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas].
12. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu VI pielikumu nolūkā sagatavot vai atjaunināt sarakstu ar kombinētās nomenklatūras⁴⁹ kodiem un produktu aprakstiem, kas atbilst 1. punktā minētajiem produktiem, lai atvieglotu muitas dienestu darbu saistībā ar minētajiem produktiem un šajā pantā un 28. pantā noteiktajām prasībām.

⁴⁹

Kombinētā nomenklatūra Regulas (EEK) Nr. 2658/87 I pielikumā.

Pastāvīgo magnētu reciklējamība

1. No [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] vai 2 gadus pēc 2. punktā minētā deleģētā akta stāšanās spēkā atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk, jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū 27. panta 1. punktā minētos produktus, kuros ir viens vai vairāki 27. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) līdz iii) punktā minētie pastāvīgie magnēti un kuru visu šādu pastāvīgo magnētu kopējā masa pārsniedz 0,2 kg, brīvpiekļuves tīmekļa vietnē publisko, kāds ir no pēcpatēriņa atkritumiem atgūtā neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta īpatsvars produktā iestrādātajos pastāvīgajos magnētos.

2. Līdz [PB: lūgums ievietot: 2 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] Komisija pieņem deleģēto aktu saskaņā ar 36. pantu, ar ko šo regulu papildina, paredzot noteikumus par to, kā aprēķināt un verificēt, kāds ir no ražošanas atkritumiem vai pēcpatēriņa atkritumiem atgūtā neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta īpatsvars 1. punktā minētajos produktos iestrādātajos pastāvīgajos magnētos.

Aprēķināšanas un verificācijas noteikumos norāda piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru no Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā noteiktajiem moduļiem, veicot attiecīgajiem produktiem vajadzīgos pielāgojumus. Nosakot piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:

- (a) vai attiecīgais modulis ir piemērots produkta veidam un samērīgs ar sabiedrības interesēm;
- (b) vai ir pieejamas kompetentas un neatkarīgas trešās personas, kas spēj veikt potenciālos trešai personai uzticētos atbilstības novērtēšanas uzdevumus;
- (c) ja obligāti ir jāiesaista trešā persona, nepieciešamība ražotājam izvēlēties starp kvalitātes nodrošināšanas un produkta sertifikācijas moduļiem, kas izklāstīti Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā.

3. Pēc 2030. gada 31. decembra Komisija var pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem papildina šo regulu, nosakot, kādam jābūt no pēcpatēriņa atkritumiem atgūta neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta minimālajam īpatsvaram pastāvīgajā magnētā, kurš iestrādāts 1. punktā minētajos produktos.

Pirmajā daļā minētajos deleģētajos aktos paredz pārejas periodus, kuru ilgums atkarīgs no tā, cik grūti ir pasākuma aptvertos produktus pielāgot tā, lai nodrošinātu atbilstību.

Pirmajā daļā minētā minimālā īpatsvara pamatā ir iepriekšējs ietekmes novērtējums, ņemot vērā šādus faktorus:

- (a) no pēcpatēriņa atkritumiem atgūta neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta esošā un prognozētā pieejamība;
- (b) informācija, kas savākta saskaņā ar 1. punktu, un reciklētā satura īpatsvara relatīvais sadalījums pastāvīgajos magnētos, kas iestrādāti 1. punktā minētajos produktos, kurus laiž tirgū;
- (c) tehnikas un zinātnes attīstība, tostarp būtiskas izmaiņas pastāvīgo magnētu tehnoloģijās, kas ietekmē atgūto materiālu veidu;

- (d) minimālā īpatsvara efektīvs un potenciāls devums Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanā;
 - (e) iespējamā ietekme uz tādu produktu funkcionēšanu, kuros iestrādāti pastāvīgie magnēti;
 - (f) nepieciešamība novērst nesamērīgu negatīvu ietekmi uz pastāvīgo magnētu un pastāvīgos magnētus saturošu produktu pieejamību cenas ziņā.
4. Ja prasības par pastāvīgo magnētu reciklēto saturu ir noteiktas deleģētajos aktos, kas pieņemti saskaņā ar Regulas XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula] 4. pantu, vai citos Savienības saskaņošanas tiesību aktos, kas veltīti kādam no 1. punktā uzskaitītajiem produktiem, šīs prasības piemēro šā panta noteikumu vietā.
5. No 1. punkta prasības piemērošanas dienas fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū 1. punktā minētos produktus, t.i., piedāvā 1. punktā minētos produktus pārdošanai, tostarp tālpārdošanā, vai izstāda tos komercdarbības gaitā, nodrošina, ka to klientiem pirms pārdošanas līguma saistību uzņemšanās ir pieejama 1. punktā minētā informācija.
- Fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū 1. punktā minētos produktus, nesniedz vai neizvieto marķējumus, zīmes, simbolus vai uzrakstus, kas var maldināt vai mulsināt klientus attiecībā uz 1. punktā minēto informāciju. Produktus, kas galvenokārt paredzēti aizsardzības vai kosmosa lietojumiem, atbrīvo no šā panta prasībām.
6. Magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīcēm, mehāniskajiem transportlīdzekļiem un vieglajiem transportlīdzekļiem, kas ir L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu, 1. un 6. punktā noteiktās prasības piemēro 5 gadus pēc 2. punktā minētā deleģētā akta spēkā stāšanās dienas.

2. IEDAĻA

SERTIFIKĀCIJA UN VIDISKĀ PĒDA

29. pants

Atzītas shēmas

1. Valdības vai organizācijas, kas ir izstrādājušas un pārbauda sertifikācijas shēmas, kas saistītas ar kritiski svarīgu izejvielu ilgtspēju ("shēmas īpašnieki"), var pieteikt savas shēmas Komisijas atzīšanai.
- Pirmajā daļā minētajos pieteikumos iekļauj visus relevantos pierādījumus, kas saistīti ar IV pielikumā noteikto kritēriju izpildi. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, kuros precizē vismaz pieteikumā iekļaujamo informāciju. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 37. panta 3. punktā.
2. Ja, pamatojoties uz pierādījumiem, kas sniegti saskaņā ar 1. punktu, Komisija konstatē, ka sertifikācijas shēma atbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem, tā pieņem īstenošanas aktu, ar ko minētajai shēmai piešķir atzīšanu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 37. panta 3. punktā.
3. Komisija periodiski pārbauda, vai atzītās shēmas joprojām atbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem.

4. Atzīto shēmu īpašnieki nekavējoties informē Komisiju par visām izmaiņām vai atjauninājumiem atzītajās shēmās. Komisija novērtē, vai šādas izmaiņas vai atjauninājumi ietekmē atzīšanas pamatu, un attiecīgi rīkojas.
5. Ja ir pierādījumi par atkārtotiem vai nozīmīgiem gadījumiem, kad operatori, kas īsteno atzītu shēmu, nav izpildījuši minētās shēmas prasības, Komisija, apspriežoties ar atzītās shēmas īpašnieku, pārbauda, vai šie gadījumi liecina par trūkumiem shēmā, kas ietekmē atzīšanas pamatu, un attiecīgi rīkojas.
6. Ja Komisija konstatē trūkumus atzītā shēmā, kas ietekmē atzīšanas pamatu, tā var shēmas īpašniekam dot pietiekamu laiku, kurā veikt korektīvos pasākumus.
7. Ja shēmas īpašnieks neveic vai atsakās veikt vajadzīgos korektīvos pasākumus un ja Komisija ir konstatējusi, ka 6. punktā minētie trūkumi nozīmē, ka shēma vairs neatbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem, Komisija pieņem īstenošanas aktu, ar ko atsauc shēmas atzīšanu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 37. panta 3. punktā.
8. Komisija izveido un regulāri atjaunina atzīto shēmu reģistru. Minēto reģistru dara publiski pieejamu brīvpiekļuves tīmekļa vietnē.

30. pants

Vidiskās pēdas deklarācija

1. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai papildinātu šo regulu, paredzot noteikumus par dažādu kritiski svarīgu izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanu un verifikāciju saskaņā ar V pielikumu un ņemot vērā zinātniski pamatotas novērtēšanas metodes un attiecīgos starptautiskos standartus. Aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos nosaka, kura ir vissvarīgākā ietekmes kategorija. Pēdas deklarācija attiecas tikai uz minēto ietekmes kategoriju.
2. Komisija var pieņemt konkrētai kritiski svarīgai izejvielai veltītus aprēķināšanas un verifikācijas noteikumus, ja tā, apsvērusi dažādas attiecīgās vidiskās ietekmes kategorijas, ir secinājusi, ka attiecīgajam kritiski svarīgajam izejmateriālam ir būtiska vidiskā pēda un ka ir nepieciešami un samērīgi noteikt pienākumu, ka, laižot minēto materiālu tirgū, ir jādeklarē tā vidiskā pēda attiecībā uz vissvarīgāko ietekmes kategoriju, jo tas veicinātu Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanu, proti, sekmētu tādu kritiski svarīgu izejvielu piegādi, kurām ir mazāka vidiskā pēda.
3. Apsverot, vai 2. punktā paredzētais pienākums ir nepieciešams, Komisija ņem vērā šādus faktorus:
 - (a) vai un kā Savienības klimata un vidiskie mērķi jau tiek sasniegti ar citu Savienības tiesību aktu palīdzību, kuri ir piemērojami attiecīgajām kritiski svarīgajām izejvielām;
 - (b) vai pastāv un tiek ieviesti relevanti starptautiski standarti un vadlīnijas vai vismaz izredzes par šādiem standartiem vienoties starptautiskā līmenī, kā arī ilgtspējīga prakse tirgū, tostarp brīvprātīgās shēmas, kas atzītas saskaņā ar 29. pantu;
 - (c) Savienības stratēģisko partnerību, stratēģisko projektu, tirdzniecības nolīgumu un citu starptautisku instrumentu efektivitāte un Savienības īstenoto pasākumu efektivitāte Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanā.

4. Komisija veic iepriekšēju ietekmes novērtējumu, lai izlemtu, vai pieņemt deleģēto aktu saskaņā ar 1. punktu. Šāds novērtējums:
- (a) cita starpā pamatojas uz apspriešanos ar:
 - (a) visām relevantajām ieinteresētajām personām, piemēram, rūpniecības nozari, tostarp pakārtoto rūpniecību, MVU un attiecīgā gadījumā amatniecības nozari, sociālajiem partneriem, tirgotājiem, mazumtirgotājiem, importētājiem, vides aizsardzības grupām un patērētāju organizācijām;
 - (b) trešām valstis, kuru tirdzniecību ar Savienību šis pienākums var būtiski ietekmēt;
 - (c) valdi;
 - (b) nodrošina, ka neviens šāds pasākums netiek sagatavots, pieņemts vai piemērots, lai radītu nevajadzīgus šķēršļus starptautiskajai tirdzniecībai vai lai tā rezultātā šķēršļi rastos, un ka tas tirdzniecību ierobežo tikai tādā mērā, kādā tas nepieciešams Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanai, ņemot vērā trešo valstu piegādātāju spēju ievērot šādu deklarāciju tā, lai netiktu nesamērīgi ietekmētas kopējās tirdzniecības plūsmas un kritiski svarīgo izejvielu izmaksas;
 - (c) novērtē, vai pasākums palīdzētu sasniegt Savienības klimata un vidiskos mērķus, tomēr nesamērīgi neietekmējot Savienības rūpniecības iespējas iegūt attiecīgās kritiski svarīgās izejvielas.
5. Jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, par kurām Komisija ir pieņēmusi aprēķināšanas un verifikācijas noteikumus saskaņā ar 1. punktu, dara pieejamu vidiskās pēdas deklarāciju.
- Pirmajā daļā noteikto prasību piemēro katram atsevišķam kritiski svarīgu izejvielu veidam, ko laiž tirgū, un to nepiemēro kritiski svarīgām izejvielām, kas iekļautas starpproduktos vai galaproduktos.
6. Šā panta 5. punktā minētajā vidiskās pēdas deklarācijā iekļauj šādu informāciju:
- (a) atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme un pasta adrese un, ja iespējams, elektroniskie saziņas līdzekļi;
 - (b) informācija par kritiski svarīgo izejvielu veidu, uz kuru attiecas deklarācija;
 - (c) attiecīgā gadījumā informācija par valsti un reģionu, kurā kritiski svarīgās izejvielas tika iegūtas, pārstrādātas, rafinētas un reciklētas;
 - (d) kritiski svarīgo izejvielu vidiskā pēda, kas aprēķināta saskaņā ar piemērojamajiem verifikācijas un aprēķināšanas noteikumiem, kuri pieņemti saskaņā ar 1. punktu;
 - (e) vidiskās pēdas snieguma klase, kurai kritiski svarīgā izejviela atbilst un kura noteikta saskaņā ar piemērojamo deleģēto aktu, kas pieņemts saskaņā ar 7. punktu;
 - (f) saite uz tīmekļa vietni, kur var piekļūt vidiskās pēdas deklarēšanas rezultātus pamatojošā pētījuma publiskai versijai.
7. Komisija var pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot vidiskās pēdas snieguma klases kritiski svarīgām izejvielām, attiecībā uz

kurām saskaņā ar V pielikumu ir pieņemti aprēķināšanas un verifikācijas noteikumi saskaņā ar 1. punktu.

8. Vidiskās pēdas deklarāciju dara pieejamu brīvpiekluves tīmekļvietnē.

Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktu, ar ko nosaka 5. punktā minētās vidiskās pēdas deklarācijas formātu. Minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar 37. panta 3. punktā minēto pārbaudes procedūru.

9. Piedāvājot kritiski svarīgas izejvielas pārdošanai, tostarp tālpārdošanai, vai izstādot tās komercdarbības gaitā, fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, nodrošina, ka to klientiem ir piekļuve vidiskās pēdas deklarācijai pirms pārdošanas līguma noslēgšanas.

Fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, nesniedz vai neizvieto marķējumus, zīmes, simbolus vai uzrakstus, kas var maldināt vai mulsināt klientus attiecībā uz vidiskās pēdas deklarāciju iekļauto informāciju.

3. IEDAĻA

BRĪVA APRITE, ATBILSTĪBA UN TIRGUS UZRAUDZĪBA

31. pants

Brīva aprite

1. Dalībvalstis tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar informāciju par pastāvīgo magnētu pārstrādi vai reciklēto saturu, vai ar informāciju par šīs regulas aptverto kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu, neaizliedz, neierobežo vai nekavē darīt pieejamus tirgū vai laist ekspluatācijā ražojumus, kuros ir pastāvīgie magnēti vai kritiski svarīgas izejvielas, kas atbilst šai regulai.
2. Dalībvalstis nekavē gadatirgos, izstādēs, demonstrējumos vai līdzīgos pasākumos izstādīt produktus, kuros ir šai regulai neatbilstoši pastāvīgie magnēti vai kritiski svarīgas izejvielas, ar nosacījumu, ka labi redzama zīme skaidri norāda uz to, šādi produkti vai materiāli neatbilst šīs regulas prasībām un ka tos nevar darīt pieejamus tirgū līdz laikam, kad šāda atbilstība būs nodrošināta.

32. pants

Atbilstība un tirgus uzraudzība

1. Pirms tirgū laiž produktu, uz kuru attiecas 27. vai 28. pants, atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nodrošina, ka ir veikta piemērojamā atbilstības novērtēšanas procedūra un ka ir sagatavota vajadzīgā tehniskā dokumentācija. Ja atbilstības novērtēšanas procedūrā ir pierādīta produkta atbilstība piemērojamajām prasībām, atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nodrošina, ka ir sagatavota ES atbilstības deklarācija un ir piestiprināta CE zīme.
2. To produktu atbilstības novērtēšanas procedūra, uz kuriem attiecas 27. panta prasības, ir Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] IV pielikumā noteiktā procedūra, izņemot tad, ja uz minētajiem produktiem attiecas arī 28. pantā noteiktās prasības, un šādā gadījumā atbilstības novērtēšanas procedūra ir procedūra, kas izklāstīta saskaņā ar 28. panta 2. punktu pieņemtajos aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos.

3. Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] IX nodaļu un 37., 38. un 39. pantu, kā arī attiecīgās definīcijas minētās regulas 2. pantā piemēro attiecībā uz prasībām, kas piemērojamas Savienības tirgū laistiem produktiem, kā noteikts 27. un 28. pantā.
4. Attiecībā uz tirgus uzraudzību piemēro šādus noteikumus:
 - (a) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] XII nodaļu, kā arī attiecīgās definīcijas minētās regulas 2. pantā piemēro attiecībā uz prasībām, kas piemērojamas Savienības tirgū laistiem produktiem, kā noteikts 27., 28. vai 30. pantā;
 - (b) Papildus ekodizaina prasībām, kas noteiktas saskaņā ar Regulu (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] dalībvalstis 27., 28. un 30. pantā noteiktās prasības skata minētās regulas 59. panta 1. punktā minētā rīcības plāna kontekstā;
 - (c) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] 60. pants un 61. panta 1. punkts attiecas arī uz prasībām, kas noteiktas 27., 28. un 30. pantā;
 - (d) Papildus ekodizaina prasībām, kas noteiktas saskaņā ar Regulu (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] Komisija minētās regulas 61. panta 2. un 3. punktā minētajā ziņojumā iekļauj informāciju par 27., 28. un 30. pantā noteiktajām prasībām;
 - (e) Īstenojot Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] 62. pantu, minētajā pantā minētā administratīvās sadarbības grupa ("ADCO") un Komisija ņem vērā arī 27., 28. un 30. pantā noteiktās prasības.
5. Šā panta 3. un 4. punkta vajadzībām Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] relevantās daļas piemēro šādi:
 - (a) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] atsauc uz "ekodizaina prasībām, kas norādītas piemērojamajos atbilstīgi 4. pantam pieņemtajos deleģētajos aktos" 37. panta 1. punktā, "prasībām, kas noteiktas piemērojamajos atbilstīgi 4. pantam pieņemtajos deleģētajos aktos" 63. panta 1. punktā un "prasībām, kas noteiktas relevantajā atbilstīgi 4. pantam pieņemtajā deleģētajā aktā" 63. panta 5. punktā lasa kā atsauci uz "šīs regulas 27. un 28. pantā noteiktajām prasībām";
 - (b) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] 37. panta 3. punkta un 63. panta 1. punkta atsauc uz "produktu, uz kuru attiecas atbilstīgi 4. pantam pieņemts deleģētais akts" lasa kā atsauci uz "produktiem vai materiāliem, uz kuriem attiecas šīs regulas 27. un 28. pantā noteiktās prasības";
 - (c) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] 41. panta atsauci uz "atbilstības novērtēšanas uzdevumiem, kas paredzēti saskaņā ar 4. pantu pieņemtajos deleģētajos aktos" un 45. panta 10. punkta atsauci uz "atbilstības novērtēšanas uzdevumiem saskaņā ar relevantajiem atbilstīgi 4. pantam pieņemtajiem deleģētajiem aktiem" lasa kā atsauci uz "atbilstības novērtēšanas uzdevumiem, kas paredzēti saskaņā ar šīs regulas 28. panta 2. punktu pieņemtajos aprēķina un verifikācijas noteikumos";
 - (d) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz IPER] 53. panta 1. punkta atsauci uz "atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas noteiktas atbilstīgi 4. pantam pieņemtajos deleģētajos aktos" lasa kā atsauci uz

“atbilstības novērtēšanas uzdevumiem, kas paredzēti saskaņā ar šīs regulas 28. panta 2. punktu pieņemtajos aprēķina un verifikācijas noteikumos”;

6. Šo pantu nepiemēro ražojumiem, uz kuriem attiecas tipa apstiprinājums saskaņā ar Regulu 2018/858 un Regulu 168/2013.

6. nodaļa

Stratēģiskās partnerības

33. pants

Stratēģiskās partnerības

1. Valde periodiski apspriež šādus jautājumus:
 - (a) kādā mērā Savienības noslēgtās stratēģiskās partnerības palīdz:
 - i) uzlabot Savienības piegādes drošību;
 - ii) sasniegt 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā noteikto etalonatzīmi;
 - iii) uzlabot sadarbību kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē starp Savienību un partnervalstīm;
 - (b) saskaņotība un iespējamā sinerģija starp dalībvalstu divpusējo sadarbību ar relevantām trešām valstīm un darbībām, ko Savienība veic stratēģisko partnerību kontekstā;
 - (c) ar kurām trešām valstīm būtu prioritāri jānoslēdz stratēģiskās partnerības, ņemot vērā šādus aspektus:
 - i) iespējamais devums piegādes drošībā, ņemot vērā trešās valsts potenciālās rezerves, ieguves, pārstrādes un reciklēšanas jaudas, kas saistītas ar kritiski svarīgām izejvielām;
 - ii) vai trešās valsts tiesiskais regulējums ir tāds, ka ir iespējams veikt vidiskās ietekmes monitoringu, vidisko ietekmi novērst un samazināt līdz minimumam, piekopt sociāli atbildīgu praksi, tostarp ievērot cilvēktiesības un darba tiesības, jēgpilni sadarboties ar vietējām kopienām, piekopt pārredzamu uzņēmējdarbības praksi un novērst nelabvēlīgu ietekmi uz valsts pārvaldes pienācīgu darbību un tiesiskumu;
 - iii) vai pastāv sadarbības nolīgumi starp trešo valsti un Savienību, un — attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm — *Global Gateway* investīciju projektu izvēšanas potenciālu;
 - iv) attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm — vai un kā partnerība varētu veicināt vietējo pievienoto vērtību un būtu abpusēji izdevīga partnervalstij un Savienībai.
2. Valde 1. punkta kontekstā un ciktāl tas attiecas uz jaunietekmes tirgu un jaunattīstības valstu ekonomiku, nodrošina sadarbību ar citiem relevantiem koordinācijas forumiem, tostarp tiem, kas izveidoti kā daļa no *Global Gateway* stratēģijas.
3. Dalībvalstis:

- a) koordinē darbību ar Komisiju, lai nodrošinātu saskaņotību starp to divpusējo sadarbību ar attiecīgajām trešām valstīm un Savienības nesaistošajām stratēģiskajām partnerībām ar trešām valstīm, kuru darbības joma ietver vismaz kritiski svarīgu izejvielu vērtības ķēdi;
- b) atbalsta Komisiju stratēģiskajās partnerībās izklāstīto sadarbības pasākumu īstenošanā.

7. nodaļa Pārvaldība

34. pants

Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde

1. Tiek izveidota Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde.
2. Valde veic šajā regulā noteiktos uzdevumus.

35. pants

Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdes sastāvs un darbība

1. Valdi veido dalībvalstis un Komisija. To vada Komisija.
2. Katra dalībvalsts dalībai valdē ieceļ augsta līmeņa pārstāvi. Ja tas ir relevanti, ņemot vērā funkciju un speciālās zināšanas, dalībvalsts var iecelt vairākus pārstāvjus, kas nodarbojas ar dažādiem valdes uzdevumiem. Katram valdes loceklim ir aizvietotājs.
3. Valde pēc Komisijas priekšlikuma ar tās locekļu vienkāršu balsu vairākumu pieņem savu reglamentu.
4. Valde tiekas, lai nodrošinātu šajā regulā norādīto uzdevumu faktisku izpildi. Vajadzības gadījumā Valde sanāk pēc Komisijas pamatota pieprasījuma.

Valde sanāk vismaz:

- (a) reizi 3 mēnešos, lai novērtētu stratēģisko projektu pieteikumus saskaņā ar 3. nodaļas 1. iedaļu;
 - (b) reizi 6 mēnešos, lai izstrādātu monitoringu saskaņā ar 4. nodaļu;
 - (c) reizi gadā, lai apspriestu, kā veicies ar to dalībvalstu pienākumu īstenošanu, kas saistīti ar 3. nodaļas 4. iedaļā izklāstīto izpēti, tostarp ņemot vērā kritisko vai stratēģisko izejvielu sarakstu atjauninājumus.
5. Komisija valdei palīdz, nodrošinot izpildsekretariātu, kas sniedz tehnisku un loģistikas atbalstu.
 6. Valde var izveidot pastāvīgas vai pagaidu apakšgrupas, kurām uztic konkrētus jautājumus un uzdevumus.

Valde izveido vismaz šādas pastāvīgās apakšgrupas:

- (a) apakšgrupa, kas apspriež un koordinē finansējumu stratēģiskiem projektiem saskaņā ar 15. pantu; kā novērotājus uzaicina pārstāvjus no valsts attīstību veicinošām bankām un iestādēm, Eiropas attīstības finanšu iestādēm, Eiropas

Investīciju bankas grupas, citām starptautiskām finanšu iestādēm, tostarp Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, un attiecīgā gadījumā privātām finanšu iestādēm;

- (b) apakšgrupa, kurā sanāk valstu ģeoloģiskie institūti vai apsekotāji, vai, ja šāda institūta vai apsekotāja nav, relevantā valsts iestāde, kas atbild par vispārīgo izpēti, lai veicinātu 18. pantā minēto valsts izpētes programmu koordinēšanu;
 - (c) apakšgrupa, kurā sanāk valstu piegādes un informācijas aģentūras, kas nodarbojas ar kritiski svarīgām izejvielām, vai, ja šādas aģentūras nav, attiecīgā valsts iestāde, kas atbild par minēto jautājumu, lai palīdzētu veikt 19. pantā noteiktos monitoringa uzdevumus;
 - (d) apakšgrupa, kurā sanāk valstu ārkārtas situāciju aģentūras un valstu iestādes, kas atbildīgas par stratēģiskajiem krājumiem, vai, ja šādas aģentūras vai iestādes nav, attiecīgā valsts iestāde, kas atbild par minēto jautājumu, lai palīdzētu 22. pantā minētajā stratēģisko krājumu koordinēšanā.
7. Valde savās sanāksmēs, arī 6. punktā minētajās pastāvīgajās vai pagaidu apakšgrupās, kā novērotājus aicina piedalīties Eiropas Parlamenta pārstāvjus.
- Attiecīgā gadījumā valde var uzaicināt ekspertus, citas trešās personas vai trešo valstu pārstāvjus piedalīties 6. punktā minēto pastāvīgo vai pagaidu apakšgrupu sanāksmēs novērotāja statusā vai sniegt rakstisku pienesumu.
- Veikdama savus uzdevumus, valde attiecīgā gadījumā nodrošina koordināciju, sadarbību un informācijas apmaiņu ar attiecīgajām krīzes reaģēšanas un krīzgatavības struktūrām, kas izveidotas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.
8. Valde veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu drošu apiešanos ar konfidencialu un komerciāli sensitīvu informāciju un tās apstrādi.
9. Valde dara visu iespējamo, lai panāktu konsensu.

8. nodaļa

Deleģētās pilnvaras un komitejas procedūra

36. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 3. panta 2. punktā, 4. panta 2. punktā, 5. panta 2. punktā, 27. panta 12. punktā, 28. panta 2. punktā un 30. panta 1. un 5. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz astoņu gadu laikposmu no [PB: lūgums ievietot: viens mēnesis pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms sešu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt šīs regulas 3. panta 2. punktā, 4. panta 2. punktā, 5. panta 2. punktā, 27. panta 12. punktā, 28. panta 2. punktā un 30. panta 1. un 5. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā

dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Apspriešanās ar dalībvalstu ekspertiem notiek pēc apspriešanās saskaņā ar 14. pantu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 3. panta 2. punktu, 4. panta 2. punktu, 5. panta 2. punktu, 27. panta 12. punktu, 28. panta 2. punktu un 30. panta 1. un 5. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divu mēnešu laikā pēc tā paziņošanas Eiropas Parlamentam un Padomei ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja līdz minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu var pagarināt par diviem mēnešiem.

37. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz [PB: lūgums ievietot atsauci uz šo tiesību aktu] īstenošanas komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.
3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

9. nodaļa Grozījumi

38. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2018/1724

Regulu (ES) 2018/1724 groza šādi:

- (1) regulas I pielikuma pirmajā slejā pievieno jaunu rindu “S. Kritiski svarīgu izejvielu projekti”;
- (2) regulas I pielikuma otrajā slejā rindā “S. Kritiski svarīgu izejvielu projekti” pievieno šādus punktus:
 - “1. Informācija par atļauju piešķiršanas procesu
 - 2. Informācija par finansēšanas un investīciju pakalpojumiem
 - 3. Informācija par finansējuma ieguves iespējām Savienības vai dalībvalstu līmenī
 - 4. informācija par uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumiem, tostarp, bet ne tikai, attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju, vietējiem nodokļu tiesību aktiem, darba tiesībām”;
- (3) regulas II pielikuma pirmajā slejā pievieno jaunu rindu “Kritiski svarīgu izejvielu projekti”;

- (4) regulas II pielikuma otrajā slejā rindā “Kritiski svarīgu izejvielu projekti” pievieno šādu punktu:
- “Procedūra, kas saistīta ar visām relevantajām administratīvajām atļaujām, kuras vajadzīgas, lai plānotu, būvētu, paplašinātu un īstenotu neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas projektus, ietverot ar būvniecību, ķīmikālijām un tīkla pieslēgumu saistītas atļaujas, kā arī vidiskos novērtējumus un pilnvarojumus, ja tādi ir vajadzīgi, un kas ietver visus administratīvos pieteikumus un procedūras”;
- (5) regulas II pielikuma trešajā slejā rindā “Kritiski svarīgu izejvielu projekti” pievieno šādu punktu:
- “Visi izvaddati, kas attiecas uz procedūrām, sākot ar pieteikuma derīguma atzīšanu un beidzot ar visaptveroša lēmuma par procedūras iznākumu paziņošanu, ko veic atbildīgā valsts kompetentā iestāde”;
- (6) regulas III pielikumā pievieno šādu punktu:
- “9) Valsts kompetentās iestādes, kas minētas [PB: lūgums ievietot atsauci uz šo priekšlikumu]” 8. panta 1. punktā.

39. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2019/1020

Regulu (ES) 2019/1020 groza šādi:

- (1) regulas 4. panta 5. punktā tekstu “(ES) 2016/425(35) un (ES) 2016/426(36)” aizstāj ar šādu tekstu: “(ES) 2016/425 (*), (ES) 2016/426 (**) un [(ES) [...]] [šīs regulas pieņemšanas gads]/...(***);
- (2) I pielikumā pievieno šādu punktu: “X [PB: lūgums ievietot nākamo kārtas numuru] Regula (ES).../..., ar ko izveido satvaru drošas un ilgtspējīgas kritiski svarīgu izejvielu piegādes nodrošināšanai un groza Regulu (ES) 2019/1020 [PB: lūgums ievietot šīs regulas publikācijas atsauci], ciktāl tā attiecas uz minētās regulas 27., 28. vai 30. pantā izklāstītajām prasībām.”

40. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2018/858

Regulas (ES) 2018/858 II pielikumu groza šādi:

I daļas tabulā iekļauj šādu ierakstu:

[PB: lūgums ievietot nākamo kārtas numuru G sadaļā]	Pastāvīgo magnētu apritīguma m izvirzītās prasības	Regula (ES) XX/XXXX [PB: lūgums ievietot ziņas par šīs regulas publikāciju OV]	X	X	X	X	X	X						X	X
---	--	--	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	---	---

41. pants

Grozījumi Regulā (ES) 168/2013

Regulas (ES) 168/2013 II pielikumu groza šādi:

I daļas tabulā iekļauj šādu ierakstu:

[PB: lūgums ievietot nākamo kārtas numuru sadaļā]	C1	Pastāvīgo magnētu apritīguma m izvirzītās prasības	Regula (ES) XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: ziņas par šīs regulas publikāciju OV]	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
---	----	--	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

10. nodaļa Nobeiguma noteikumi

42. pants

Paveiktā pārraudzīšana

- Komisija, ņemot vērā valdes ieteikumu, seko līdz virzībai uz 1. panta 2. punktā izklāstīto mērķu sasniegšanu un vismaz reizi 3 gados publicē ziņojumu, kurā sīki izklāstīts Savienības progress virzībā uz minēto mērķu sasniegšanu.
Pirmo ziņojumu sagatavo līdz [PB: lūgums ievietot: 4 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas].
- Šā panta 1. punktā minētajā ziņojumā iekļauj kvantitatīvu informāciju par to, cik lielā mērā Savienība virzās uz 1. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā noteikto kritēriju izpildi.

43. pants

Dalībvalstu ziņošana

- Dalībvalstis katru gadu nosūta Komisijai ziņojumu, kurā ietverta 18. panta 4. punktā, 20. panta 1. un 2. punktā, 21. panta 1. punktā, 22. panta 5. punktā un 25. panta 6. punktā minētā informācija. Pirmo ziņojumu sagatavo līdz [PB: lūgums ievietot: 1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas].
- Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kas jāizmanto 1. punktā minētajiem ziņojumiem. Veidnē var norādīt, kā sniedzama 1. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā.
- Šā panta 1. punktā minētajos ziņojumos ietverto informāciju apstrādā saskaņā ar 44. pantu.

44. pants

Konfidencialas informācijas apstrāde

- Informāciju, kas iegūta, īstenojot šo regulu, izmanto tikai šīs regulas mērķiem, un to aizsargā relevantie Savienības un valstu tiesību akti.

2. Dalībvalstis un Komisija nodrošina komercnoslēpuma un uzņēmuma noslēpumu, kā arī citas sensitīvas, konfidencialas un klasificētas informācijas, kas iegūta un sagatavota, piemērojot šo regulu, aizsardzību, ieskaitot ieteikumus un veicamos pasākumus saskaņā ar Savienības un attiecīgās valsts tiesību aktiem.
3. Dalībvalstis un Komisija nodrošina, ka klasificētai informācijai, ko sniedz vai ar ko apmainās saskaņā ar šo regulu, netiek pazemināta vai noņemta slepenība bez tās sniedzēja iepriekšējas rakstveida piekrišanas.
4. Ja kāda dalībvalsts uzskata, ka agregētās informācijas prezentēšana 21. panta kontekstā tomēr var apdraudēt valsts drošības intereses, tā pret Komisijas prezentēto informāciju var iebilst, iesniedzot pamatotu paziņojumu.
5. Komisija un valstu iestādes, to amatpersonas, darbinieki un citas personas, kas strādā šo iestāžu pārraudzībā, nodrošina tās informācijas konfidencialitāti, kas iegūta, pildot uzdevumus un darbības. Minētais pienākums attiecas arī uz visiem dalībvalstu pārstāvjiem, novērotājiem, ekspertiem un citiem dalībniekiem, kas piedalās valdes sanāksmēs saskaņā ar 35. pantu.

45. pants

Sodi

12 mēnešu laikā pēc regulas stāšanās spēkā dalībvalstis dalībvalstis paredz noteikumus par sodiem, ko piemēro par šīs regulas noteikumu pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to izpildi. Paredzētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas un atturošas. Dalībvalstis minētos noteikumus un pasākumus nekavējoties dara zināmus Komisijai un nekavējoties paziņo tai par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas tos ietekmē.

46. pants

Izvērtēšana

1. Līdz [PB: lūgums ievietot: 5 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] Komisija veic šīs regulas izvērtēšanu attiecībā pret tās mērķiem un iesniedz ziņojumu par to Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.
2. Punktā minētajā ziņojumā novērtē vismaz to, cik lietderīgi ir noteikt maksimālās vidiskās pēdas sliekšņvērtības kritiski svarīgām izejvielām, attiecībā uz kurām ir pieņemti aprēķināšanas un verifikācijas noteikumi.

47. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.
Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

1.2. Attiecīgās politikas jomas

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

1.4. Mērķi

1.4.1. Vispārīgie mērķi

1.4.2. Konkrētie mērķi

1.4.3. Paredzamie rezultāti un ietekme

1.4.4. Snieguma rādītāji

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1 Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, to starpā sīki izstrādāts iniciatīvas izvēršanas grafiks

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai komplementaritāte). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

1.5.5. Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, to starpā pārdales iespējas, novērtējums

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

1.7. Plānotās budžeta izpildes metodes

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

2.2.3. Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

- 3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta pozīcijas**
- 3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām**
 - 3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām*
 - 3.2.2. Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām*
 - 3.2.3. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām*
 - 3.2.3.1. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības*
 - 3.2.4. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu*
 - 3.2.5. Trešo personu iemaksas*
- 3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem**

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko izveido satvaru kritiski svarīgo izejvielu drošas un ilgtspējīgas piegādes nodrošināšanai (Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu akts)

1.2. Attiecīgās politikas jomas

“Eiropas Zaļais kurss”
“Digitālajam laikmetam gatava Eiropa”
“Spēcīgāka Eiropa pasaulē”

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

■ jaunu darbību

☐ jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību⁵⁰

☐ esošas darbības pagarināšanu

☐ vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu/jaunu darbību

1.4. Mērķi

1.4.1. Vispārīgie mērķi

Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu akta vispārīgais mērķis ir nodrošināt ES drošu piekļuvi kritiski svarīgajām izejvielām, vienlaikus stimulējot ilgtspējīgu piegādes avotu attīstīšanu. Tādējādi kopumā tiek veicināta ekonomiskā izaugsme un augsts dzīves līmenis ES, novērsti pārtraukumi un spriedze Eiropas vienotajā tirgū un palielināta Eiropas uzņēmumu konkurētspēja, vienlaikus neatstājot novārtā ES lomu ilgtspējīgas attīstības un vides aizsardzības veicināšanā globālā mērogā.

1.4.2. Konkrētie mērķi

Konkrētais mērķis Nr.

- nostiprināt stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes dažādos posmus;
- dažādot Savienības izejvielu importu;
- pilnveidot Savienības spēju uzraudzīt un mazināt riskus attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu piegādes pārtraukumiem;
- nodrošināt Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu brīvu apriti, vienlaikus nodrošinot augstu vides aizsardzības līmeni, pilnveidojot apritīgumu un ilgtspējību.

1.4.3. Paredzamie rezultāti un ietekme

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz labuma guvējiem / mērķgrupām.

⁵⁰

Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

KSI akta paredzamais rezultāts ir KSI droša piegāde un nostiprināta ES kapacitāte KSI vērtības ķēdes satvarā. KSI akts stimulēs turpmāku ilgtspējīgu piegādes avotu attīstīšanu, lai īstenotu ES stratēģiskās ambīcijas, jo īpaši zaļo un digitālo pārkārtošanos un pastiprinātus ieguldījumus aizsardzībā.

Papildu datu, kartēšanas un ES minerālresursu izpētes programmu pieejamība veicinās vērtības ķēdes konkurētspēju. Saņemot papildu informāciju, uzņēmumi varētu mazināt riskus agrīnos izpētes posmos, kas pēc tam veicinātu lielākus ieguldījumus tālākos vērtības ķēdes posmos.

Apzīmējot projektus kā stratēģiskos projektus, kuriem tiek nodrošināta racionalizētas atļauju izsniegšanas procedūras un labāka finansējuma pieejamība, tiks nodrošināts lielāks atbalsts KSI vērtības ķēdei ES un trešajās valstīs un līdz ar to drošāka KSI piegāde lejupējiem lietotājiem ES. Tas radīs skaidru pievienoto vērtību vienotā tirgus darbībai un tam būs pozitīva ekonomiskā ietekme attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu ražotājiem, kā arī lejupējiem sektoriem, veidojot rūpniecisko noturību un veicinot ES KSI vērtības ķēdes attīstību. Tam arī būs pozitīva ietekme uz nodarbinātību un kohēziju ES reģionos.

KSI akts paredzēs uzraudzības spēju attīstīšanu un risku novērtēšanu pirms krīzēm. ES KSI vērtības ķēdes darbību atbalstīs pārvaldības sistēma ar Kritiski svarīgo izejvielu padomi, dalībvalstu aģentūru tīklu un Komisijas iekšējiem resursiem. Uzņēmumi arī gūs tiešu labumu no regulāras aktuālākās informācijas publicēšanas par piegādes riskiem uzraudzības infopanelī, kas tiem ļaus pielāgot savas risku mazināšanas stratēģijas. Uzraudzības un risku novērtēšanas darbības, piemēram, ES noturības testi, radīs pieprasījumu no valdību un uzņēmumu puses iegādāties drošas KSI.

Stratēģisko krājumu veidošana ir saistīta ar valstu stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu koordinēšanu. Koordinēšana pamudinās dalībvalstis palielināt to stratēģiskos krājumus, nosakot papildu drošības līmeni uzņēmumiem, kuru vērtības ķēdes ietver stratēģiski svarīgas izejvielas. Šīs koordinēšanas Eiropas dimensija novērsīs pārklāšanos un veidos valstu stratēģisko krājumu sinerģijas. Valstu krājumu koordinēšana vēl pirms krīzes arī nodrošinās labāku gatavību krīzes situācijām gadījumā, ja tiks aktivizēti modrības vai krīzes reakcijas mehānismi, kas var attiekties uz izejvielām.

Lai nodrošinātu uzņēmumu riska gatavību, noteikts lielo uzņēmumu kopums, uz kuriem attiecas šie rīkojumi, veiks ieguldījumus savas noturības veicināšanā un ņems vērā stratēģisko izejvielu ražošanas faktiskās izmaksas, nodrošinot, ka tiek īstenotas regulāras revīzijas un noturības testi to piegādes ķēdēm, kurās ietilpst noteikts stratēģisko izejvielu kopums.

Kopīgo iepirkumu pasākumi ļaus valsts iestādēm vai ekonomikas dalībniekiem apvienot spēkus, iegādājoties stratēģiski svarīgas izejvielas.

Ilgtspējīgāku kritiski svarīgo izejvielu ražošanas attīstīšanu veicina noteikumi attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu tirgu apritīguma attīstīšanu. Priekšlikumā ir izklāstīti noteikumi, jo īpaši attiecībā uz kritiski svarīgas izejvielas saturošu nolietotu izstrādājumu un atkritumu plūsmu atgūšanu, savākšanu un apstrādi, lai atbalstītu reciklēšanas tehnoloģiju un tirgu attīstību, veicinātu sekundāro kritiski svarīgo izejvielu izmantošanu ražošanā. Darbības arī būs vērstas uz kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu no slēgtiem un pamestiem atkritumu apsaimniekošanas objektiem. Ir

iekļauti arī noteikumi par Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas deklarāciju un citas ar to saistītās informācijas atklāšanu.

Ar regulu tiks izveidota Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu padome, kurā tiks apvienotas Eiropas Komisijā un dalībvalstīs pieejamās labāko ekspertu zināšanas, lai analizētu un uzraudzītu tirgus, novērtētu riskus un sniegtu ieteikumus par risku mazināšanas stratēģijām, palīdzētu ar stratēģiskajiem projektiem un koordinētu stratēģisko krājumu veidošanu. Padome arī pārrunās prioritātes un mērķus saistībā ar stratēģiskajām partnerībām ar trešajām valstīm attiecībā uz izejvielām un koordinēs šīs partnerības ar līdzīgām partnerībām, ko noslēgušas dalībvalstis.

1.4.4. *Snieguma rādītāji*

Norādīt, pēc kādiem rādītājiem seko līdzī progresam un sasniegumiem.

- Dalībvalstīs izstrādāto datu apjoms un ES minerālresursu kartes.
- KSI vērtības ķēdei atbilstošo ES un ārvalstīs finansēto stratēģisko projektu skaits.
- KSI jomā ES strādājošo uzņēmumu kopējais ieguldījumu apmērs, ņemot vērā vērtības ķēdes segmentu, kurā tie darbojas.
- Datu uzraudzība par projektu evolūciju, pieprasījuma un piedāvājuma dinamiku un tirdzniecības plūsmām KSI jomā.
- Stratēģisko krājumu apmērs valstu līmenī.
- Reciklēto KSI apjoms un procentuālais īpatsvars. Jaunos ražošanas procesos izmantoto sekundāro KSI apjoms.

1.5. **Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums**

1.5.1 *Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, to starpā sīki izstrādāts iniciatīvas izvēšanas grafiks*

Regulai būtu pilnīgi jāstājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības *Oficiālajā Vēstnesī*.

Tomēr pirms tam ir jāpaveic vairākas darbības, lai sagatavotos regulas īstenošanai. Būtu jāizveido padome, un dalībvalstīm būtu jāieceļ tās kontaktpunkts. Līdz regulas spēkā stāšanās brīdim padomei jau būtu jādarbojas.

Būtu jau jāievāc informācija no KSI vērtības ķēdes uzņēmumu pārstāvjiem, un dalībvalstīm vajadzētu jau būt pārrunājušām un veikušām KSI vērtības ķēdes uzraudzību.

1.5.2. *Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai komplementaritāte). Šā punkta izpratnē “Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība” ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.*

Eiropas līmeņa rīcības pamatojums (*ex ante*)

Neviena atsevišķa dalībvalsts viena pati nespēj efektīvi risināt pieaugošos kritiski svarīgo izejvielu piegādes riskus, citstarp tāpēc, ka dalībvalstīs nav ģeoloģisko atradņu, kā arī tās nevar panākt ievērojamus kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdēs apjomradītos ietaupījumus. Šajā iniciatīvā iekļautie pasākumi nebūtu tik efektīvi, ja dalībvalstis tos īstenotu atsevišķi, jo ar tiem risinātās problēmas skar vienoto tirgu kopumā. Tās neattiecas tikai uz atsevišķām dalībvalstīm vai dalībvalstu apakšgrupu,

tās skar ES rūpniecisko bāzi kopumā un kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdi ES mērogā. Turklāt tikai ar dalībvalstu līmeņa centieniem, visticamāk, nebūtu pietiekami, lai risinātu vienotā tirgus savstarpēji cieši saistīto piegādes ķēžu vajadzības.

Gaidāmā Savienības pievienotā vērtība (*ex post*)

ES rīcība ir būtiska, lai panāktu apjomradītus, kā arī dažādības panāktus ietaupījumus un ierobežotu, ja ne pilnīgi novērstu, centienu sadrumstalotību un no tās izrietošo efektivitātes trūkumu. Saskaņā ar šo loģiku ierosinātās darbības ir vērstas uz jomām, kurās rīcībai Savienības līmenī ir pierādāma pievienotā vērtība vajadzīgo centienu mēroga, ātruma un apjoma dēļ. Piemēram:

– darbības, kuras vērstas uz ieguldījumu mobilizēšanu kritiski svarīgo izejvielu projektiem visā vērtības ķēdē, varētu visefektīvāk izstrādāt un koordinēt Savienības līmenī, ņemot vērā nepieciešamo ieguldījumu apjomu, kā arī tāpēc, ka rezultātā attīstītā kapacitāte nāks par labu visam iekšējam tirgum;

– darbības, kuras vērstas uz uzraudzības spēju uzlabošanu Savienības līmenī, nodrošinās lielāku efektivitāti nekā tā būtu bez koordinācijas. Kopā dalībvalstis un Komisija varēs labāk paredzēt piegādes pārtraukumus nekā tas būtu iespējams tikai ar dalībvalstu atsevišķajiem centieniem. Piedāvātajam satvaram būtu jānodrošina efektīvāks uzdevumu sadalījums un dalīšanās ar attiecīgo informāciju, lai novērstu centienu pārklāšanos.

1.5.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

ES patlaban teju pilnīgi paļaujas uz daudzu kritiski svarīgo izejvielu importu; vēl jo svarīgāk, šo importu kontekstā piegādātāji ir ļoti koncentrēti un galvenie piegādātāji bieži vien ir pakļauti būtiskiem vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem.

Dažos gadījumos vienas valsts īpatsvars piegādē pārsniedz 90 %. Kā piemēru var minēt vieglo retzemju elementu, smago retzemju elementu, gallija un magnija importu no Ķīnas, bora importu no Turcijas. Attiecībā uz apmēram trešdaļu kritiskuma novērtējumā novērtēto minerālu un pusi kritiski svarīgo izejvielu ES piegāde ir koncentrētāka nekā globālā piegāde (boksīta, borāta un mangāna piegāde). Šī koncentrācija pastāv visas vērtības ķēdes garumā, taču dažām izejvielām, piemēram, litijam, magnijam un germānijam, koncentrācija ir izteiktāka apstrādes posmā nekā ieguves posmā. Ķīna kontrolē 56 % no globālās kapacitātes attiecībā uz rafinēto litiju, 60 % attiecībā uz rafinēto kobaltu, 58 % attiecībā uz rafinēto mangānu. Papildus tam, ka piegāde ir koncentrēta atsevišķās valstīs, daži tirgus dalībnieki ir paplašinājuši savu dominanci globālajā vērtības ķēdē, iegūstot kontroli pār saimnieciskajām darbībām un aktīviem trešajās valstīs, piemēram, Ķīna kontrolē kobalta raktuves Kongo (Ķīnas investori kontrolē divus uzņēmumus Kongo, kuri kopā saražo 13,8 % pasaules kobalta).

Šāds koncentrācijas līmenis rada ģeopolitiskos riskus ES piegādes drošībai.

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Lai sekmīgi īstenotu KSI aktā paredzētās darbības, tiks turpināts veidot sinerģiju ar darbībām, ko Savienība un dalībvalstis patlaban atbalsta, īstenojot KSI pētniecības un inovāciju programmas un pasākumus un attīstot daļu no piegādes ķēdes. Šeit jo īpaši minama pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa”, kuras mērķis ir atbalstīt pētniecību un inovācijas, lai rastu inovatīvus risinājumus KSI vērtības ķēdē.

Ilgtspējīgas KSI vērtības ķēdes Eiropā attīstīšanai iespējamie atbalsta resursi Eiropas un dalībvalstu līmenī varētu būt:

- Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM), ko dalībvalstis varētu izmantot nepieciešamo ieguldījumu veikšanai;
- “Apvārsnis Eiropa”;
- Inovāciju fonds darbībām ieguldījumu veicināšanai KSI jomā, jo īpaši attiecībā uz reciklēšanu;
- Reģionālās attīstības un Kohēzijas fonds, kā arī Taisnīgas pārkārtošanās fonds;
- EFIA+ garantiju mehānisms;
- *NDICI* — “Eiropa pasaulē” (un jo īpaši EFIA+ garantiju mehānisms un finansējuma apvienošanas mehānisms) un *IPA* (Pirmspievienošanās palīdzības instruments);
- tehniskā atbalsta instruments;
- Vienotā tirgus programma.

Ierosināto iniciatīvu var skatīt kopsakarā ar vairākiem nesen izsludinātiem Eiropas rīcībpolitikas virzieniem un prioritātēm:

- Industriālo stratēģiju,
- Eiropas atveseļošanas plānu,
- *REPowerEU*,
- Zaļo kursu,
- pētniecību un inovāciju ierosinātās programmas “Apvārsnis Eiropa” satvarā.

II pīlāra 4. kopas “Digitalizācija, rūpniecība un kosmos” mērķis ir sniegt konkrētu ieguldījumu trīs vispārējos ES rīcībpolitikas virzienos:

digitālajam laikmetam gatava Eiropa,
ekonomika cilvēku labā,
Eiropas zaļais kurss.

1.5.5. *Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, to starpā pārdales iespējas, novērtējums*

Nav piemērojams

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

☐ Ierobežots ilgums

- ☐ Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.–[DD.MM.]GGGG.
- ☐ Finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām — no GGGG. līdz GGGG. gadam, uz maksājumu apropriācijām — no GGGG. līdz GGGG. gadam.

☒ Beztermiņa

- Īstenošana ar uzsākšanas periodu no GGGG. līdz GGGG. gadam,
- pēc kura turpinās normāla darbība.

1.7. Plānotās budžeta izpildes metodes⁵¹

☒ Komisijas īstenota tieša pārvaldība:

- ☒ ko veic tās struktūrvienības, to starpā personāls Savienības delegācijās;
- ☐ ko veic izpildaģentūras.

☐ Dalīta pārvaldība kopā ar dalībvalstīm

☐ Netieša pārvaldība, kurā budžeta izpildes uzdevumi uzticēti:

- ☐ trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām;
- ☐ starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);
- ☐ EIB un Eiropas Investīciju fondam;
- ☐ Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām;
- ☐ publisko tiesību subjektiem;
- ☐ privāttiesību subjektiem, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, tādā mērā, kādā tiem ir pienācīgas finanšu garantijas;
- ☐ dalībvalstu privāttiesību subjektiem, kuriem ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un ir pienācīgas finanšu garantijas;
- ☐ tiesību subjektiem vai personām, kurām, ievērojot LES V sadaļu, uzticēts īstenot konkrētas KĀDP darbības un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā.
- *Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, sniedziet papildu informāciju iedaļā "Piezīmes".*

Piezīmes

--

⁵¹ Plašāku informāciju par budžeta izpildes metodēm un atsauces uz Finanšu regulu sk. *BUDGpedia* tīmekļvietnē: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt biežumu un nosacījumus.

Regula paredz izveidot padomi ar padomdevējas funkcijām. Komisija darbosies padomē. Stratēģisko krājumu uzraudzība un koordinēšana, kā arī stratēģisko projektu atlasīšana tiks veikta ar padomes atbalstu.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

Ar regulu tiek ieviests jauns politikas satvars attiecībā uz investīciju piesaisti un kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes attīstīšanu Savienībā. Tā paredz saskaņotus noteikumus koordinētai pieejai attiecībā uz stratēģisko izejvielu uzraudzību, ziņošanu un risku novērtējumu.

Šiem jaunajiem noteikumiem ir nepieciešams konsekvences mehānisms šajā regulā paredzēto pienākumu pārrobežu piemērošanai un valsts iestāžu un Komisijas darbību koordinēšanai ar padomes starpniecību.

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

Ar regulu izveidotajai padomei ir konsultatīva loma. Riskus mazina Komisijas līdzdalība padomē un tās nodrošinātais sekretariāts. Komisija piedalīsies padomes sanāksmēs, padomei uzticēto uzdevumu izpildē un nodrošinās turpmāku pasākumu īstenošanu.

2.2.3. Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

Nav piemērojams

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus, piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģijā iekļautos pasākumus.

Nav piemērojams.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta pozīcijas

- Esošās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Numurs	Dif./nedif. 52	no EBTA valstīm ⁵³	no kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm ⁵⁴	no citām trešām valstīm	citi piešķirtie ieņēmumi
	03.020101	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ

- Jaunveidojamās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Numurs	Dif./nedif.	no EBTA valstīm	no kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm	No citām trešām valstīm	Citi piešķirtie ieņēmumi
	[XX.YY.YY.YY]		JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ	JĀ/NĒ

⁵² Dif. — diferencētās apropriācijas, nedif. — nediferencētās apropriācijas.

⁵³ EBTA — Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

⁵⁴ Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

- ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas darbības apropriācijas.
- ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas darbības apropriācijas:

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudzgbadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	1	Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma
---	---	--

GROW ĢD			2024. g ads	2025. g ads	2026. g ads	2027. g ads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atpoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			KOPĀ
○ Darbības apropriācijas										
03.020101 ⁵⁵	Saistības	(1a)	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
	Maksājumi	(2 a)	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
03,0202	Saistības	(1b)								
	Maksājumi	(2b)								
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem ⁵⁶										
Budžeta pozīcija		(3)								
KOPĀ GROW ĢD apropriācijas	Saistības	= 1a + 1b + 3	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
	Maksājumi	= 2a + 2b	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2

⁵⁵ Saskaņā ar oficiālo budžeta nomenklatūru.

⁵⁶ Tehniskā un/vai administratīvā palīdzība un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās BA pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

		+3								
--	--	----	--	--	--	--	--	--	--	--

○ KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)								
	Maksājumi	(5)								
○ KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem			(6)							
KOPĀ apropriācijas 1. IZDEVUMU KATEGORIJĀ daudzgažu finanšu shēmas ietvaros	Saistības	= 4 + 6	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2
	Maksājumi	= 5 + 6	0,8	0,8	0,8	0,8				3,2

Ja priekšlikums/iniciatīva ietekmē vairāk nekā vienu darbības izdevumu kategoriju, atkārtot iepriekš minēto iedaļu:

○ KOPĀ darbības apropriācijas (visas darbības izdevumu kategorijas)	Saistības	(4)								
	Maksājumi	(5)								
KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem (visas darbības izdevumu kategorijas)			(6)							
KOPĀ daudzgažu finanšu shēmas 1.–6. IZDEVUMU KATEGORIJAS daudzgažu finanšu shēmas ietvaros (atsauces summa)	Saistības	= 4 + 6								
	Maksājumi	= 5 + 6								

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	7	“Administratīvie izdevumi”
--	----------	----------------------------

Šī iedaļa būtu jāaizpilda, izmantojot administratīva rakstura budžeta datu izklājlapu, kas vispirms jānoformē [tiesību akta finanšu pārskata pielikumā](#) (Komisijas lēmuma par iekšējiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas Savienības vispārējā budžeta Komisijas iedaļas izpildi 5. pielikums), kurš starpdienestu konsultāciju vajadzībām tiek augšupielādēts sistēmā *DECIDE*.

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2024. g ads	2025. g ads	2026. g ads	2027. g ads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			KOPĀ
GROW ĢD									
○ Cilvēkresursi		1,392	2,167	3,912	3,912				11,383
○ Citi administratīvie izdevumi		0,212	0,212	0,213	0,213				0,850
KOPĀ GROW ĢD		1,604	2,379	4,125	4,125				12,233
ENV ĢD									
○ Cilvēkresursi		0,171	0,342	0,513	0,513				1,539
○ Citi administratīvie izdevumi									
KOPĀ ENV ĢD		0,171	0,342	0,513	0,513				1,539
INTPA ĢD									
○ Cilvēkresursi		0,171	0,342	0,342	0,342				1,197
○ Citi administratīvie izdevumi									
KOPĀ INTPA ĢD		0,171	0,342	0,342	0,342				1,197

KOPĀ 7. IZDEVUMU KATEGORIJĀ daudzgadu finanšu shēmas ietvaros	(saistību summa = maksājumu summa)	1,946	3,063	4,980	4,980				14,969
---	--	-------	-------	-------	-------	--	--	--	---------------

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2024. g ads	2025. g ads	2026. g ads	2027. g ads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			KOPĀ
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 1.–7. IZDEVUMU KATEGORIJAS daudzgadu finanšu shēmas ietvaros	Saistības	2,746	3,863	5,780	5,780				18,169
	Maksājumi	2,746	3,863	5,780	5,780				18,169

3.2.2. *Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām*

Saistību apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Norādīt mērķus un iznākumus			2024. gads		2025. gads		2026. gads		2027. gads		Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)						KOPĀ	
	IZNĀKUMI																	
	Veids 57	Vidējā s izmak sas	Ņ:	Izmak sas	Ņ:	Izmak sas	Ņ:	Izmak sas	Ņ:	Izmak sas	Ņ:	Izma ksas	Ņ:	Izmak sas	Ņ:	Izmak sas	Kopēj ais daudz ums	Kopējās izmaksas
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 1 ⁵⁸ ...																		
— Iznākums																		

⁵⁷ Iznākumi ir attiecīgie produkti vai pakalpojumi (piemēram, finansēto studentu apmaiņu skaits, uzbūvēto ceļu garums kilometros utt.).

⁵⁸ Konkrētie mērķi, kas norādīti 1.4.2. punktā “Konkrētie mērķi...”.

— Iznākums																	
— Iznākums																	
Starpsumma — konkrētais mērķis Nr. 1																	
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 2 ...																	
— Iznākums																	
Starpsumma – konkrētais mērķis Nr. 2																	
KOPSUMMAS																	

3.2.3. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

- ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas administratīvās apropriācijas
- ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas administratīvās apropriācijas:

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	2024. gad s	2025. gad s	2026. gad s	2027. gad s	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)	KOPĀ
--	----------------	----------------	----------------	----------------	--	------

7. IZDEVUMU KATEGORIJA daudzgadu finanšu shēmas ietvaros							
Cilvēkresursi	1,734	2,851	4,767	4,767			14,119
Citi administratīvie izdevumi	0,212	0,212	0,213	0,213			0,850
Starpsumma — daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA	1,946	3,063	4,980	4,980			14,969

Ārpus 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS⁵⁹ daudzgadu finanšu shēmas ietvaros							
Cilvēkresursi							
Citi administratīvie izdevumi							
Starpsumma ārpus 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS daudzgadu finanšu shēmas ietvaros							

KOPĀ	1,946	3,063	4,980	4,980			14,969
-------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--	--	---------------

Vajadzīgās cilvēkresursu un citu administratīvu izdevumu apropriācijas tiks nodrošinātas no ĢD apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

⁵⁹ Tehniskā un/vai administratīvā palīdzība un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās BA pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

3.2.3.1. Aplēstās cilvēkresursu vajadzības

- ☐ Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgi cilvēkresursi
- ☒ Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgi šādi cilvēkresursi:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

	2024. gads	2025. gads	2026. gads	2027. gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)		
O Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)							
20 01 02 01 (Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības)	8	14	22	22			
20 01 02 03 (Delegācijas)							
01 01 01 01 (Netiešā pētniecība)							
01 01 01 11 (Tiešā pētniecība)							
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)							
O Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu FTE) ⁶⁰							
20 02 01 (AC, END, INT, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)	4	5	11	11			
20 02 03 (AC, AL, END, INT un JED delegācijās)							
XX 01 xx yy zz ⁶¹							
01 01 01 02 (AC, END, INT — netiešā pētniecība)							
01 01 01 12 (AC, END, INT — tiešā pētniecība)							
Citas budžeta pozīcijas (norādīt)							
KOPĀ	12	19	33	33			

XX ir attiecīgā politikas joma vai budžeta sadaļa.

Nepieciešamie cilvēkresursi tiks nodrošināti, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtos papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

Veicamo uzdevumu apraksts:

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	Kritiski svarīgo izejvielu akta īstenošana pilnā apmērā • 5 FTE pārvaldības un koordinācijas uzdevumu īstenošanai: ○ 2 FTE politikas koordinēšanai un deleģēto un īstenošanas aktu izstrādāšanai, ○ 2 FTE pārvaldības struktūras sekretariāta darbības nodrošināšanai, ○ 1 FTE pētījumu un līgumu administrēšanai. • 10 FTE uzraudzības, datu vākšanas un risku novērtēšanas uzdevumiem, iedalāmi šādi: ○ 7 FTE tirgus uzraudzībai un ziņošanai par stratēģiski svarīgajām un kritiski svarīgajām izejvielām,
-------------------------------	--

⁶⁰ AC — līgumdarbinieki, AL — vietējie darbinieki, END — valstu norīkotie eksperti, INT — aģentūru darbinieki, JED — jaunākie eksperti delegācijās.

⁶¹ Ārštata darbiniekiem paredzēto maksimālo summu finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām BA pozīcijām).

	○ 2 <i>FTE</i> no dalībvalstīm saņemtās informācijas koordinēšanai, ○ 1 <i>FTE</i> visu savākto datu un informācijas par uzraudzību, projektiem, dalībvalstīm u. tml. datubāzes izveidei un atjaunināšanai. • 11 <i>FTE</i> rīcībpolitikas pasākumiem, iedalāmi šādi: ○ 2 <i>FTE</i> dalībvalstu pienākumu izpildes nodrošināšanai attiecībā uz apritīguma pasākumiem, ieskaitot Ieguves rūpniecības atkritumu direktīvā paredzētajiem pasākumiem, ○ 2 <i>FTE</i> vidiskās pēdas piemērotības novērtēšanai, aprēķina metožu izstrādei un pasākumu īstenošanas uzraudzībai, ○ 2 <i>FTE</i> ar standartizāciju saistīto darbību izpildes panākšanai un standartizācijas pieprasījumu (jo īpaši retzemju elementu jomā) sagatavošanai, ○ 2 <i>FTE</i> valstu izpētes darbību koordinēšanai, ○ 3 <i>FTE</i> informācijas par valstu krājumiem koordinēšanai un norādījumu izstrādei, kad tas nepieciešams. • 5 <i>FTE</i> stratēģisko projektu atbalstam, iedalāmi šādi: ○ 2 <i>FTE</i> padomes atbalstīšanai stratēģisko projektu atlasīšanā, ○ 1 <i>FTE</i> stratēģisko projektu izpildes apzināšanai, jo īpaši attiecībā uz atļauju izsniegšanas procesiem, ○ 2 <i>FTE</i> stratēģisko projektu atbalstam piekļuves finansējumam jomā, • 2 <i>FTE</i> stratēģisko partnerību atbalstam.
Ārštata darbinieki	

3.2.4. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

Priekšlikums/iniciatīva:

- ☒ pilnībā pietiek ar līdzekļu pārvietošanu daudzgadu finanšu shēmas (DFS) attiecīgajā izdevumu kategorijā

Darbības apropriācijas tiks atkārtoti izmantotas Vienotās tirgus programmas esošā budžeta satvarā.
--

- ☐ jāizmanto no DFS attiecīgās izdevumu kategorijas nepiešķirtās rezerves un/vai īpašie instrumenti, kas noteikti DFS regulā

☐ jāpārskata DFS.3.2.5. Trešo personu iemaksas

Priekšlikums/iniciatīva:

- ☒ neparedz trešo personu līdzfinansējumu
- ☐ paredz šādu trešo personu sniegtu līdzfinansējumu atbilstoši šādai aplēsei:

Apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	2024. gads	2025. gads	2026. gads	2027. gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			Kopā
Norādīt līdzfinansētāju struktūru								
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas								

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

- ☒ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus.
- ☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:
 - ☐ pašu resursus
 - ☐ citus ieņēmumus

Atzīmējiet, ja ieņēmumi ir piešķirti izdevumu pozīcijām ☐

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta pozīcija:	ieņēmumu	Kārtējā finanšu gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme						
			Gads N	Gads N+1	Gads N+2	Gads N+3	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)		
..... pants									

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgās budžeta izdevumu pozīcijas.

Citas piezīmes (piemēram, metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).